KOMISSION ASETUS (EU) 2017/2195,

annettu 23 päivänä marraskuuta 2017,

sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon verkkoon pääsyä koskevista edellytyksistä rajat ylittävässä sähkön kaupassa ja asetuksen (EY) N:o 1228/2003 kumoamisesta 13 päivänä heinäkuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 714/2009 ([1]) ja erityisesti sen 18 artiklan 3 kohdan b ja d alakohdan ja 5 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Täysin toimivat ja yhteiset energian sisämarkkinat ovat olennaisen tärkeät, jotta voitaisiin ylläpitää energian toimitusvarmuutta, lisätä kilpailukykyä ja varmistaa, että kaikki kuluttajat voivat ostaa energiaa kohtuuhintaan.

(2) Moitteettomasti toimivien sähkön sisämarkkinoiden pitäisi tarjota tuottajille asianmukaisia kannustimia investoida uuteen sähköntuotantoon, myös uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotantoon, kiinnittäen erityistä huomiota unionin energiamarkkinoiden eristyneimpiin jäsenvaltioihin ja alueisiin. Moitteettomasti toimivilla markkinoilla voidaan myös tarjota kuluttajille asianmukaisia keinoja käyttää energiaa entistä tehokkaammin, mikä edellyttää energian toimitusvarmuutta.

(3) Asetuksessa (EY) N:o 714/2009 vahvistetaan syrjimättömät säännöt verkkoon pääsyä koskeville edellytyksille rajat ylittävässä sähkön kaupassa ja etenkin kapasiteetin jakamista koskevat säännöt rajat ylittäviin sähkönsiirtoihin vaikuttavien yhdysjohtojen ja siirtoverkkojen osalta. Jotta voitaisiin edetä kohti aidosti yhdistettyjä sähkömarkkinoita ja taata käyttövarmuus, olisi laadittava tehokkaat tasehallintasäännöt, jotka tarjoavat markkinaosapuolille kannustimia osallistua sellaisten järjestelmän niukkuustilanteiden ratkaisemiseen, joista ne ovat vastuussa. Erityisesti on tarpeellista vahvistaa järjestelmän tasehallinnan teknisiin ja operatiivisiin näkökohtiin ja energiakauppaan liittyvät säännöt. Tällaisiin sääntöihin olisi sisällyttävä sääntöjä järjestelmään liittyvistä tehoreserveistä.

(4) Komission asetuksessa (EU) 2017/1485 ([2]) vahvistetaan verkon käyttöä koskevat yhdenmukaiset säännöt siirtoverkonhaltijoille, alueellisille käyttövarmuuskoordinaattoreille, jakeluverkonhaltijoille ja merkittäville verkonkäyttäjille. Siinä määritellään kriittiset järjestelmätilat (normaalitila, hälytystila, hätätila, suurhäiriötila ja palautustila). Lisäksi siinä vahvistetaan vaatimukset ja periaatteet käyttövarmuuden ylläpitämiseksi kaikkialla unionissa ja pyritään edistämään unionin laajuista taajuudensäätöä ja reservejä koskevien vaatimusten ja periaatteiden koordinointia.

(5) Tässä asetuksessa vahvistetaan EU:n laajuinen kokonaisuus teknisiä, operatiivisia ja markkinasääntöjä, joilla hallitaan sähkön tasehallintamarkkinoiden toimintaa. Siinä esitetään säännöt, jotka koskevat tasehallintakapasiteetin hankintaa, tasesähkön aktivointia ja tasevastaavien taloudellista selvitystä. Siinä edellytetään myös yhdenmukaisten menetelmien laatimista alueiden välisen siirtokapasiteetin jakamiseksi tasehallintatarkoituksiin. Tällaiset säännöt parantavat lyhyen aikavälin markkinoiden likviditeettiä, sillä ne mahdollistavat laajemman rajat ylittävän kaupan ja olemassa olevan verkon tehokkaamman käytön tasesähkön tarjoamiseen. Niillä on myös myönteinen vaikutus kilpailuun, kun tasesähköä koskevat tarjoukset kilpailevat EU:n laajuisilla tasehallinnan kauppapaikoilla.

(6) Tämän asetuksen tavoitteena on varmistaa Euroopan sähkönsiirtoverkon optimaalinen hallinta ja koordinoitu käyttö ja tukea samalla uusiutuviin energialähteisiin perustuvan tuotannon osuuden kasvattamista koskevien unionin tavoitteiden saavuttamista sekä tarjota hyötyjä kuluttajille. Siirtoverkonhaltijoiden, tarvittaessa yhdessä jakeluverkonhaltijoiden kanssa, olisi vastattava Euroopan tasehallintamarkkinoiden organisoinnista ja niiden olisi pyrittävä näiden markkinoiden yhdistämiseen, jotta järjestelmä voidaan pitää tasapainossa mahdollisimman tehokkaasti. Tätä varten siirtoverkonhaltijoiden olisi toimittava tiiviissä yhteistyössä toistensa ja jakeluverkonhaltijoiden kanssa ja koordinoitava toimiaan mahdollisimman pitkälle, jotta tehokkaasti toimiva sähköjärjestelmä voidaan toteuttaa kaikilla alueilla ja kaikilla jännitetasoilla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kilpailulainsäädännön soveltamista.

([1]) EUVL L 211, 14.8.2009, s. 15.
([2]) Komission asetus (EU) 2017/1485, annettu 2 päivänä elokuuta 2017, sähkön siirtoverkon käyttöä koskevista suuntaviivoista (EUVL L 220, 25.8.2017, s. 1).

(7) Siirtoverkonhaltijoiden olisi voitava siirtää tämän asetuksen mukaisia tehtäviä joko kokonaan tai osittain kolmannelle osapuolelle. Tehtävän siirtävällä siirtoverkonhaltijalla olisi edelleen oltava vastuu tämän asetuksen velvoitteiden noudattamisen varmistamisesta. Myös jäsenvaltioiden olisi voitava antaa tämän asetuksen mukaisia tehtäviä ja velvollisuuksia kolmannelle osapuolelle. Tällaisen tehtävien ja velvollisuuksien antamisen olisi rajoituttava kansallisella tasolla toteutettaviin tehtäviin ja velvollisuuksiin (kuten taseselvitys). Tehtävien ja velvollisuuksien antamiseen liittyvien rajoitusten ei pitäisi johtaa tarpeettomiin muutoksiin olemassa olevissa kansallisissa järjestelyissä. Siirtoverkonhaltijoiden olisi kuitenkin edelleen oltava vastuussa niille Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/72/EY ([1]) nojalla uskotuista tehtävistä, jotka liittyvät Euroopan laajuisten menetelmien kehittämiseen, sekä Euroopan laajuisten tasehallinnan kauppapaikkojen toteuttamisesta ja toiminnasta. Jos taseselvityksen toteuttamiseen liittyvä asiantuntemus ja kokemus on jossain jäsenvaltiossa kolmannella osapuolella, kyseisen jäsenvaltion siirtoverkonhaltija voi pyytää muita siirtoverkonhaltijoita ja Sähkö-ENTSOa mahdollistamaan sen, että tällainen kolmas osapuoli avustaa ehdotuksen laadinnassa. Vastuu ehdotuksen laadinnasta on kuitenkin edelleen jäsenvaltion siirtoverkonhaltijalla yhdessä kaikkien muiden siirtoverkonhaltijoiden kanssa, eikä tätä vastuuta voida siirtää kolmannelle osapuolelle.

(8) Säännöillä, joissa määritellään tasepalvelun tarjoajien ja tasevastaavien tehtävä, varmistetaan tasapuolinen, läpinäkyvä ja syrjimätön toimintatapa. Lisäksi tasehallintaan liittyviä ehtoja ja edellytyksiä koskevissa säännöissä esitetään periaatteet ja tehtävät, joiden mukaisesti tämän asetuksen kattamat tasehallintatoimet toteutetaan, ja varmistetaan riittävä kilpailu, joka perustuu markkinaosapuolten tasapuolisiin toimintaedellytyksiin, mukaan lukien kysyntäjoustoyhteenliittymät ja jakelutasolla sijaitsevat laitokset.

(9) Kunkin tasepalvelun tarjoajan, joka aikoo tarjota tasesähköä tai tasehallintakapasiteettia, olisi läpäistävä hyväksymisprosessi, jonka siirtoverkonhaltijat määrittelevät, tarvittaessa tiiviissä yhteistyössä jakeluverkonhaltijoiden kanssa.

(10) Tasesähkömarkkinoiden yhdistämistä olisi helpotettava perustamalla yhteisiä eurooppalaisia kauppapaikkoja epätasapainon netotusprosessin toteuttamista varten ja mahdollistamalla tasesähkön vaihto taajuuden palautusreserveistä ja korvaavista reserveistä. Siirtoverkonhaltijoiden yhteistyö olisi rajoitettava tiukasti siihen, mikä on tarpeen näiden eurooppalaisten kauppapaikkojen tehokkaan ja varman suunnittelun, toteutuksen ja toiminnan kannalta.

(11) Taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien tasesähkön vaihdon kauppapaikkojen olisi sovellettava tarjousluetteloiden mallia tarjousten kustannustehokkaan aktivoinnin varmistamiseksi. Siirtoverkonhaltijoiden olisi voitava toteuttaa ja ottaa käyttöön toiseen malliin perustuva kauppapaikka ainoastaan siinä tapauksessa, että kaikkien siirtoverkonhaltijoiden tekemä kustannus-hyötyanalyysi osoittaa, että automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon kauppapaikkaa koskevaa mallia olisi muutettava.

(12) Tasesähkömarkkinoiden yhdistämisen olisi helpotettava päivänsisäisten markkinoiden tehokasta toimintaa, jotta markkinaosapuolille annettaisiin mahdollisuus tasapainottaa järjestelmänsä mahdollisimman lähellä reaaliaikaa. Siirtoverkonhaltijoiden olisi tasapainotettava tasehallintamarkkinoilla ainoastaan ne tasepoikkeamat, jotka ovat jäljellä päivänsisäisten markkinoiden sulkeutumisajan jälkeen. Taseselvitysjakson yhdenmukaistamisen 15 minuuttiin Euroopassa pitäisi tukea päivänsisäistä kauppaa ja edistää lukuisien sellaisten kaupattavien tuotteiden kehittämistä, joilla on sama toimitusajankohta.

(13) Jotta voitaisiin mahdollistaa tasepalvelujen vaihto, yhteisten tarjousluettelojen laatiminen ja tasehallintamarkkinoiden riittävä likviditeetti, tasahallintatuotteiden standardointia on tarpeellista säännellä. Tässä asetuksessa luetellaan vähimmäisjoukko standardituotteita määritteleviä perusominaisuuksia ja lisäominaisuuksia.

(14) Tasesähkön standardituotteiden hinnoittelumenetelmän pitäisi luoda markkinaosapuolille myönteisiä kannustimia ylläpitää niiden tasepoikkeamahinta-alueen järjestelmän tasapainoa ja/tai auttaa sen palauttamisessa sekä vähentää järjestelmän tasepoikkeamia ja yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia. Tällaisessa hinnoittelumallissa pitäisi pyrkiä kysyntäjouston ja muiden tasehallintaresurssien taloudellisesti tehokkaaseen käyttöön käyttövarmuusrajoja noudattaen. Tasehallintakapasiteetin hankinnassa käytetyssä hinnoittelumenetelmässä pitäisi pyrkiä kysyntäjouston ja muiden tasehallintaresurssien taloudellisesti tehokkaaseen käyttöön käyttövarmuusrajoja noudattaen.

(15) Jotta siirtoverkonhaltijat voisivat hankkia ja käyttää tasehallintakapasiteettia tehokkaalla, taloudellisella ja markkinapohjaisella tavalla, markkinoiden yhdistämistä on edistettävä. Tähän liittyen tässä asetuksessa vahvistetaan kolme menetelmää, joiden avulla siirtoverkonhaltijat voivat jakaa alueiden välistä kapasiteettia tasehallintakapasiteetin vaihtoa ja reservien jakamista varten, kun se on kustannus-hyötyanalyysin perusteella perusteltua. Nämä kolme menetelmää ovat yhteisesti optimoitu jakamisprosessi, markkinapohjainen

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/72/EY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY kumoamisesta (EUVL L 211, 14.8.2009, s. 55).

jakamisprosessi ja taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuva jakaminen. Yhteisesti optimoitu jakamisprosessi olisi toteutettava vuorokautiselta pohjalta, kun taas markkinapohjainen jakamisprosessi voitaisiin toteuttaa, kun sopimus tehdään viimeistään yksi viikko ennen tasehallintakapasiteetin tarjoamista, ja taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuva jakaminen voitaisiin toteuttaa, kun sopimus tehdään enemmän kuin yksi viikko ennen tasehallintakapasiteetin tarjoamista, sillä edellytyksellä, että jaetut määrät ovat rajallisia ja asiasta tehdään arviointi joka vuosi.

(16) Kun asianomaiset sääntelyviranomaiset ovat hyväksyneet alueiden välisen kapasiteetin jakamisprosessia koskevan menetelmän, kaksi tai useampi siirtoverkonhaltija voi soveltaa menetelmää aikaistetusti kokemusten hankkimiseksi ja sen kitkattoman soveltamisen mahdollistamiseksi useampien siirtoverkonhaltijoiden keskuudessa tulevaisuudessa. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden olisi kuitenkin harmonisoitava tällaisen menetelmän, jos sellainen on laadittu, soveltaminen markkinoiden yhdistämisen edistämiseksi.

(17) Taseselvityksen yleisenä tavoitteena on varmistaa, että tasevastaavat tukevat järjestelmän tasapainoa tehokkaalla tavalla, ja tarjota markkinaosapuolille kannustimia ylläpitää järjestelmän tasapainoa ja/tai auttaa sen palauttamisessa. Tässä asetuksessa määritellään taseselvitystä koskevat säännöt, joilla varmistetaan, että se tehdään syrjimättömästi, tasapuolisesti, objektiivisesti ja läpinäkyvästi. Jotta tasehallintamarkkinat ja koko energiajärjestelmä pystyisivät ottamaan vastaan vaihtelevien uusiutuvien energialähteiden kasvavat osuudet, tasepoikkeamahintojen olisi vastattava energian reaaliaikaista arvoa.

(18) Tässä asetuksessa olisi määriteltävä prosessi, jonka mukaisesti siirtoverkonhaltijat voivat tilapäisesti poiketa tiettyjen sääntöjen soveltamisesta sellaisten olosuhteiden huomioon ottamiseksi, joissa sääntöjen noudattaminen voisi poikkeuksellisesti aiheuttaa esimerkiksi käyttövarmuuteen liittyviä riskejä tai johtaa älykkään verkkoinfrastruktuurin liian varhaiseen korvaamiseen.

(19) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 713/2009 ([1]) 8 artiklan mukaisesti energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston, jäljempänä 'virasto', olisi tehtävä päätös, jos asianomaiset sääntelyviranomaiset eivät pääse sopimukseen yhteisistä ehdoista ja edellytyksistä tai menetelmistä.

(20) Tämä asetus on laadittu tiiviissä yhteistyössä viraston, Sähkö-ENTSOn ja sidosryhmien kanssa, jotta voidaan vahvistaa toimivat, tasapainoiset ja oikeasuhteiset säännöt läpinäkyvällä ja osallistavalla tavalla. Asetuksen (EY) N:o 714/2009 18 artiklan 3 kohdan mukaisesti komissio kuulee virastoa, Sähkö-ENTSOa ja muita asianomaisia sidosryhmiä ennen kuin se ehdottaa tarkistuksia tähän asetukseen.

(21) Tässä asetuksessa säädetyt toimenpiteet ovat asetuksen (EY) N:o 714/2009 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun komitean lausunnon mukaiset,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

I OSASTO

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Kohde ja soveltamisala

1. Tässä asetuksessa vahvistetaan sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevat yksityiskohtaiset suuntaviivat, mukaan lukien taajuuden vakautusreservien, taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien hankintaa ja selvitystä koskevien yhteisten periaatteiden ja taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien aktivointia koskevan yhteisen menetelmän vahvistaminen.

2. Tätä asetusta sovelletaan siirtoverkonhaltijoihin, jakeluverkonhaltijoihin, mukaan lukien suljetut jakeluverkot, sääntelyviranomaisiin, energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirastoon, jäljempänä 'virasto', sähkön siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaiseen verkostoon, jäljempänä 'Sähkö-ENTSO', kolmansiin osapuoliin, joille on siirretty tai annettu vastuita, ja muihin markkinaosapuoliin.

3. Tätä asetusta sovelletaan kaikkiin unionissa sijaitseviin siirtoverkkoihin ja yhdysjohtoihin lukuun ottamatta saarilla sijaitsevia siirtoverkkoja, joita ei ole liitetty muihin siirtoverkkoihin yhdysjohdoilla.

4. Jos jäsenvaltiossa on useampi kuin yksi siirtoverkonhaltija, tätä asetusta sovelletaan jäsenvaltion kaikkiin siirtoverkonhaltijoihin. Jos siirtoverkonhaltijalla ei ole yhden tai useamman tästä asetuksesta johtuvan velvoitteen kannalta merkityksellistä tehtävää, jäsenvaltiot voivat säätää, että vastuu näiden velvoitteiden noudattamisesta annetaan yhdelle tai useammalle siirtoverkonhaltijalle.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 713/2009, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston perustamisesta (EUVL L 211, 14.8.2009, s. 1).

5. Jos taajuudensäätöalue koostuu kahdesta tai useammasta siirtoverkonhaltijasta, kyseisen taajuudensäätöalueen kaikki siirtoverkonhaltijat voivat päättää, saatuaan asianomaisten sääntelyviranomaisten hyväksynnän, toteuttaa yhtä tai useampaa tämän asetuksen mukaista velvollisuutta koordinoidusti taajuudensäätöalueen kaikilla suunnittelualueilla.

6. Tasesähkön standardituotteiden vaihdon eurooppalaiset kauppapaikat voidaan avata Sveitsissä toimiville markkinatoimijoille ja siirtoverkonhaltijoille edellyttäen, että sen kansallisessa lainsäädännössä pannaan täytäntöön sähkömarkkinoita koskevan unionin lainsäädännön keskeiset säännökset ja että unionin ja Sveitsin välisestä sähköyhteistyöstä on tehty hallitustenvälinen sopimus, tai jos Sveitsin jättäminen kauppapaikkojen ulkopuolelle voi johtaa sellaisiin Sveitsin kautta kulkeviin suunnittelemattomiin fyysisiin sähkövirtauksiin, jotka voivat vaarantaa alueen sähköjärjestelmän käyttövarmuuden.

7. Komissio päättää Sveitsin osallistumisesta tasesähkön standardituotteiden vaihdon eurooppalaisiin kauppapaikkoihin viraston ja kaikkien siirtoverkonhaltijoiden antaman lausunnon perusteella 4 artiklan 3 kohdassa säädettyjen menettelyjen mukaisesti sillä edellytyksellä, että 6 kohdassa säädetyt ehdot täyttyvät. Sveitsin siirtoverkonhaltijoiden oikeuksien ja velvollisuuksien on oltava yhdenmukaisia unionissa toimivien siirtoverkonhaltijoiden oikeuksien ja velvollisuuksien kanssa, jotta tasehallintamarkkinat voivat toimia sujuvasti unionin tasolla ja luodaan tasapuoliset toimintaedellytykset kaikille sidosryhmille.

8. Tätä asetusta sovelletaan kaikkiin asetuksen (EU) 2017/1485 18 artiklassa määriteltyihin järjestelmän tiloihin.

2 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa sovelletaan direktiivin 2009/72/EY 2 artiklan, asetuksen (EY) N:o 714/2009 2 artiklan, komission asetuksen (EU) N:o 543/2013 ([1]) 2 artiklan, komission asetuksen (EU) 2015/1222 ([2]) 2 artiklan, komission asetuksen (EU) 2016/631 ([3]) 2 artiklan, komission asetuksen (EU) 2016/1388 ([4]) 2 artiklan, komission asetuksen (EU) 2016/1447 ([5]) 2 artiklan, komission asetuksen (EU) 2016/1719 ([6]) 2 artiklan, komission asetuksen (EU) 2017/1485 3 artiklan ja komission asetuksen (EU) 2017/2196 ([7]) 3 artiklan määritelmiä.

Lisäksi tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) ’tasehallinnalla’ kaikilla aikaväleillä toteutettavia kaikkia toimia ja prosesseja, joilla siirtoverkonhaltija jatkuvasti varmistaa, että sähköjärjestelmän taajuus pysyy etukäteen määritellyllä stabiilisuusalueella, siten kuin komission asetuksen (EU) 2017/1485 127 artiklassa säädetään, ja että vaaditun laadun edellyttämää reservien määrää noudatetaan, siten kuin komission asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan V, VI ja VII osastossa säädetään;

2) ’tasehallintamarkkinoilla’ institutionaalisten, kaupallisten ja operatiivisten järjestelyjen kokonaisuutta, joka muodostaa tasehallinnan markkinapohjaisen hallinnan;

3) ’tasepalvelulla’ tasesähköä tai tasehallintakapasiteettia tai molempia;

4) ’tasesähköllä’ tasepalvelun tarjoajan tarjoamaa sähköenergiaa, jota siirtoverkonhaltijat käyttävät verkon tasapainottamiseen;

5) ’tasehallintakapasiteetilla’ reservikapasiteetin määrää, jonka tasepalvelun tarjoaja on sopinut pitävänsä käytettävissä ja jonka suhteen tasepalvelun tarjoaja on sopinut tekevänsä siirtoverkonhaltijalle tarjouksia vastaavasta tasesähkön määrästä sopimuksen voimassaoloaikana;

([1]) Komission asetus (EU) N:o 543/2013, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2013, tietojen antamisesta ja julkaisemisesta sähkömarkkinoilla ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 714/2009 liitteen I muuttamisesta (EUVL L 163, 15.6.2013, s. 1).
([2]) Komission asetus (EU) 2015/1222, annettu 24 päivänä heinäkuuta 2015, kapasiteetin jakamista ja ylikuormituksen hallintaa koskevien suuntaviivojen vahvistamisesta (EUVL L 197, 25.7.2015, s. 24).
([3]) Komission asetus (EU) 2016/631, annettu 14 päivänä huhtikuuta 2016, tuottajien verkkoliitäntävaatimuksia koskevasta verkkosäännöstä (EUVL L 112, 27.4.2016, s. 1).
([4]) Komission asetus (EU) 2016/1388, annettu 17 päivänä elokuuta 2016, kulutuksen verkkoon liittämistä koskevasta verkkosäännöstä (EUVL L 223, 18.8.2016, s. 10).
([5]) Komission asetus (EU) 2016/1447, annettu 26 päivänä elokuuta 2016, suurjännitteisten tasasähköjärjestelmien ja tasasähköön liitettyjen suuntaajakytkettyjen voimalaitosten verkkoliitäntävaatimuksia koskevasta verkkosäännöstä (EUVL L 241, 8.9.2016, s. 1).
([6]) Komission asetus (EU) 2016/1719, annettu 26 päivänä syyskuuta 2016, pitkän aikavälin kapasiteetin jakamista koskevista suuntaviivoista (EUVL L 259, 27.9.2016, s. 42).
([7]) Komission asetus (EU) 2017/2196, annettu 24 päivänä marraskuuta 2017, sähköverkon hätätilaa ja käytönpalautusta koskevasta verkkosäännöstä (katso tämän virallisen lehden sivu 54).

6) ’tasepalvelun tarjoajalla’ markkinaosapuolta, jonka reservejä tarjoavat yksiköt tai reservejä tarjoavat ryhmät pystyvät tarjoamaan tasepalveluja siirtoverkonhaltijoille;

7) ’tasevastaavalla’ markkinaosapuolta tai sen valittua edustajaa, joka vastaa kyseisen markkinaosapuolen tasepoikkeamista;

8) ’tasepoikkeamalla’ tasevastaavalle laskettua energiamäärää, joka vastaa kyseiselle tasevastaavalle jaetun määrän ja kyseisen tasevastaavan lopputilanteen välistä erotusta, mukaan lukien kyseiseen tasevastaavaan mahdollisesti sovellettu tasepoikkeamakorjaus, tiettynä taseselvitysjaksona;

9) ’taseselvityksellä’ taloudellista selvitysmekanismia, jonka mukaisesti tasevastaavilta peritään maksu tai niille maksetaan niiden tasepoikkeamista;

10) ’taseselvitysjaksolla’ aikayksikköä, jolta tasevastaavien tasepoikkeama lasketaan;

11) ’tasepoikkeama-alueella’ aluetta, jolla tasepoikkeama lasketaan;

12) ’tasepoikkeamahinnalla’ tasepoikkeaman hintaa kumpaankin suuntaan kullakin taseselvitysjaksolla; hinta voi olla positiivinen, nolla tai negatiivinen;

13) ’tasepoikkeamahinta-alueella’ aluetta, jolla tasepoikkeamahinta lasketaan;

14) ’tasepoikkeamakorjauksella’ tasepalvelun tarjoajalta saatua tasesähköä vastaavaa energiamäärää, jota liittävä siirtoverkonhaltija soveltaa taseselvitysjaksolla kyseessä oleviin tasevastaaviin ja jota käytetään kyseisten tasevastaavien tasepoikkeaman laskennassa;

15) ’jaetulla määrällä’ järjestelmään fyysisesti syötettyä tai siitä otettua ja tasevastaavalle osoitettua energiamäärää, jota käytetään kyseisen tasevastaavan tasepoikkeaman laskennassa;

16) ’tilanteella’ tasevastaavan ilmoitettua energiamäärää, jota käytetään kyseisen tasevastaavan tasepoikkeaman laskennassa;

17) ’ajojärjestyksen itsemäärittelymallilla’ suunnittelun ja ajojärjestyksen määrittelyn mallia, jossa tuotantosuunnitelmien ja kulutussuunnitelmien sekä voimalaitosten ja kulutuslaitosten ajojärjestyksen määrittelystä vastaavat kyseisten laitosten suunnittelijat;

18) ’keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallilla’ suunnittelun ja ajojärjestyksen määrittelyn mallia, jossa tuotantosuunnitelmien ja kulutussuunnitelmien sekä voimalaitosten ja kulutuslaitosten ajojärjestyksen määrittelystä vastaa kysynnän mukaan säädettävien laitosten osalta siirtoverkonhaltija yhdistetyssä suunnitteluprosessissa;

19) ’yhdistetyllä suunnitteluprosessilla’ iteratiivista prosessia, jossa käytetään vähintään yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjouksia, jotka sisältävät kaupalliset tiedot, yksittäisten voimalaitosten tai kulutuslaitosten monimutkaiset tekniset tiedot ja nimenomaisesti käynnistyksen ominaispiirteet, vastuualueen viimeisimmän riittävyysanalyysin ja käyttövarmuusrajat syöttötietoina prosessiin;

20) ’yhdistetyn suunnitteluprosessin sulkeutumisajankohdalla’ ajankohtaa, jonka jälkeen yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten tekeminen tai muuttaminen ei ole enää sallittua yhdistetyn suunnitteluprosessin iteraatioita varten;

21) ’siirtoverkonhaltijoiden välisellä mallilla’ tasepalvelujen vaihdon mallia, jossa tasepalvelun tarjoaja tarjoaa tasepalveluja liittävälle siirtoverkonhaltijalleen, joka puolestaan tarjoaa näitä tasepalveluja sitä pyytävälle siirtoverkonhaltijalle;

22) ’liittävällä siirtoverkonhaltijalla’ siirtoverkonhaltijaa, joka vastaa sen suunnittelualueen toiminnasta, jolla tasepalvelun tarjoajien ja tasevastaavien on noudatettava tasehallintaan liittyviä ehtoja ja edellytyksiä;

23) ’tasepalvelujen vaihdolla’ joko tasesähkön vaihtoa tai tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai molempia;

24) ’tasesähkön vaihdolla’ tasesähkötarjousten aktivointia tasesähkön toimittamiseksi sellaisella suunnittelualueella sijaitsevalle siirtoverkonhaltijalle, joka ei ole sama kuin se suunnittelualue, johon aktivoitu tasepalvelun tarjoaja on liitetty;

25) ’tasehallintakapasiteetin vaihdolla’ tasehallintakapasiteetin tarjoamista sellaisella suunnittelualueella sijaitsevalle siirtoverkonhaltijalle, joka ei ole sama kuin se suunnittelualue, johon hankitun tasepalvelun tarjoaja on liitetty;

26) ’tasehallintakapasiteetin siirrolla’ tasehallintakapasiteetin siirtämistä tasepalvelun tarjoajalta, jonka kanssa sopimus on alun perin tehty, toiselle tasepalvelun tarjoajalle;

27) ’tasesähkökaupan sulkeutumisajankohdalla’ ajankohtaa, jonka jälkeen yhteisessä tarjousluettelossa olevaa standardituotetta koskevan tasesähkötarjouksen tekeminen tai muuttaminen ei ole enää sallittua;

28) ’standardituotteella’ yhdenmukaistettua tasehallintatuotetta, jonka kaikki siirtoverkonhaltijat ovat määritelleet tasepalvelujen vaihtoa varten;

29) ’valmisteluajalla’ siirtoverkonhaltijoiden välisessä mallissa liittävän siirtoverkonhaltijan ja siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisessä mallissa sopimuksen tehneen siirtoverkonhaltijan esittämän pyynnön ja muutosajan alkamisen välistä aikaa;

30) ’täydellä aktivointiajalla’ siirtoverkonhaltijoiden välisessä mallissa liittävän siirtoverkonhaltijan ja siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisessä mallissa sopimuksen tehneen siirtoverkonhaltijan esittämän aktivointipyynnön ja kyseessä olevan tuotteen vastaavan täyden toimituksen välistä aikaa;

31) ’deaktivointiajalla’ muutosaikaa täydestä toimituksesta vähitellen aiempaan asetusarvoon tai täydestä aktivoinnista takaisin asetusarvoon;

32) ’toimitusjaksolla’ ajanjaksoa, jonka aikana tasepalvelun tarjoaja toteuttaa koko pyydetyn tehonsyötön muutoksen sähköjärjestelmään tai koko pyydetyn tehonottojen muutoksen sähköjärjestelmästä;

33) ’voimassaoloajalla’ ajanjaksoa, jonka kuluessa tasepalvelun tarjoajan tekemä tasesähkötarjous voidaan aktivoida, kun tuotteen kaikki ominaisuudet vastaavat vaatimuksia. Voimassaoloajan määrittävät alkamisaika ja päättymisaika;

34) ’aktivointitavalla’ tasesähkötarjousten aktivointitapaa, joka voi olla manuaalinen tai automaattinen riippuen siitä, tapahtuuko tasesähkön aktivointi manuaalisesti operaattorin toimesta vai automaattisesti suljetun takaisinkytketyn järjestelmän kautta;

35) ’jaettavuudella’ siirtoverkonhaltijan mahdollisuutta käyttää vain osa tasepalvelun tarjoajan tekemistä tasesähkötarjouksista tai tasehallintakapasiteettitarjouksista joko tehon aktivoinnin tai ajallisen keston suhteen;

36) ’erityistuotteella’ standardituotteesta poikkeavaa tuotetta;

37) ’yhteisellä tarjousluettelolla’ tasesähkötarjousten luetteloa, jossa tarjoukset on järjestetty niiden hinnan mukaan ja jota käytetään näiden tarjousten aktivoinnissa;

38) ’siirtoverkonhaltijan tekemien energiatarjousten sulkeutumisajankohdalla’ viimeisintä ajankohtaa, jona liittävä siirtoverkonhaltija voi siirtää tasepalvelun tarjoajalta saadut tasesähkötarjoukset eteenpäin aktivoinnin optimointitoimintoon;

39) ’aktivoinnin optimointitoiminnolla’ toimintoa, jossa käytetään tasesähkötarjousten aktivoinnin optimointiin sovellettavaa algoritmia;

40) ’epätasapainon netotusprosessitoiminnolla’ toimintoa, jossa käytetään epätasapainon netotusprosessin toteuttamiseen sovellettavaa algoritmia;

41) ’siirtoverkonhaltijoiden välisellä selvitystoiminnolla’ toimintoa, jossa suoritetaan siirtoverkonhaltijoiden välisten yhteistyöprosessien selvitys;

42) ’kapasiteetin hankinnan optimointitoiminnolla’ toimintoa, jossa käytetään tasehallintakapasiteettia vaihtavien siirtoverkonhaltijoiden tasehallintakapasiteetin hankinnan optimointiin sovellettavaa algoritmia;

43) ’siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisellä mallilla’ tasepalvelujen vaihdon mallia, jossa tasepalvelun tarjoaja tarjoaa tasepalveluja suoraan sopimuksen tehneelle siirtoverkonhaltijalle, joka puolestaan tarjoaa näitä tasepalveluja pyytävälle siirtoverkonhaltijalle;

44) ’sopimuksen tehneellä siirtoverkonhaltijalla’ siirtoverkonhaltijaa, jolla on tasepalveluja koskeva sopimusjärjestely toisella suunnittelualueella sijaitsevan tasepalvelun tarjoajan kanssa;

45) ’pyytävällä siirtoverkonhaltijalla’ siirtoverkonhaltijaa, joka pyytää tasesähkön toimitusta.

3 artikla

Tavoitteet ja sääntelynäkökohdat

1. Tämän asetuksen tavoitteena on

a) edistää toimivaa kilpailua, syrjimättömyyttä ja läpinäkyvyyttä tasehallintamarkkinoilla;

b) parantaa tasehallinnan tehokkuutta samoin kuin eurooppalaisten ja kansalaisten tasehallintamarkkinoiden tehokkuutta;

c) yhdistää tasehallintamarkkinat ja edistää mahdollisuuksia tasehallintapalvelujen kauppaan ja parantaa samalla käyttövarmuutta;

d) edistää Euroopan sähkönsiirtoverkon ja sähköalan tehokasta toimintaa ja kehittämistä pitkällä aikavälillä ja helpottaa samalla vuorokausimarkkinoiden, päivänsisäisten markkinoiden ja tasehallintamarkkinoiden tehokasta ja jatkuvaa toimintaa;

e) varmistaa, että tasepalvelujen hankinta tapahtuu tasapuolisesti, objektiivisesti, läpinäkyvästi ja markkinapohjaisesti, siinä ei aiheuteta perusteettomia esteitä uusille tulokkaille ja se edistää tasehallintamarkkinoiden likviditeettiä ja ehkäisee samalla kohtuuttomia vääristymiä sähkön sisämarkkinoilla;

f) helpottaa kysyntäjouston osallistumista, mukaan lukien yhteenliittymät ja energian varastointi, ja varmistaa samalla, että ne kilpailevat tasapuolisesti muiden tasepalvelujen kanssa ja tarvittaessa toimivat itsenäisesti yhtä kulutuslaitosta palvellessaan;

g) helpottaa uusiutuvien energialähteiden osallistumista ja tukea uusiutuviin energialähteisiin perustuvan tuotannon osuuden kasvattamista koskevan Euroopan unionin tavoitteen saavuttamista.

2. Jäsenvaltioiden, asianomaisten sääntelyviranomaisten ja verkonhaltijoiden on tätä asetusta soveltaessaan

a) sovellettava suhteellisuuden ja syrjimättömyyden periaatteita;

b) varmistettava avoimuus;

c) sovellettava periaatetta, jonka mukaan suurin kokonaistehokkuus ja alhaisimmat kokonaiskustannukset optimoidaan kaikkien asianomaisten osapuolten kesken;

d) varmistettava, että siirtoverkonhaltijat hyödyntävät, niin pitkälti kuin mahdollista, markkinapohjaisia mekanismeja verkon käyttövarmuuden ja stabiilisuuden varmistamiseksi;

e) varmistettava, ettei termiinimarkkinoiden, vuorokausimarkkinoiden eikä päivänsisäisten markkinoiden kehitystä vaaranneta;

f) kunnioitettava paikalliselle siirtoverkonhaltijalle annettua vastuuta varmistaa käyttövarmuus, myös kansallisessa lainsäädännössä vaaditulla tavalla;

g) kuultava asianomaisia jakeluverkonhaltijoita ja otettava huomioon niiden järjestelmään mahdollisesti kohdistuvat vaikutukset;

h) otettava huomioon sovitut eurooppalaiset standardit ja tekniset spesifikaatiot.

4 artikla

Siirtoverkonhaltijoiden ehdot ja edellytykset tai menetelmät

1. Siirtoverkonhaltijoiden on laadittava tässä asetuksessa edellytetyt ehdot ja edellytykset tai menetelmät ja annettava ne direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisten asianomaisten sääntelyviranomaisten hyväksyttäviksi tässä asetuksessa asetettuihin määräaikoihin mennessä.

2. Jos tässä asetuksessa tarkoitettuja ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskeva ehdotus on laadittava ja siitä on sovittava useamman siirtoverkonhaltijan kesken, osallistuvien siirtoverkonhaltijoiden on tehtävä tiivistä yhteistyötä. Siirtoverkonhaltijoiden, joita avustaa Sähkö-ENTSO, on säännöllisesti tiedotettava asianomaisille sääntelyviranomaisille ja virastolle edistymisestä näiden ehtojen ja edellytysten tai menetelmien laatimisessa.

3. Jos siirtoverkonhaltijat, jotka tekevät päätöksiä 5 artiklan 2 kohdan mukaisista ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevista ehdotuksista, eivät pääse yksimielisyyteen, päätös on tehtävä määräenemmistöllä. Tämän asetuksen 5 artiklan 2 kohdan mukaisia ehdotuksia varten määräenemmistöön tarvitaan

a) siirtoverkonhaltijoiden enemmistö, joka edustaa vähintään 55 prosenttia jäsenvaltioista, ja

b) siirtoverkonhaltijoiden enemmistö, joka edustaa jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia unionin väestöstä.

Tämän asetuksen 5 artiklan 2 kohdan mukaisissa päätöksissä määrävähemmistössä on oltava vähintään neljää jäsenvaltiota edustavia siirtoverkonhaltijoita; muussa tapauksessa katsotaan, että määräenemmistö on saavutettu.

4. Jos kyseessä olevat alueet koostuvat useammasta kuin viidestä jäsenvaltiosta ja siirtoverkonhaltijat, jotka tekevät päätöksiä 5 artiklan 3 kohdan mukaisista ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevista ehdotuksista, eivät pääse yksimielisyyteen, päätös on tehtävä määräenemmistöllä. Tämän asetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaisia ehdotuksia varten määräenemmistöön tarvitaan

a) siirtoverkonhaltijoiden enemmistö, joka edustaa vähintään 72 prosenttia asianomaisista jäsenvaltioista, ja

b) siirtoverkonhaltijoiden enemmistö, joka edustaa jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia asianomaisen alueen väestöstä.

Tämän asetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaisissa päätöksissä määrävähemmistössä on oltava vähintään vähimmäismäärä siirtoverkonhaltijoita, jotka edustavat yli 35 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä, sekä siirtoverkonhaltijat, jotka edustavat vähintään yhtä muuta asianomaista jäsenvaltiota; muussa tapauksessa katsotaan, että määräenemmistö on saavutettu.

5. Siirtoverkonhaltijoiden, jotka tekevät päätöksiä 5 artiklan 3 kohdan mukaisista ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevista ehdotuksista sellaisten alueiden osalta, jotka koostuvat enintään viidestä jäsenvaltiosta, on tehtävä päätöksensä yksimielisesti.

6. Tämän artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisissa siirtoverkonhaltijoiden päätöksissä kullakin jäsenvaltiolla on yksi ääni. Jos jäsenvaltion alueella toimii useampi kuin yksi siirtoverkonhaltija, kyseisen jäsenvaltion on jaettava äänioikeudet siirtoverkonhaltijoiden kesken.

7. Jos siirtoverkonhaltijat eivät pysty tässä asetuksessa asetettuihin määräaikoihin mennessä antamaan asianomaisille sääntelyviranomaisille ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevaa ehdotusta, niiden on toimitettava asianomaisille sääntelyviranomaisille ja virastolle ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevat luonnokset ja selvitettävä, miksi niistä ei ole päästy sopimukseen. Virasto tiedottaa asiasta komissiolle ja tarkastelee komission pyynnöstä ja yhteistyössä asianomaisten sääntelyviranomaisten kanssa epäonnistumisen syitä ja ilmoittaa niistä komissiolle. Komissio toteuttaa asianmukaiset toimet vaadittujen ehtojen ja edellytysten tai menetelmien hyväksymisen mahdollistamiseksi neljän kuukauden kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut viraston ilmoituksen.

5 artikla

Siirtoverkonhaltijoiden ehtojen ja edellytysten tai menetelmien hyväksyminen

1. Kunkin direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisen asianomaisen sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä 2, 3 ja 4 kohdan mukaiset siirtoverkonhaltijoiden laatimat ehdot ja edellytykset tai menetelmät.

2. Seuraavia ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskeville ehdotuksille tarvitaan kaikkien sääntelyviranomaisten hyväksyntä:

a) 20 artiklan 1 kohdan, 21 artiklan 1 kohdan ja 22 artiklan 1 kohdan mukaiset eurooppalaisten kauppapaikkojen perustamisen puitteet;

b) 20 artiklan 5 kohdan ja 21 artiklan 5 kohdan mukaiset muutokset eurooppalaisten kauppapaikkojen perustamisen puitteisiin;

c) 25 artiklan 2 kohdan mukaiset tasehallintakapasiteetin standardituotteet;

d) 29 artiklan 3 kohdan mukainen luokittelumenetelmä tasesähkötarjousten aktivointia varten;

e) 29 artiklan 11 artiklan mukainen arviointi eurooppalaisiin kauppapaikkoihin välitettävän tasesähkötarjousten vähimmäismäärän mahdollisesta kasvattamisesta;

f) 30 artiklan 1 ja 5 kohdan mukaiset menetelmät tasesähkön vaihdossa tai epätasapainon netotusprosessin toteuttamisessa käytetyn tasesähkön ja alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelua varten;

g) 38 artiklan 3 kohdan mukainen tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten toteutettavaa alueiden välisen kapasiteetin jakamisprosessia koskevan menetelmän yhdenmukaistaminen;

h) 40 artiklan 1 kohdan mukainen menetelmä alueiden välisen kapasiteetin yhteisesti optimoitua jakamisprosessia varten;

i) 50 artiklan 1 kohdan mukaiset suunniteltua energian vaihtoa koskevat siirtoverkonhaltijoiden väliset selvityssäännöt;

j) 52 artiklan 2 kohdan mukainen taseselvityksen pääpiirteiden yhdenmukaistaminen.

Jäsenvaltio voi antaa näistä ehdotuksista lausunnon asianomaiselle sääntelyviranomaiselle.

3. Seuraavia ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskeville ehdotuksille tarvitaan asianomaisen alueen kaikkien sääntelyviranomaisten hyväksyntä:

a) 19 artiklan 1 kohdan mukaiset puitteet korvaavien reservien eurooppalaisen kauppapaikan perustamiselle maantieteelliselle alueelle, joka koskee kaikkia asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan mukaista reservien korvausprosessia toteuttavia siirtoverkonhaltijoita;

b) 33 artiklan 1 kohdan mukainen yhteisten ja yhdenmukaisten sääntöjen ja prosessien vahvistaminen tasehallintakapasiteetin vaihtoa ja hankintaa varten maantieteelliselle alueelle, joka koskee kahta tai useampaa siirtoverkonhaltijaa, jotka vaihtavat tai haluavat vastavuoroisesti vaihtaa tasehallintakapasiteettia;

c) 33 artiklan 6 kohdan mukainen menetelmä käytettävissä olevan alueiden välisen kapasiteetin todennäköisyyden laskemiseksi päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan jälkeen maantieteelliselle alueelle, joka kattaa tasehallintakapasiteettia vaihtavat siirtoverkonhaltijat;

d) 34 artiklan 1 kohdan mukainen poikkeus, jonka mukaan tasepalvelun tarjoajat eivät saa siirtää tasehallintakapasiteetin tarjoamista koskevia velvoitteitaan, maantieteelliselle alueelle, jolla tasehallintakapasiteetin hankinta on tapahtunut;

e) 35 artiklan 1 kohdan mukainen siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisen mallin soveltaminen kahdesta tai useammasta siirtoverkonhaltijasta koostuvalla maantieteellisellä alueella;

f) 37 artiklan 3 kohdan mukainen alueiden välisen kapasiteetin laskentamenetelmä kullekin kapasiteetin laskenta-alueelle;

g) 38 artiklan 1 kohdan mukainen tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten toteutettavan alueiden välisen kapasiteetin jakamisprosessin soveltaminen kahdesta tai useammasta siirtoverkonhaltijasta koostuvalla maantieteellisellä alueella;

h) 41 artiklan 1 kohdan mukainen menetelmä alueiden välisen kapasiteetin markkinapohjaista jakamisprosessia varten kullekin kapasiteetin laskenta-alueelle;

i) 42 artiklan 1 kohdan mukainen menetelmä taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuvaa alueiden välisen kapasiteetin jakamisprosessia varten ja 42 artiklan 5 kohdan mukainen luettelo jokaisesta taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuvasta alueiden välisen kapasiteetin yksittäisestä jaosta kullekin kapasiteetin laskenta-alueelle;

j) 50 artiklan 3 kohdan mukaiset suunniteltua energian vaihtoa koskevat siirtoverkonhaltijoiden väliset selvityssäännöt maantieteelliselle alueelle, joka koostuu kaikista synkronialueella suunnitellusti energiaa vaihtavista siirtoverkonhaltijoista;

k) 50 artiklan 4 kohdan mukaiset suunniteltua energian vaihtoa koskevat siirtoverkonhaltijoiden väliset selvityssäännöt maantieteelliselle alueelle, joka koostuu kaikista eri synkronialueiden yhteenliitetyistä ja suunnitellusti energiaa vaihtavista siirtoverkonhaltijoista;

l) 51 artiklan 1 kohdan mukaiset suunnittelematonta energian vaihtoa koskevat siirtoverkonhaltijoiden väliset selvityssäännöt kullekin synkronialueelle;

m) 51 artiklan 2 kohdan mukaiset suunnittelematonta energian vaihtoa koskevat siirtoverkonhaltijoiden väliset selvityssäännöt maantieteelliselle alueelle, joka koostuu kaikista eri synkronialueiden yhteenliitetyistä siirtoverkonhaltijoista;

n) 53 artiklan 2 kohdan mukainen poikkeus synkronialuetasolla taseselvitysjaksojen yhdenmukaistamisesta;

o) 58 artiklan 3 kohdan mukaiset tasehallinta-algoritmien periaatteet maantieteelliselle alueelle, joka koostuu kahdesta tai useammasta tasehallintakapasiteettia vaihtavasta siirtoverkonhaltijasta.

Jäsenvaltio voi antaa näistä ehdotuksista lausunnon asianomaiselle sääntelyviranomaiselle.

4. Seuraavia ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskeville ehdotuksille tarvitaan kunkin asianomaisen jäsenvaltion kunkin sääntelyviranomaisen tapauskohtainen hyväksyntä:

a) 12 artiklan 4 kohdan mukainen poikkeus velvollisuudesta julkaista tasesähkö- tai tasehallintakapasiteettitarjousten tarjoushintoja koskevat tiedot markkinoiden väärinkäyttöön liittyvien epäilyjen vuoksi;

b) tarvittaessa 15 artiklan 3 kohdan mukainen jakeluverkonhaltijoiden toteuttamista toimista aiheutuvien kustannusten jakamismenetelmä;

c) 18 artiklan mukaiset tasehallintaan liittyvät ehdot ja edellytykset;

d) 26 artiklan 1 kohdan mukainen erityistuotteiden määrittely ja käyttö;

e) 29 artiklan 10 kohdan mukainen eurooppalaisiin kauppapaikkoihin välitettävän tarjousten määrän rajoittaminen;

f) 32 artiklan 3 kohdan mukainen poikkeus ylös- ja alassäädön tasehallintakapasiteetin hankintojen eriyttämisestä;

g) tarvittaessa 44 artiklan 3 kohdan mukainen taseselvityksestä erillinen lisäselvitysmekanismi, jolla selvitetään tasehallintakapasiteetin hankintakustannukset, hallintokustannukset ja muut tasehallintaan liittyvät kustannukset tasevastaavien kanssa;

h) 62 artiklan 2 kohdan mukaiset poikkeukset yhdestä tai useammasta tämän asetuksen säännöksestä;

i) 8 artiklan 1 kohdan mukaiset kustannukset, jotka liittyvät verkonhaltijoille tai kolmansille osapuolille, joille on annettu tehtäviä, tämän asetuksen mukaisesti asetettuihin velvollisuuksiin.

Jäsenvaltio voi antaa näistä ehdotuksista lausunnon asianomaiselle sääntelyviranomaiselle.

5. Ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevaan ehdotukseen on sisällyttävä ehdotettu täytäntöönpanoaikataulu ja kuvaus niiden odotetuista vaikutuksista tämän asetuksen tavoitteisiin. Täytäntöönpanoaikataulu saa olla enintään 12 kuukautta asianomaisten sääntelyviranomaisten hyväksynnästä, paitsi jos kaikki asianomaiset sääntelyviranomaiset sopivat täytäntöönpanoaikataulun pidentämisestä tai jos tässä asetuksessa vahvistetaan erilaisia aikatauluja. Ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevat ehdotukset, joille tarvitaan useiden tai kaikkien sääntelyviranomaisten hyväksyntä, on toimitettava virastolle samaan aikaan kuin ne annetaan sääntelyviranomaisten hyväksyttäviksi. Viraston on asianomaisten sääntelyviranomaisten pyynnöstä annettava lausunto näistä ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevista ehdotuksista kolmen kuukauden kuluessa.

6. Jos ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevan ehdotuksen hyväksyminen edellyttää useamman kuin yhden sääntelyviranomaisten päätöstä, asianomaisten sääntelyviranomaisten on kuultava toisiaan, tehtävä tiivistä yhteistyötä ja koordinoitava toimiaan sopimukseen pääsemiseksi. Jos virasto antaa lausunnon, asianomaisten sääntelyviranomaisten on otettava se huomioon. Sääntelyviranomaisten on tehtävä 2 ja 3 kohdan mukaisesti ehdotettuja ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevat päätökset kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen sääntelyviranomainen tai, soveltuvissa tapauksissa, viimeinen asianomainen sääntelyviranomainen on vastaanottanut ehdot ja edellytykset tai menetelmät.

7. Jos asianomaiset sääntelyviranomaiset eivät ole päässeet sopimukseen 6 kohdassa tarkoitetussa määräajassa tai niiden yhteisestä pyynnöstä virasto tekee päätöksen ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevista ehdotuksista kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona asia saatettiin sen käsiteltäväksi, asetuksen (EY) N:o 713/2009 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

8. Mikä tahansa osapuoli voi tehdä valituksen liittymispisteen verkonhaltijasta tai paikallisesta siirtoverkonhaltijasta kyseiselle verkonhaltijalle tai siirtoverkonhaltijalle tämän asetuksen mukaisesti kuuluvien velvoitteiden tai sen tekemien päätösten suhteen, ja se voi osoittaa valituksensa asianomaiselle sääntelyviranomaiselle, jonka on riitojenratkaisuviranomaisena tehtävä asiasta päätös kahden kuukauden kuluessa valituksen vastaanottamisesta. Tätä määräaikaa voidaan pidentää kahdella kuukaudella, jos asianomainen sääntelyviranomainen pyytää lisätietoja. Tätä pidennettyä määräaikaa voidaan pidentää edelleen valituksen tekijän suostumuksella. Asianomaisen sääntelyviranomaisen päätös on sitova, paitsi jos ja siihen saakka kun se kumotaan muutoksenhaussa.

6 artikla

Siirtoverkonhaltijoiden ehtojen ja edellytysten tai menetelmien muuttaminen

1. Jos yksi tai useampi direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukainen sääntelyviranomainen vaatii 5 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan mukaisesti toimitettujen ehtojen ja edellytysten tai menetelmien muuttamista ennen hyväksymistä, asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden on esitettävä hyväksyttäväksi ehdotus muutetuista ehdoista ja edellytyksistä tai menetelmistä kahden kuukauden kuluessa asianomaisten sääntelyviranomaisten vaatimuksen esittämisestä. Asianomaisten sääntelyviranomaisten on päätettävä muutetuista ehdoista ja edellytyksistä tai menetelmistä kahden kuukauden kuluessa niiden esittämisestä.

2. Jos asianomaiset sääntelyviranomaiset eivät ole päässeet sopimukseen ehdoista ja edellytyksistä tai menetelmistä kahden kuukauden määräajassa tai niiden yhteisestä pyynnöstä virasto tekee päätöksen muutetuista ehdoista ja edellytyksistä tai menetelmistä kuuden kuukauden kuluessa asetuksen (EY) N:o 713/2009 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Jos asianomaiset siirtoverkonhaltijat eivät anna ehdotusta muutetuista ehdoista ja edellytyksistä tai menetelmistä, sovelletaan 4 artiklassa säädettyä menettelyä.

3. Ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevan ehdotuksen laatimisesta vastaavat siirtoverkonhaltijat ja niiden hyväksymisestä 5 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan mukaisesti vastaavat sääntelyviranomaiset voivat pyytää näiden ehtojen ja edellytysten tai menetelmien muuttamista. Ehtojen ja edellytysten tai menetelmien muuttamista koskevista ehdotuksista on järjestettävä kuuleminen 10 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti, ja ehdotukset on hyväksyttävä 4 ja 5 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti.

7 artikla

Ehtojen ja edellytysten tai menetelmien julkaiseminen verkkosivuilla

Siirtoverkonhaltijoiden, jotka ovat vastuussa ehtojen ja edellytysten tai menetelmien laatimisesta tämän asetuksen mukaisesti, on julkaistava ne verkkosivuillaan asianomaisten sääntelyviranomaisten hyväksynnän jälkeen tai, jos tällaista hyväksyntää ei vaadita, asiakirjojen laatimisen jälkeen, paitsi jos tietoja pidetään luottamuksellisina 11 artiklan mukaisesti.

8 artikla

Kustannusten kattaminen

1. Direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisten asianomaisten sääntelyviranomaisten on arvioitava verkonhaltijoille tai kolmansille osapuolille, joille on annettu tehtäviä, tämän asetuksen mukaisesti asetettuihin velvollisuuksiin liittyvät kustannukset.

2. Kustannukset, joiden asianomainen sääntelyviranomainen katsoo olevan kohtuullisia, tosiasiallisesti aiheutuneita ja oikeasuhteisia, on katettava verkkotariffeilla tai muilla asianmukaisilla mekanismeilla asianomaisten sääntelyviranomaisten määrittelemällä tavalla.

3. Verkonhaltijoiden tai kolmansien osapuolten, joille on annettu tehtäviä, on asianomaisten sääntelyviranomaisten pyynnöstä toimitettava aiheutuneiden kustannusten arviointia varten tarvittavat tiedot kolmen kuukauden kuluessa pyynnöstä.

4. Markkinaosapuolet vastaavat niille tämän asetuksen vaatimusten noudattamisesta aiheutuvista kustannuksista.

9 artikla

Sidosryhmien osallistuminen

Viraston on järjestettävä, tiiviissä yhteistyössä Sähkö-ENTSOn kanssa, tasehallintamarkkinoita ja muita tämän asetuksen täytäntöönpanoon liittyviä kysymyksiä koskeva sidosryhmien osallistuminen. Tähän on sisällyttävä säännöllisten kokousten järjestäminen sidosryhmien kanssa tasehallintamarkkinoiden yhdistämiseen liittyvien ongelmien määrittelemiseksi ja parannusten ehdottamiseksi.

10 artikla

Julkinen kuuleminen

1. Ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä tai niiden muutoksia koskevien ehdotusten toimittamisesta tämän asetuksen mukaisesti vastaavien siirtoverkonhaltijoiden on kuultava sidosryhmiä, kunkin jäsenvaltion asianomaiset viranomaiset mukaan luettuina, ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevista ehdotusluonnoksista ja muista täytäntöönpanotoimenpiteistä vähintään yhden kuukauden ajan.

2. Kuulemisen on kestettävä vähintään yhden kuukauden, lukuun ottamatta 5 artiklan 2 kohdan a, b, c, d, e, f, g, h ja j alakohdan mukaisia ehdotusluonnoksia, joita kestävän kuulemisen on kestettävä vähintään kaksi kuukautta.

3. Ainakin 5 artiklan 2 kohdan a, b, c, d, e, f, g, h ja j alakohdan mukaisista ehdotuksista on järjestettävä julkinen kuuleminen Euroopan tasolla.

4. Ainakin 5 artiklan 3 kohdan a, b, c, d, e, f, g, h, i, n ja o alakohdan mukaisista ehdotuksista on järjestettävä julkinen kuuleminen kyseessä olevan alueen tasolla.

5. Ainakin 5 artiklan 4 kohdan a, b, c, d, e, f, g ja i alakohdan mukaisista ehdotuksista on järjestettävä julkinen kuuleminen kussakin asianomaisessa jäsenvaltiossa.

6. Ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevan ehdotuksen laatimisesta vastaavien siirtoverkonhaltijoiden on otettava 2–5 kohdan mukaisesti järjestetyissä kuulemisissa ilmaistut sidosryhmien näkemykset asianmukaisesti huomioon ennen asiakirjan antamista sääntelyviranomaisen hyväksyttäväksi. Kaikissa tapauksissa ehdotuksen esittämisen yhteydessä on annettava vankat perustelut sille, kuinka kuulemisessa esitetyt näkökannat on otettu huomioon tai jätetty huomioimatta, ja ne on julkaistava viipymättä ennen ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevan ehdotuksen julkaisemista tai yhtä aikaa sen julkaisemisen kanssa.

11 artikla

Salassapitovelvollisuudet

1. Tämän asetuksen nojalla saatuja, vaihdettuja tai toimitettuja luottamuksellisia tietoja koskee 2, 3 ja 4 kohdassa säädetty salassapitovelvollisuus.

2. Salassapitovelvollisuus koskee kaikkia tämän asetuksen säännösten soveltamisalaan kuuluvia henkilöitä.

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden tai sääntelyviranomaisten tehtäviensä yhteydessä saamaa luottamuksellista tietoa ei saa paljastaa muulle henkilölle tai viranomaiselle, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kansallisen oikeuden, tämän asetuksen muiden säännösten tai muun asiaan liittyvän unionin lainsäädännön soveltamista niiden soveltamisalaan kuuluviin tapauksiin.

4. Tämän asetuksen nojalla luottamuksellisia tietoja saavilla sääntelyviranomaisilla, elimillä ja henkilöillä on oikeus käyttää saamiaan tietoja ainoastaan tämän asetuksen mukaisten tehtäviensä suorittamiseen, paitsi jos tietojen ensisijainen omistaja on antanut kirjallisen suostumuksen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kansallisen tai unionin lainsäädännön soveltamista sen soveltamisalaan kuuluviin tapauksiin.

12 artikla

Tietojen julkaiseminen

1. Kaikkien 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tahojen on annettava siirtoverkonhaltijoille kaikki asiaankuuluvat tiedot, joita ne tarvitsevat 3–5 kohdassa säädettyjen velvollisuuksiensa täyttämiseksi.

2. Kaikkien 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tahojen on varmistettava, että 3–5 kohdassa luetellut tiedot julkaistaan sellaiseen aikaan ja sellaisessa muodossa, ettei se muodosta mahdollista tai tosiasiallista kilpailuetua tai -haittaa millekään henkilölle tai yritykselle.

3. Kunkin siirtoverkonhaltijan on julkaistava seuraavat tiedot heti kun ne ovat saatavilla:

a) tiedot suunnittelualueensa tai -alueidensa kulloisestakin järjestelmän tasapainosta mahdollisimman pian, mutta viimeistään 30 minuuttia käyttötunnin jälkeen;

b) tiedot suunnittelualueensa tai -alueidensa kaikista tasesähkötarjouksista, tarvittaessa anonymisoituina, viimeistään 30 minuutin kuluttua kyseessä olevan markkina-aikayksikön päättymisestä. Tietoihin on sisällyttävä

   i) tuotetyyppi;

   ii) voimassaoloaika;

   iii) tarjotut määrät;

   iv) tarjotut hinnat;

   v) tieto siitä, onko ilmoitettu, ettei tarjous ole käytettävissä;

c) tieto siitä, onko tasesähkötarjous muunnettu erityistuotteesta tai yhdistetystä suunnitteluprosessista, viimeistään 30 minuutin kuluttua kyseessä olevan markkina-aikayksikön päättymisestä;

d) tieto siitä, kuinka erityistuotteiden tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tasesähkötarjoukset on muunnettu standardituotteiden tasesähkötarjouksiksi, viimeistään 30 minuutin kuluttua kyseessä olevan markkina-aikayksikön päättymisestä;

e) kootut tiedot tasesähkötarjouksista viimeistään 30 minuutin kuluttua kyseessä olevan markkina-aikayksikön päättymisestä; tietoihin on sisällyttävä

   i) tarjottujen tasesähkötarjousten kokonaismäärä;

   ii) tarjottujen tasesähkötarjousten kokonaismäärä reservityypeittäin jaoteltuna;

   iii) tarjottujen ja aktivoitujen tasesähkötarjousten kokonaismäärä standardi- ja erityistuotteisiin jaoteltuna;

   iv) ei käytettävissä olevien tarjousten määrä reservityypeittäin jaoteltuna;

f) tiedot hankitun tasehallintakapasiteetin tarjotuista määristä ja tarjotuista hinnoista, tarvittaessa anonymisoituina, viimeistään yhden tunnin kuluttua siitä, kun hankinnan tulokset on ilmoitettu tarjoajille;

g) 18 artiklassa tarkoitetut tasehallintaan liittyvät alustavat ehdot ja edellytykset viimeistään kuukautta ennen niiden soveltamista ja ehtojen ja edellytysten muutokset välittömästi sen jälkeen kun direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukainen asianomainen sääntelyviranomainen on hyväksynyt ne;

h) seuraavat tiedot 38 artiklan mukaisesta alueiden välisen kapasiteetin jakamisesta tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten viimeistään 24 tunnin kuluttua jakamisesta ja viimeistään kuusi tuntia ennen alueiden välisen jaetun kapasiteetin käyttöä:

   i) päivämäärä ja kellonaika, jolloin jakamispäätös on tehty;

   ii) jakokausi;

   iii) jaetut määrät;

   iv) 39 artiklan mukaiset jakamisprosessin pohjana käytetyt markkina-arvot;

i) seuraavat tiedot 38 artiklan mukaisesti tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten jaetun alueiden välisen kapasiteetin käytöstä viimeistään yhden viikon kuluttua alueiden välisen jaetun kapasiteetin käytöstä:

   i) alueiden välisen jaetun ja käytetyn kapasiteetin määrä markkina-aikayksiköittäin;

   ii) seuraaville aikaväleille vapautetun alueiden välisen kapasiteetin määrä markkina-aikayksiköittäin;

   iii) jakamisprosessista aiheutuneet arvioidut kustannukset ja hyödyt;

j) 40, 41 ja 42 artiklassa tarkoitetut hyväksytyt menetelmät viimeistään kuukautta ennen niiden soveltamista;

k) kuvaus 58 artiklassa tarkoitettua mahdollisesti laadittua algoritmia koskevista vaatimuksista ja algoritmin muutoksista viimeistään kuukautta ennen niiden soveltamista;

l) 59 artiklassa tarkoitettu yhteinen vuosikertomus.

4. Siirtoverkonhaltija voi pidättäytyä julkaisemasta tasesähkö- tai tasehallintakapasiteettitarjousten tarjoushintoja ja määriä koskevat tiedot saatuaan siihen hyväksynnän 18 artiklan mukaisesti, jos se on perusteltua markkinoiden väärinkäyttöön liittyvien epäilyjen vuoksi ja jos se ei haittaa sähkömarkkinoiden tehokasta toimintaa. Siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava tällaisesta tietojen julkaisematta jättämisestä direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaiselle asianomaiselle sääntelyviranomaiselle vähintään kerran vuodessa.

5. Kunkin siirtoverkonhaltijan on viimeistään kahden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta julkaistava 3 kohdassa tarkoitetut tiedot yhteisesti sovitussa yhdenmukaisessa muodossa ainakin komission asetuksen (EU) N:o 543/2013 3 artiklan mukaisesti perustetussa keskitetyssä tiedotusjärjestelmässä. Sähkö-ENTSOn on viimeistään neljän kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta saatettava ajan tasalle komission asetuksen (EU) N:o 543/2013 5 artiklassa tarkoitettu menettelykäsikirja ja toimitettava se virastolle sen lausuntoa varten, joka viraston on annettava kahden kuukauden kuluessa.

13 artikla

Tehtävien siirtäminen ja antaminen

1. Siirtoverkonhaltija voi siirtää minkä tahansa sille tämän asetuksen nojalla uskotun tehtävän joko kokonaan tai osittain yhdelle tai useammalle kolmannelle osapuolelle sillä edellytyksellä, että kyseinen kolmas osapuoli pystyy toteuttamaan tehtävän vähintään yhtä tehokkaasti kuin tehtävän siirtävä siirtoverkonhaltija. Tehtävän siirtävällä siirtoverkonhaltijalla on edelleen vastuu tämän asetuksen mukaisten velvoitteiden noudattamisen varmistamisesta, mukaan lukien sen varmistaminen, että direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisilla asianomaisilla sääntelyviranomaisilla on mahdollisuus saada seurannassa tarvittavat tiedot.

2. Ennen tehtävien siirtämistä asianomaisen kolmannen osapuolen on osoitettava tehtävän siirtävälle siirtoverkonhaltijalle kykynsä täyttää sille siirrettävät tehtävät.

3. Kun jokin tässä asetuksessa määritelty tehtävä siirretään kokonaan tai osittain kolmannelle osapuolelle, tehtävän siirtävän siirtoverkonhaltijan on varmistettava, että ennen tehtävän siirtoa on tehty asianmukaiset salassapitosopimukset tehtävän siirtävän siirtoverkonhaltijan salassapitovelvollisuuksien mukaisesti. Kun siirtoverkonhaltija on siirtänyt jonkin tehtävän kokonaan tai osittain kolmannelle osapuolelle, tehtävän siirtäneen siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava asiasta asianomaiselle sääntelyviranomaiselle ja julkaistava päätös verkkosivuillaan.

4. Jäsenvaltio tai tarvittaessa asianomainen sääntelyviranomainen voi antaa tämän asetuksen nojalla siirtoverkonhaltijoille uskottuja tehtäviä tai velvollisuuksia yhdelle tai useammalle kolmannelle osapuolelle, sanotun kuitenkaan rajoittamatta siirtoverkonhaltijoille direktiivin 2009/72/EY mukaisesti uskottuja tehtäviä. Asianomainen jäsenvaltio tai tarvittaessa asianomainen sääntelyviranomainen voi antaa kolmansille osapuolille ainoastaan sellaisia siirtoverkonhaltijoiden tehtäviä ja velvollisuuksia, jotka eivät edellytä suoraa yhteistyötä, yhteistä päätöksentekoa tai sopimussuhteiden luomista toisten jäsenvaltioiden siirtoverkonhaltijoiden kanssa. Ennen tehtävien antamista asianomaisen kolmannen osapuolen on osoitettava jäsenvaltiolle tai tarvittaessa asianomaiselle sääntelyviranomaiselle kykynsä täyttää sille annettava tehtävä.

5. Jos jäsenvaltio tai sääntelyviranomainen antaa tehtäviä ja velvollisuuksia kolmannelle osapuolelle, tässä asetuksessa olevat viittaukset siirtoverkonhaltijaan on katsottava viittauksiksi osapuoleen, jolle tehtäviä ja velvollisuuksia on annettu. Asianomaisen sääntelyviranomaisen on varmistettava kolmannen osapuolen viranomaisvalvonta niiden tehtävien ja velvollisuuksien osalta, jotka osapuolelle on annettu.

II OSASTO

SÄHKÖN TASEHALLINTAMARKKINAT

1 LUKU

Tehtävät ja vastuut

14 artikla

Siirtoverkonhaltijoiden tehtävä

1. Kukin siirtoverkonhaltija vastaa tasepalvelujen hankinnasta tasepalvelun tarjoajilta käyttövarmuuden takaamiseksi.

2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on sovellettava ajojärjestyksen itsemäärittelymallia tuotantosuunnitelmien ja kulutussuunnitelmien määrittämiseen. Siirtoverkonhaltijoiden, jotka soveltavat keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallia tämän asetuksen voimaantuloajankohtana, on ilmoitettava asiasta direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaiselle asianomaiselle sääntelyviranomaiselle voidakseen jatkaa keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallin soveltamista tuotantosuunnitelmien ja kulutussuunnitelmien määrittämiseen. Asianomaisen sääntelyviranomaisen on varmennettava, ovatko siirtoverkonhaltijan tehtävät ja vastuut 2 artiklan 18 alakohdassa annetun määritelmän mukaiset.

15 artikla

Yhteistyö jakeluverkonhaltijoiden kanssa

1. Jakeluverkonhaltijoiden, siirtoverkonhaltijoiden, tasepalvelun tarjoajien ja tasevastaavien on tehtävä yhteistyötä tehokkaan ja toimivan tasehallinnan varmistamiseksi.

2. Kunkin jakeluverkonhaltijan on annettava liittävälle siirtoverkonhaltijalle hyvissä ajoin kaikki tiedot, joita tarvitaan taseselvityksen suorittamiseksi 18 artiklassa vahvistettujen tasehallintaan liittyvien ehtojen ja edellytysten mukaisesti.

3. Kukin siirtoverkonhaltija voi yhdessä siirtoverkonhaltijan vastuualueella toimivien reservejä liittävien jakeluverkonhaltijoiden kanssa laatia menetelmän niiden kustannusten jakamiseksi, jotka aiheutuvat jakeluverkonhaltijoiden komission asetuksen (EU) 2017/1485 182 artiklan 4 ja 5 kohdan mukaisesti toteuttamista toimista. Menetelmässä on huolehdittava kustannusten tasapuolisesta jakamisesta ottaen huomioon asianosaisten osapuolten vastuut.

4. Jakeluverkonhaltijoiden on ilmoitettava liittävälle siirtoverkonhaltijalle kaikista komission asetuksen (EU) 2017/1485 182 artiklan 4 ja 5 kohdan mukaisesti määritellyistä rajoituksista, jotka voisivat vaikuttaa tässä asetuksessa vahvistettuihin vaatimuksiin.

16 artikla

Tasepalvelun tarjoajien tehtävä

1. Tasepalvelun tarjoaja on kelpuutettava tarjoamaan tasesähkö- tai tasehallintakapasiteettitarjouksia, jotka aktivoi tai hankkii liittävä siirtoverkonhaltija tai, siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisessä mallissa, sopimuksen tehnyt siirtoverkonhaltija. Liittävän siirtoverkonhaltijan toteuttaman ja asetuksen (EU) 2017/1485 159 ja 162 artiklan mukaisesti järjestetyn esivalinnan läpäisemistä on pidettävä ennakkoedellytyksenä sen prosessin läpäisemiselle, joka koskee kelpuuttamista tämän asetuksen mukaiseksi tasepalvelun tarjoajaksi.

2. Kunkin tasepalvelun tarjoajan on esitettävä liittävälle siirtoverkonhaltijalle tasehallintakapasiteettitarjouksensa, jotka vaikuttavat yhteen tai useampaan tasevastaavaan.

3. Kunkin tasehallintakapasiteetin hankintaprosessiin osallistuvan tasepalvelun tarjoajan on esitettävä tasehallintakapasiteettitarjouksensa ennen hankintaprosessin sulkeutumisajankohtaa ja sillä on oikeus päivittää tarjouksiaan ennen mainittua ajankohtaa.

4. Kunkin tasepalvelun tarjoajan, jolla on tasehallintakapasiteettia koskeva sopimus, on esitettävä liittävälle siirtoverkonhaltijalleen tasesähkötarjoukset tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjoukset, jotka vastaavat tasehallintakapasiteettia koskevassa sopimuksessa vahvistettuja määrää, tuotteita ja muita vaatimuksia.

5. Millä tahansa tasepalvelun tarjoajalla on oikeus toimittaa liittävälle siirtoverkonhaltijalleen standardi- tai erityistuotteiden tasesähkötarjoukset tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjoukset, joiden osalta se on läpäissyt asetuksen (EU) 2017/1485 159 ja 162 artiklan mukaisen esivalintaprosessin.

6. Tämän artiklan 4 kohdan mukaisten standardi- ja erityistuotteita koskevien tasesähkötarjousten tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten hintaa ei saa määritellä etukäteen tasehallintakapasiteettia koskevassa sopimuksessa. Siirtoverkonhaltija voi ehdottaa poikkeusta tästä säännöstä 18 artiklan mukaisesti laadittavassa ehdotuksessa tasehallintaan liittyvistä ehdoista ja edellytyksistä. Tällaista poikkeusta sovelletaan ainoastaan erityistuotteisiin 26 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti, ja siihen on liityttävä perustelut, joissa osoitetaan suurempi taloudellinen tehokkuus.

7. Tämän artiklan 4 kohdan mukaisesti esitettyjen tasesähkötarjousten tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten ja 5 kohdan mukaisesti esitettyjen tasesähkötarjousten tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten välillä ei saa esiintyä syrjintää.

8. Reservejä tarjoavan yksikön, reservejä tarjoavan ryhmän, kulutuslaitoksen tai kolmannen osapuolen ja niihin 18 artiklan 4 kohdan d alakohdan mukaisesti liittyvien tasevastaavien on kuuluttava samaan suunnittelualueeseen kunkin tasesähkö- tai tasehallintakapasiteettituotteen osalta.

17 artikla

Tasevastaavien tehtävä

1. Kunkin tasevastaavan on reaaliajassa pyrittävä pysymään tasapainossa tai auttamaan sähköjärjestelmän tasapainottamisessa. Tätä velvollisuutta koskevat yksityiskohtaiset vaatimukset on määriteltävä 18 artiklan mukaisesti laadittavassa ehdotuksessa tasehallintaan liittyvistä ehdoista ja edellytyksistä.

2. Kunkin tasevastaavan on oltava taloudellisessa vastuussa liittävän siirtoverkonhaltijan kanssa selvitettävistä tasepoikkeamista.

3. Kukin tasevastaava voi ennen päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohtaa muuttaa suunnitelmia, jotka tarvitaan sen tasetilanteen laskemiseksi 54 artiklan mukaisesti. Siirtoverkonhaltijat, jotka soveltavat keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallia, voivat vahvistaa erityisehtoja ja -sääntöjä tasevastaavien suunnitelmien muuttamiselle 18 artiklan mukaisissa tasehallintaan liittyvissä ehdoissa ja edellytyksissä.

4. Kukin tasevastaava voi päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan jälkeen muuttaa 18 artiklan mukaisissa tasehallintaan liittyvissä ehdoissa ja edellytyksissä vahvistettujen sääntöjen mukaisesti sisäisiä kaupankäyntisuunnitelmia, jotka tarvitaan sen tasetilanteen laskemiseksi 54 artiklan mukaisesti.

18 artikla

Tasehallintaan liittyvät ehdot ja edellytykset

1. Kyseessä olevan jäsenvaltion siirtoverkonhaltijoiden on laadittava viimeistään kuuden kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta jäsenvaltion kaikkien suunnittelualueiden osalta ehdotus

a) tasepalvelun tarjoajia koskevista ehdoista ja edellytyksistä;

b) tasevastaavia koskevista ehdoista ja edellytyksistä.

Jos taajuudensäätöalue koostuu kahdesta tai useammasta siirtoverkonhaltijasta, kyseisen taajuudensäätöalueen kaikki siirtoverkonhaltijat voivat laatia yhteisen ehdotuksen saatuaan tälle asianomaisten sääntelyviranomaisten hyväksynnän.

2. Tämän artiklan 1 kohdan mukaisiin ehtoihin ja edellytyksiin on sisällyttävä myös komission asetuksen (EU) 2017/2196 36 artiklan mukaiset markkinatoimintojen keskeytystä ja palautusta koskevat säännöt sekä komission asetuksen (EU) 2017/2196 39 artiklan mukaiset selvitystä koskevat säännöt tapauksessa, jossa markkinatoiminnot on keskeytetty, kunhan ne on hyväksytty komission asetuksen (EU) 2017/2196 4 artiklan mukaisesti.

3. Laatiessaan ehdotuksia tasepalvelun tarjoajia ja tasevastaavia koskevista ehdoista ja edellytyksistä kunkin siirtoverkonhaltijan on

a) koordinoitava toimintaansa sellaisten siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden kanssa, joihin kyseiset ehdot ja edellytykset voivat vaikuttaa;

b) noudatettava 19, 20, 21 ja 22 artiklan mukaisia puitteita, jotka koskevat tasesähkön vaihdon ja epätasapainon netotusprosessin eurooppalaisten kauppapaikkojen perustamista;

c) otettava muut jakeluverkonhaltijat ja muut sidosryhmät mukaan ehdotuksen laatimiseen ja otettava huomioon niiden näkökannat, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 10 artiklan mukaista julkista kuulemista.

4. Tasepalvelujen tarjoajia koskevissa ehdoissa ja edellytyksissä on

a) määriteltävä kohtuulliset ja perustellut vaatimukset tasepalvelujen tarjonnalle;

b) sallittava suunnittelualueen kulutuslaitosten, energianvarastointilaitosten ja voimalaitosten yhdistäminen tasepalvelujen tarjoamista varten 5 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja ehtoja noudattaen;

c) sallittava se, että kulutuslaitosten omistajista, kolmansista osapuolista, perinteisiä ja uusiutuvia energialähteitä käyttävien voimalaitosten omistajista ja energianvarastointiyksiköiden omistajista tulee tasepalvelun tarjoajia;

d) vaadittava, että tasepalvelun tarjoajan jokainen tasesähkötarjous osoitetaan yhdelle tai useammalle tasevastaavalle 49 artiklan mukaisen tasepoikkeamakorjauksen laskennan mahdollistamiseksi.

5. Tasepalvelun tarjoajia koskeviin ehtoihin ja edellytyksiin on sisällyttävä

a) 16 artiklan mukaiset säännöt prosessille, joka koskee hyväksymistä tasepalvelun tarjoajaksi;

b) 32, 33 ja 34 artiklan mukaiset tasehallintakapasiteetin hankintaa ja siirtoa koskevat säännöt, vaatimukset ja aikataulut;

c) säännöt ja edellytykset, jotka koskevat suunnittelualueen kulutuslaitosten, energianvarastointilaitosten ja voimalaitosten yhdistämistä tasepalvelujen tarjoajaksi;

d) niitä tietoja koskevat vaatimukset, jotka on annettava liittävälle siirtoverkonhaltijalle ja tarvittaessa reservejä liittävälle jakeluverkonhaltijalle esivalintaprosessin ja tasehallintamarkkinoiden toiminnan aikana;

e) säännöt ja edellytykset, jotka koskevat tasepalvelun tarjoajan jokaisen tasesähkötarjouksen osoittamista yhdelle tai useammalle tasevastaavalle 4 kohdan d alakohdan mukaisesti;

f) niitä tietoja koskevat vaatimukset, jotka on annettava liittävälle siirtoverkonhaltijalle ja tarvittaessa reservejä liittävälle jakeluverkonhaltijalle tasepalvelujen tarjonnan arvioimiseksi asetuksen (EU) 2017/1485 154 artiklan 1 kohdan, 154 artiklan 8 kohdan, 158 artiklan 1 kohdan e alakohdan, 158 artiklan 4 kohdan b alakohdan, 161 artiklan 1 kohdan f alakohdan ja 161 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaisesti;

g) paikanmääritys kullekin standardituotteelle ja erityistuotteelle ottaen huomioon 5 kohdan c alakohta;

h) säännöt sen tasesähkön määrän määrittämiseksi, joka on selvitettävä tasepalvelun tarjoajan kanssa 45 artiklan mukaisesti;

i) V osaston 2 ja 5 luvun mukaisesti määritellyt tasepalvelun tarjoajien selvitystä koskevat säännöt;

j) enimmäisaika, jonka kuluessa tasesähkön selvitys tasepalvelun tarjoajan kanssa on saatettava loppuun 45 artiklan mukaisesti kussakin taseselvitysjaksossa;

k) seuraukset siinä tapauksessa, ettei tasepalvelun tarjoajaan sovellettavia ehtoja ja edellytyksiä noudateta.

6. Tasevastaavia koskeviin ehtoihin ja edellytyksiin on sisällyttävä

a) tasevastuun määrittely kullekin liitännälle siten, että vältetään aukot tai päällekkäisyydet kyseiseen liitäntään palveluja tarjoavien eri markkinaosapuolten tasevastuussa;

b) tasevastaavaksi tulemista koskevat vaatimukset;

c) vaatimus, jonka mukaan kaikkien tasevastaavien on oltava taloudellisessa vastuussa tasepoikkeamistaan ja tasepoikkeamat on selvitettävä liittävän siirtoverkonhaltijan kanssa;

d) niitä tietoja koskevat vaatimukset, jotka on annettava liittävälle siirtoverkonhaltijalle tasepoikkeamien laskentaa varten;

e) säännöt, joiden mukaisesti tasevastaavat voivat muuttaa suunnitelmiaan ennen päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohtaa ja sen jälkeen 17 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisesti;

f) V osaston 4 luvun mukaisesti määritellyt tasevastaavien selvitystä koskevat säännöt;

g) 54 artiklan 2 kohdan mukainen tasepoikkeama-alueen rajaus ja tasepoikkeamahinta-alue;

h) enimmäisaika, jonka kuluessa tasepoikkeamien selvitys tasevastaavien kanssa on saatettava loppuun 54 artiklan mukaisesti kussakin taseselvitysjaksossa;

i) seuraukset siinä tapauksessa, ettei tasevastaaviin sovellettavia ehtoja ja edellytyksiä noudateta;

j) velvollisuus, jonka mukaan tasevastaavien on ilmoitettava kaikki tilanteen muutokset liittävälle siirtoverkonhaltijalle;

k) 52, 53, 54 ja 55 artiklan mukaiset selvityssäännöt;

l) jos sellaisia on laadittu, säännöt tasepoikkeamien jättämisestä taseselvityksen ulkopuolelle, kun ne liittyvät asetuksen (EU) 2017/1485 137 artiklan 4 kohdan mukaiseen muutosnopeusrajoitusten käyttöönottoon deterministisen taajuuspoikkeamien pienentämiseksi.

7. Kukin liittävä siirtoverkonhaltija voi sisällyttää tasepalvelun tarjoajiin sovellettavia ehtoja ja edellytyksiä tai tasevastaaviin sovellettavia ehtoja ja edellytyksiä koskevaan ehdotukseen seuraavat osatekijät:

a) vaatimus, jonka mukaan tasepalvelun tarjoajien on annettava tiedot tasepalvelun tarjoajien käyttämättömästä tuotantokapasiteetista ja muista tasehallintaresursseista vuorokausimarkkinoiden sulkeutumisajankohdan jälkeen ja päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan jälkeen;

b) perustelluissa tapauksissa vaatimus, jonka mukaan tasepalvelun tarjoajien on tarjottava käyttämätöntä tuotantokapasiteettia ja muita tasehallintaresursseja tasehallintamarkkinoilla tasesähkötarjouksilla tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjouksilla vuorokausimarkkinoiden sulkeutumisajankohdan jälkeen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tasepalvelun tarjoajien mahdollisuutta muuttaa tasesähkötarjouksiaan ennen tasesähkökaupan sulkeutumisajankohtaa tai yhdistetyn suunnitteluprosessin sulkeutumisajankohtaa päivänsisäisillä markkinoilla käytävän kaupan vuoksi;

c) perustelluissa tapauksissa vaatimus, jonka mukaan tasepalvelun tarjoajien on tarjottava käyttämätöntä tuotantokapasiteettia ja muita tasehallintaresursseja tasehallintamarkkinoilla tasesähkötarjouksilla tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjouksilla päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan jälkeen;

d) erityisvaatimukset, jotka koskevat tasevastaavien vuorokausimarkkinoiden aikavälin jälkeen esittämää tilannetta sen varmistamiseksi, että niiden sisäisten ja ulkoisten kaupankäyntisuunnitelmien summa on yhtä suuri kuin fyysisten tuotantosuunnitelmien ja kulutussuunnitelmien summa, ottaen tarvittaessa huomioon sähköhäviöiden korvaaminen;

e) poikkeus velvollisuudesta julkaista tasesähkö- tai tasehallintakapasiteettitarjousten tarjoushintoja koskevat tiedot markkinoiden väärinkäyttöön liittyvien epäilyjen vuoksi 12 artiklan 4 kohdan mukaisesti;

f) 26 artiklan 3 kohdan b alakohdassa määriteltyjä erityistuotteita koskeva poikkeus 16 artiklan 6 kohdan mukaisesta säännöstä tasesähkötarjousten hinnan määrittelemiseksi etukäteen tasehallintakapasiteettia koskevassa sopimuksessa;

g) 52 artiklan 2 kohdan d alakohdan i alakohdan mukaisesti vahvistettuihin ehtoihin perustuva hakemus kaksoishinnoittelun käytöstä kaikille tasepoikkeamille ja 52 artiklan 2 kohdan d alakohdan ii alakohdan mukainen kaksoishinnoittelun soveltamismenetelmä.

8. Siirtoverkonhaltijoiden, jotka soveltavat keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallia, on lisäksi sisällytettävä tasehallintaan liittyviin ehtoihin ja edellytyksiin seuraavat osatekijät:

a) 24 artiklan 5 kohdan mukainen yhdistetyn suunnitteluprosessin sulkeutumisajankohta;

b) säännöt yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten päivittämisestä kunkin yhdistetyn suunnitteluprosessin sulkeutumisajankohdan jälkeen 24 artiklan 6 kohdan mukaisesti;

c) säännöt yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten käyttämisestä ennen tasesähkökaupan sulkeutumisajankohtaa 24 artiklan 7 kohdan mukaisesti;

d) säännöt yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten muuntamisesta 27 artiklan mukaisesti.

9. Kunkin siirtoverkonhaltijan on seurattava, että kaikki osapuolet täyttävät tasehallintaan liittyvissä ehdoissa ja edellytyksissä vahvistetut vaatimukset siirtoverkonhaltijan suunnittelualueella tai suunnittelualueilla.

2 LUKU

Tasesähkön vaihdon eurooppalaiset kauppapaikat

19 artikla

Korvaavien reservien tasesähkön vaihdon eurooppalainen kauppapaikka

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden, jotka toteuttavat asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan mukaista reservien korvausprosessia, on viimeistään kuuden kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus korvaavien reservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteista.

2. Korvaavien reservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan, jonka toiminnasta vastaavat siirtoverkonhaltijat tai siirtoverkonhaltijoiden perustama elin, on perustuttava yhteisiin hallintoperiaatteisiin ja liiketoimintaprosesseihin ja siihen on sisällyttävä vähintään aktivoinnin optimointitoiminto ja siirtoverkonhaltijoiden välinen selvitystoiminto. Eurooppalaisessa kauppapaikassa on sovellettava monenkeskistä siirtoverkonhaltijoiden välistä mallia, jossa käytetään yhteisiä tarjousluetteloja kaikkien korvaavien reservien standardituotteiden kaikilla tasesähkötarjouksilla käytävässä kaupassa, lukuun ottamatta 29 artiklan 14 kohdan mukaisia ei käytettävissä olevia tarjouksia.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuun ehdotukseen on sisällyttävä vähintään

a) eurooppalaisen kauppapaikan korkea tason rakenne;

b) eurooppalaisen kauppapaikan toteuttamissuunnitelma ja -aikataulu;

c) eurooppalaisen kauppapaikan toiminnassa tarvittavien toimintojen määrittely;

d) ehdotetut säännöt, jotka koskevat eurooppalaisen kauppapaikan hallintoa ja toimintaa ja perustuvat syrjimättömyyden periaatteeseen ja joilla varmistetaan, että kaikkia jäseninä olevia siirtoverkonhaltijoita kohdellaan tasapuolisesti eikä yksikään siirtoverkonhaltija saa perusteetonta taloudellista hyötyä osallistumisesta eurooppalaisen kauppapaikan toimintoihin;

e) ehdotus sen elimen tai niiden elinten nimittämisestä, jotka toteuttavat ehdotuksessa määritellyt toiminnot. Jos siirtoverkonhaltijat ehdottavat useamman kuin yhden elimen nimittämistä, ehdotuksessa on osoitettava ja varmistettava

   i) toimintojen yhdenmukainen jakaminen eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaaville elimille. Ehdotuksessa on otettava täysin huomioon tarve koordinoida eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaaville elimille jaettuja toimintoja;

   ii) että eurooppalaisen kauppapaikan ehdotettu järjestely ja toimintojen jakaminen varmistavat eurooppalaisen kauppapaikan tehokkaan hallinnon, toiminnan ja viranomaisvalvonnan ja tukevat tämän asetuksen tavoitteita;

   iii) toimiva koordinointi- ja päätöksentekoprosessi eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaavien elinten välisten erimielisyyksien ratkaisemiseksi;

f) puitteet 18 artiklan mukaisesti laadittujen tasehallintaan liittyvien ehtojen ja edellytysten yhdenmukaistamiselle;

g) 23 artiklan mukaista yhteisten kustannusten jakamista koskevat yksityiskohtaiset periaatteet, mukaan lukien yhteisten kustannusten yksityiskohtainen luokittelu;

h) 24 artiklan mukainen tasesähkökaupan sulkeutumisajankohta kaikille korvaavien reservien standardituotteille;

i) 25 artiklan mukainen korvaavien reservien tasesähkön standardituotteiden määrittely;

j) 29 artiklan 13 kohdan mukainen siirtoverkonhaltijan tekemien energiatarjousten sulkeutumisajankohta;

k) 31 artiklan mukaisessa yhteisessä aktivoinnin optimointitoiminnossa laadittavat yhteiset tarjousluettelot;

l) kuvaus 58 artiklan mukaisesta algoritmista, jota käytetään aktivoinnin optimointitoiminnossa kaikkia korvaavien reservien standardituotteita koskevissa tasesähkötarjouksissa.

4. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden, jotka toteuttavat asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan mukaista reservien korvausprosessia, on viimeistään kuuden kuukauden kuluttua korvaavien reservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä nimitettävä ehdotettu elin tai ehdotetut elimet, joiden vastuulle eurooppalaisen kauppapaikan toiminta annetaan 3 kohdan e alakohdan mukaisesti.

5. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden, jotka toteuttavat asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan mukaista reservien korvausprosessia ja joilla on vähintään yksi yhteenliitetty reservien korvausprosessia toteuttava viereinen siirtoverkonhaltija, on viimeistään yhden vuoden kuluttua korvaavien reservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä toteutettava ja otettava käyttöön korvaavien reservien tasesähkön vaihdon eurooppalainen kauppapaikka. Niiden on käytettävä eurooppalaista kauppapaikkaa

a) kaikkia korvaavien reservien standardituotteita koskevien tasesähkötarjousten esittämiseen;

b) kaikkia korvaavien reservien standardituotteita koskevilla tasesähkötarjouksilla käytävään kauppaan, lukuun ottamatta 29 artiklan 14 kohdan mukaisia ei käytettävissä olevia tarjouksia;

c) pyrkiäkseen täyttämään kaikki korvaavien reservien tasesähköä koskevat tarpeensa.

20 artikla

Manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalainen kauppapaikka

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään yhden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteista.

2. Manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan, jonka toiminnasta vastaavat siirtoverkonhaltijat tai siirtoverkonhaltijoiden perustama elin, on perustuttava yhteisiin hallintoperiaatteisiin ja liiketoimintaprosesseihin ja siihen on sisällyttävä vähintään aktivoinnin optimointitoiminto ja siirtoverkonhaltijoiden välinen selvitystoiminto. Eurooppalaisessa kauppapaikassa on sovellettava monenkeskistä siirtoverkonhaltijoiden välistä mallia, jossa käytetään yhteisiä tarjousluetteloja kaikkien manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteiden kaikilla tasesähkötarjouksilla käytävässä kaupassa, lukuun ottamatta 29 artiklan 14 kohdan mukaisia ei käytettävissä olevia tarjouksia.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuun ehdotukseen on sisällyttävä vähintään

a) eurooppalaisen kauppapaikan korkea tason rakenne;

b) eurooppalaisen kauppapaikan toteuttamissuunnitelma ja -aikataulu;

c) eurooppalaisen kauppapaikan toiminnassa tarvittavien toimintojen määrittely;

d) ehdotetut säännöt, jotka koskevat eurooppalaisen kauppapaikan hallintoa ja toimintaa ja perustuvat syrjimättömyyden periaatteeseen ja joilla varmistetaan, että kaikkia jäseninä olevia siirtoverkonhaltijoita kohdellaan tasapuolisesti eikä yksikään siirtoverkonhaltija saa perusteetonta taloudellista hyötyä osallistumisesta eurooppalaisen kauppapaikan toimintoihin;

e) ehdotus sen elimen tai niiden elinten nimittämisestä, jotka toteuttavat ehdotuksessa määritellyt toiminnot. Jos siirtoverkonhaltijat ehdottavat useamman kuin yhden elimen nimittämistä, ehdotuksessa on osoitettava ja varmistettava

   i) toimintojen yhdenmukainen jakaminen eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaaville elimille. Ehdotuksessa on otettava täysin huomioon tarve koordinoida eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaaville elimille jaettuja toimintoja;

   ii) että eurooppalaisen kauppapaikan ehdotettu järjestely ja toimintojen jakaminen varmistavat eurooppalaisen kauppapaikan tehokkaan hallinnon, toiminnan ja viranomaisvalvonnan ja tukevat tämän asetuksen tavoitteita;

   iii) toimiva koordinointi- ja päätöksentekoprosessi eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaavien elinten välisten erimielisyyksien ratkaisemiseksi;

f) puitteet 18 artiklan mukaisesti laadittujen tasehallintaan liittyvien ehtojen ja edellytysten yhdenmukaistamiselle;

g) 23 artiklan mukaista yhteisten kustannusten jakamista koskevat yksityiskohtaiset periaatteet, mukaan lukien yhteisten kustannusten yksityiskohtainen luokittelu;

h) 24 artiklan mukainen tasesähkökaupan sulkeutumisajankohta kaikille manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteille;

i) 25 artiklan mukainen manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön standardituotteiden määrittely;

j) 29 artiklan 13 kohdan mukainen siirtoverkonhaltijan tekemien energiatarjousten sulkeutumisajankohta;

k) 31 artiklan mukaisessa yhteisessä aktivoinnin optimointitoiminnossa laadittavat yhteiset tarjousluettelot;

l) kuvaus 58 artiklan mukaisesta algoritmista, jota käytetään aktivoinnin optimointitoiminnossa kaikkia manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteita koskevissa tasesähkötarjouksissa.

4. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään kuuden kuukauden kuluttua manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä nimitettävä ehdotettu elin tai ehdotetut elimet, joiden vastuulle eurooppalaisen kauppapaikan toiminta annetaan 3 kohdan e alakohdan mukaisesti.

5. Kaikki siirtoverkonhaltijat voivat 18 kuukauden kuluttua manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä laatia ehdotuksen 1 kohdan mukaisen manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan muuttamisesta. Ehdotettujen muutosten tueksi on esitettävä kaikkien siirtoverkonhaltijoiden 61 artiklan mukaisesti tekemä kustannus-hyötyanalyysi. Ehdotus on toimitettava komissiolle.

6. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään 30 kuukauden kuluttua manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä tai, jos kaikki siirtoverkonhaltijat esittävät eurooppalaisen kauppapaikan muuttamista koskevan ehdotuksen 5 kohdan mukaisesti, 12 kuukauden kuluttua eurooppalaisen kauppapaikan muuttamista koskevan ehdotuksen hyväksymisestä toteutettava ja otettava käyttöön manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalainen kauppapaikka, ja niiden on käytettävä eurooppalaista kauppapaikkaa

a) kaikkia manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteita koskevien tasesähkötarjousten esittämiseen;

b) kaikkia manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteita koskevilla tasesähkötarjouksilla käytävään kauppaan, lukuun ottamatta 29 artiklan 14 kohdan mukaisia ei käytettävissä olevia tarjouksia;

c) pyrkiäkseen täyttämään kaikki manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähköä koskevat tarpeensa.

21 artikla

Automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalainen kauppapaikka

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään yhden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteista.

2. Automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan, jonka toiminnasta vastaavat siirtoverkonhaltijat tai siirtoverkonhaltijoiden perustama elin, on perustuttava yhteisiin hallintoperiaatteisiin ja liiketoimintaprosesseihin ja siihen on sisällyttävä vähintään aktivoinnin optimointitoiminto ja siirtoverkonhaltijoiden välinen selvitystoiminto. Eurooppalaisessa kauppapaikassa on sovellettava monenkeskistä siirtoverkonhaltijoiden välistä mallia, jossa käytetään yhteisiä tarjousluetteloja kaikkien automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteiden kaikilla tasesähkötarjouksilla käytävässä kaupassa, lukuun ottamatta 29 artiklan 14 kohdan mukaisia ei käytettävissä olevia tarjouksia.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuun ehdotukseen on sisällyttävä vähintään

a) eurooppalaisen kauppapaikan korkea tason rakenne;

b) eurooppalaisen kauppapaikan toteuttamissuunnitelma ja -aikataulu;

c) eurooppalaisen kauppapaikan toiminnassa tarvittavien toimintojen määrittely;

d) ehdotetut säännöt, jotka koskevat eurooppalaisen kauppapaikan hallintoa ja toimintaa ja perustuvat syrjimättömyyden periaatteeseen ja joilla varmistetaan, että kaikkia jäseninä olevia siirtoverkonhaltijoita kohdellaan tasapuolisesti eikä yksikään siirtoverkonhaltija saa perusteetonta taloudellista hyötyä osallistumisesta eurooppalaisen kauppapaikan toimintoihin;

e) ehdotus sen elimen tai niiden elinten nimittämisestä, jotka toteuttavat ehdotuksessa määritellyt toiminnot. Jos siirtoverkonhaltijat ehdottavat useamman kuin yhden elimen nimittämistä, ehdotuksessa on osoitettava ja varmistettava

   i) toimintojen yhdenmukainen jakaminen eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaaville elimille. Ehdotuksessa on otettava täysin huomioon tarve koordinoida eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaaville elimille jaettuja toimintoja;

   ii) että eurooppalaisen kauppapaikan ehdotettu järjestely ja toimintojen jakaminen varmistavat eurooppalaisen kauppapaikan tehokkaan hallinnon, toiminnan ja viranomaisvalvonnan ja tukevat tämän asetuksen tavoitteita;

   iii) toimiva koordinointi- ja päätöksentekoprosessi eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaavien elinten välisten erimielisyyksien ratkaisemiseksi;

f) puitteet 18 artiklan mukaisesti laadittujen tasehallintaan liittyvien ehtojen ja edellytysten yhdenmukaistamiselle;

g) 23 artiklan mukaista yhteisten kustannusten jakamista koskevat yksityiskohtaiset periaatteet, mukaan lukien yhteisten kustannusten yksityiskohtainen luokittelu;

h) 24 artiklan mukainen tasesähkökaupan sulkeutumisajankohta kaikille automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteille;

i) 25 artiklan mukainen automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön standardituotteiden määrittely;

j) 29 artiklan 13 kohdan mukainen siirtoverkonhaltijan tekemien energiatarjousten sulkeutumisajankohta;

k) 31 artiklan mukaisessa yhteisessä aktivoinnin optimointitoiminnossa laadittavat yhteiset tarjousluettelot;

l) kuvaus 58 artiklan mukaisesta algoritmista, jota käytetään aktivoinnin optimointitoiminnossa kaikkia automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteita koskevissa tasesähkötarjouksissa.

4. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään kuuden kuukauden kuluttua automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä nimitettävä ehdotettu elin tai ehdotetut elimet, joiden vastuulle eurooppalaisen kauppapaikan toiminta annetaan 3 kohdan e alakohdan mukaisesti.

5. Kaikki siirtoverkonhaltijat voivat 18 kuukauden kuluttua automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä laatia ehdotuksen 1 kohdan mukaisen automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan ja 2 kohdassa esitettyjen periaatteiden muuttamisesta. Ehdotettujen muutosten tueksi on esitettävä kaikkien siirtoverkonhaltijoiden 61 artiklan mukaisesti tekemä kustannus-hyötyanalyysi. Ehdotus on toimitettava komissiolle.

6. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden, jotka toteuttavat asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan mukaista automaattista taajuuden palautusprosessia, on viimeistään 30 kuukauden kuluttua automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä tai, jos kaikki siirtoverkonhaltijat esittävät eurooppalaisen kauppapaikan muuttamista koskevan ehdotuksen 5 kohdan mukaisesti, 12 kuukauden kuluttua eurooppalaisen kauppapaikan muuttamista koskevan ehdotuksen hyväksymisestä toteutettava ja otettava käyttöön automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalainen kauppapaikka, ja niiden on käytettävä eurooppalaista kauppapaikkaa

a) kaikkia automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteita koskevien tasesähkötarjousten esittämiseen;

b) kaikkia automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteita koskevilla tasesähkötarjouksilla käytävään kauppaan, lukuun ottamatta 29 artiklan 14 kohdan mukaisia ei käytettävissä olevia tarjouksia;

c) pyrkiäkseen täyttämään kaikki automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähköä koskevat tarpeensa.

22 artikla

Epätasapainon netotusprosessin eurooppalainen kauppapaikka

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään kuuden kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus epätasapainon netotusprosessin eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteista.

2. Epätasapainon netotusprosessin eurooppalaisen kauppapaikan, jonka toiminnasta vastaavat siirtoverkonhaltijat tai siirtoverkonhaltijoiden perustama elin, on perustuttava yhteisiin hallintoperiaatteisiin ja liiketoimintaprosesseihin ja siihen on sisällyttävä vähintään epätasapainon netotusprosessitoiminto ja siirtoverkonhaltijoiden välinen selvitystoiminto. Eurooppalaisessa kauppapaikassa on sovellettava monenkeskistä siirtoverkonhaltijoiden välistä mallia epätasapainon netotusprosessin toteuttamiseksi.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuun ehdotukseen on sisällyttävä vähintään

a) eurooppalaisen kauppapaikan korkea tason rakenne;

b) eurooppalaisen kauppapaikan toteuttamissuunnitelma ja -aikataulu;

c) eurooppalaisen kauppapaikan toiminnassa tarvittavien toimintojen määrittely;

d) ehdotetut säännöt, jotka koskevat eurooppalaisen kauppapaikan hallintoa ja toimintaa ja perustuvat syrjimättömyyden periaatteeseen ja joilla varmistetaan, että kaikkia jäseninä olevia siirtoverkonhaltijoita kohdellaan tasapuolisesti eikä yksikään siirtoverkonhaltija saa perusteetonta taloudellista hyötyä osallistumisesta eurooppalaisen kauppapaikan toimintoihin;

e) ehdotus sen elimen tai niiden elinten nimittämisestä, jotka toteuttavat ehdotuksessa määritellyt toiminnot. Jos siirtoverkonhaltijat ehdottavat useamman kuin yhden elimen nimittämistä, ehdotuksessa on osoitettava ja varmistettava

   i) toimintojen yhdenmukainen jakaminen eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaaville elimille. Ehdotuksessa on otettava täysin huomioon tarve koordinoida eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaaville elimille jaettuja toimintoja;

   ii) että eurooppalaisen kauppapaikan ehdotettu järjestely ja toimintojen jakaminen varmistavat eurooppalaisen kauppapaikan tehokkaan hallinnon, toiminnan ja viranomaisvalvonnan ja tukevat tämän asetuksen tavoitteita;

   iii) toimiva koordinointi- ja päätöksentekoprosessi eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaavien elinten välisten erimielisyyksien ratkaisemiseksi;

f) puitteet 18 artiklan mukaisesti laadittujen tasehallintaan liittyvien ehtojen ja edellytysten yhdenmukaistamiselle;

g) 23 artiklan mukaista yhteisten kustannusten jakamista koskevat yksityiskohtaiset periaatteet, mukaan lukien yhteisten kustannusten yksityiskohtainen luokittelu;

h) kuvaus 58 artiklan mukaisesta algoritmista, jota käytetään epätasapainon netotusprosessitoiminnon toiminnassa.

4. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään kuuden kuukauden kuluttua epätasapainon netotusprosessin eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä nimitettävä ehdotettu elin tai ehdotetut elimet, joiden vastuulle eurooppalaisen kauppapaikan toiminta annetaan 3 kohdan e alakohdan mukaisesti.

5. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden, jotka toteuttavat asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan mukaista automaattista taajuuden palautusprosessia, on viimeistään yhden vuoden kuluttua epätasapainon netotusprosessin eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä toteutettava ja otettava käyttöön epätasapainon netotusprosessin eurooppalainen kauppapaikka. Niiden on käytettävä eurooppalaista kauppapaikkaa epätasapainon netotusprosessin toteuttamiseen ainakin Manner-Euroopan synkronialueella.

23 artikla

Kustannusten jakaminen eri jäsenvaltioiden siirtoverkonhaltijoiden kesken

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on annettava direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisille asianomaisille sääntelyviranomaisille vuosittain raportti, jossa esitetään yksityiskohtaisesti 19, 20, 21 ja 22 artiklan mukaisten eurooppalaisten kauppapaikkojen perustamisesta, muuttamisesta ja toiminnasta aiheutuneet kustannukset. Viraston on julkaistava raportti ottaen asianmukaisesti huomioon luottamukselliset liiketoimintaa koskevat tiedot.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut kustannukset on jaoteltava seuraavasti:

a) yhteiset kustannukset, jotka aiheutuvat kaikkien kyseessä olevaan kauppapaikkaan osallistuvien siirtoverkonhaltijoiden koordinoiduista toimista;

b) alueelliset kustannukset, jotka aiheutuvat useiden muttei kaikkien kyseessä olevaan kauppapaikkaan osallistuvien siirtoverkonhaltijoiden toimista;

c) kansalliset kustannukset, jotka aiheutuvat kyseessä olevaan kauppapaikkaan osallistuvien kyseessä olevan jäsenvaltion siirtoverkonhaltijoiden toimista.

3. Edellä 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetut yhteiset kustannukset on jaettava eurooppalaisiin kauppapaikkoihin jäsenvaltioissa ja kolmansissa maissa osallistuvien siirtoverkonhaltijoiden kesken. Kussakin jäsenvaltiossa ja, tapauksen mukaan, kolmannessa maassa toimivien siirtoverkonhaltijoiden maksuosuuden laskemiseksi yksi kahdeksasosa yhteisistä kustannuksista jaetaan tasan kunkin jäsenvaltion ja kolmannen maan kesken, viisi kahdeksasosaa jaetaan kunkin jäsenvaltion ja kolmannen maan kesken suhteessa niiden kulutukseen ja kaksi kahdeksasosaa jaetaan tasan osallistuvien siirtoverkonhaltijoiden kesken 2 kohdan a alakohdan mukaisesti. Jäsenvaltion osuudesta kustannuksista vastaa kyseisen jäsenvaltion alueella toimiva siirtoverkonhaltija tai siirtoverkonhaltijat. Jos jäsenvaltion alueella toimii useita siirtoverkonhaltijoita, jäsenvaltion osuus kustannuksista jaetaan näiden siirtoverkonhaltijoiden kesken suhteessa siirtoverkonhaltijoiden vastuualueilla tapahtuvaan kulutukseen.

4. Yhteisiä kustannuksia koskevaa laskelmaa on tarkistettava säännöllisesti yhteisissä kustannuksissa tapahtuvien muutosten tai osallistuvissa siirtoverkonhaltijoissa tapahtuvien muutosten huomioon ottamiseksi.

5. Tietyllä alueella yhteistyötä tekevien siirtoverkonhaltijoiden on yhdessä sovittava ehdotuksesta 2 kohdan b alakohdan mukaisten alueellisten kustannusten jakamiseksi. Ehdotukselle on tämän jälkeen saatava alueen kunkin jäsenvaltion ja, tapauksen mukaan, kolmannen maan asianomaisten sääntelyviranomaisten erillinen hyväksyntä. Tietyllä alueella yhteistyötä tekevät siirtoverkonhaltijat voivat vaihtoehtoisesti käyttää 3 kohdassa esitettyjä kustannustenjakojärjestelyjä.

6. Kustannustenjaon periaatteita on sovellettava eurooppalaisten kauppapaikkojen perustamisesta, muuttamisesta ja toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin siitä alkaen, kun 19 artiklan 1 kohdan, 20 artiklan 1 kohdan, 21 artiklan 1 kohdan ja 22 artiklan 1 kohdan mukainen kyseessä olevia täytäntöönpanopuitteita koskeva ehdotus hyväksytään. Jos täytäntöönpanopuitteissa ehdotetaan, että olemassa olevat hankkeet kehitetään eurooppalaisiksi kauppapaikoiksi, kaikki olemassa oleviin hankkeisiin osallistuvat siirtoverkonhaltijat voivat ehdottaa, että osa ennen täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymistä aiheutuneista kustannuksista, jotka liittyvät suoraan kyseisen hankkeen kehittämiseen ja toteuttamiseen ja jotka on arvioitu kohtuullisiksi, tosiasiallisesti aiheutuneiksi ja oikeasuhteisiksi, katsotaan osaksi 2 kohdan a alakohdan mukaisia yhteisiä kustannuksia.

24 artikla

Tasesähkökaupan sulkeutumisajankohta

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on osana 19, 20, 21 ja 22 artiklan mukaisia ehdotuksia yhdenmukaistettava standardituotteiden tasesähkökaupan sulkeutumisajankohta unionin tasolla vähintään kunkin seuraavan prosessin osalta:

a) korvaavat reservit;

b) manuaalisesti aktivoitavat taajuuden palautusreservit;

c) automaattisesti aktivoitavat taajuuden palautusreservit.

2. Tasesähkökaupan sulkeutumisajankohdan on täytettävä seuraavat vaatimukset:

a) sen on oltava mahdollisimman lähellä reaaliaikaa;

b) se ei saa olla ennen päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohtaa;

c) sen on jätettävä riittävästi aikaa tarvittaville tasehallintaprosesseille.

3. Tasepalvelun tarjoajat eivät saa enää tasesähkökaupan sulkeutumisajankohdan jälkeen esittää tai muuttaa tasesähkötarjouksiaan.

4. Tasepalvelun tarjoajien on tasesähkökaupan sulkeutumisajankohdan jälkeen ilmoitettava viipymättä liittävälle siirtoverkonhaltijalle mahdolliset tasesähkötarjousten määrät, jotka eivät ole käytettävissä, asetuksen (EU) 2017/1485 158 artiklan 4 kohdan b alakohdan ja 161 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaisesti. Jos tasepalvelun tarjoajalla on liittymispiste jakeluverkonhaltijaan ja jos jakeluverkonhaltija sitä edellyttää, tasepalvelun tarjoajan on ilmoitettava mahdolliset tasesähkötarjousten määrät, jotka eivät ole käytettävissä, viipymättä myös jakeluverkonhaltijalle.

5. Kunkin siirtoverkonhaltijan, joka soveltaa keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallia, on viimeistään kahden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta määriteltävä yksi yhdistetyn suunnitteluprosessin sulkeutumisajankohta, jonka on

a) annettava tasepalvelun tarjoajille mahdollisuus muuttaa yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjouksiaan mahdollisimman lähellä reaaliaikaa;

b) oltava enintään kahdeksan tuntia ennen käyttötuntia;

c) oltava ennen siirtoverkonhaltijan tekemien energiatarjousten sulkeutumisajankohtaa.

6. Yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousta voidaan kunkin yhdistetyn suunnitteluprosessin sulkeutumisajankohdan jälkeen muuttaa ainoastaan niiden sääntöjen mukaisesti, jotka liittävä siirtoverkonhaltija on määritellyt 18 artiklan mukaisesti laadituissa tasepalvelun tarjoajiin sovellettavissa ehdoissa ja edellytyksissä. Näitä sääntöjä on sovellettava ennen kuin liittävä siirtoverkonhaltija liittyy johonkin tasesähkön vaihdon prosessiin, ja niiden on annettava tasepalvelun tarjoajalle mahdollisuus muuttaa yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjouksiaan niin pitkälle kuin mahdollista päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohtaan saakka, samalla kun varmistetaan

a) yhdistetyn suunnitteluprosessin taloudellinen tehokkuus;

b) käyttövarmuus;

c) yhdistetyn suunnitteluprosessin kaikkien iteraatioiden yhdenmukaisuus;

d) suunnittelualueen kaikkien tasepalvelun tarjoajien oikeudenmukainen ja tasapuolinen kohtelu;

e) ettei yhdistettyyn suunnitteluprosessiin kohdistu kielteisiä vaikutuksia.

7. Kunkin siirtoverkonhaltijan, joka soveltaa keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallia, on vahvistettava 18 artiklan 8 kohdan c alakohdan mukaiset säännöt yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten käyttämiselle ennen tasesähkökaupan sulkeutumisajankohtaa, jotta voidaan

a) varmistaa, että siirtoverkonhaltija täyttää reservikapasiteettivaatimuksensa reaaliaikaisesti;

b) varmistaa riittävät resurssit sisäisten ylikuormitusten ratkaisemiseksi;

c) varmistaa, että voimalaitosten ja kulutuslaitosten ajojärjestyksen määrittely on mahdollista reaaliajassa.

25 artikla

Standardituotteita koskevat vaatimukset

1. Tasesähkön standardituotteet on määriteltävä osana 19, 20 ja 21 artiklan mukaisesti laadittavia eurooppalaisten kauppapaikkojen täytäntöönpanopuitteita koskevia ehdotuksia. Kunkin täytäntöönpanopuitteen hyväksymisen jälkeen ja viimeistään silloin kuin jokin siirtoverkonhaltija käyttää kyseessä olevaa eurooppalaista kauppapaikkaa, siirtoverkonhaltija saa käyttää ainoastaan tasesähkön standardituotteita ja perustelluissa tapauksissa erityistuotteita järjestelmän tasapainon ylläpitämiseksi asetuksen (EU) 2017/1485 127, 157 ja 160 artiklan mukaisesti.

2. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään kahden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien tasehallintakapasiteetin standardituotteiden luettelosta.

3. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on tarkasteltava tasesähkön ja tasehallintakapasiteetin standardituotteiden luetteloa uudelleen vähintään kahden vuoden välein. Standardituotteiden uudelleentarkastelussa on otettava huomioon

a) 3 artiklan 1 kohdassa asetetut tavoitteet;

b) tarvittaessa standardituotteiden luetteloon ehdotetut muutokset ja 31 artiklan 2 kohdan mukaisten tarjousluetteloiden lukumäärä;

c) 59 artiklan 4 kohdassa vahvistetut suorituskykyindikaattorit.

4. Tasesähkön ja tasehallintakapasiteetin standardituotteiden luettelossa voidaan esittää ainakin seuraavat standardituotetarjouksen ominaispiirteet:

a) valmisteluaika;

b) muutosaika;

c) täysi aktivointiaika;

d) vähimmäis- ja enimmäismäärä;

e) deaktivointiaika;

f) toimitusjakson vähimmäis- ja enimmäiskesto;

g) voimassaoloaika;

h) aktivointitapa.

5. Tasesähkön ja tasehallintakapasiteetin standardituotteiden luettelossa on esitettävä vähintään seuraavat standardituotteen muuttuvat ominaispiirteet, jotka tasepalvelun tarjoajan on määritettävä esivalinnan aikana tai esittäessään standardituotetarjouksen:

a) tarjouksen hinta;

b) jaettavuus;

c) sijainti;

d) deaktivointiajan päättymisen ja seuraavan aktivoinnin välinen vähimmäisaika.

6. Tasesähkön ja tasehallintakapasiteetin standardituotteiden avulla on

a) varmistettava tehokas standardointi, lisättävä rajat ylittävää kilpailua ja likviditeettiä ja vältettävä markkinoiden tarpeetonta sirpaloitumista;

b) helpotettava kulutuslaitosten omistajien, kolmansien osapuolten ja uusiutuvia energialähteitä käyttävien voimalaitosten omistajien ja energianvarastointiyksiköiden omistajien toimimista tasepalvelun tarjoajina.

26 artikla

Erityistuotteita koskevat vaatimukset

1. Kukin siirtoverkonhaltija voi 19, 20 ja 21 artiklan mukaisten eurooppalaisten kauppapaikkojen täytäntöönpanopuitteiden hyväksymisen jälkeen laatia ehdotuksen tasesähkön ja tasehallintakapasiteetin erityistuotteiden määrittelystä ja käytöstä. Tähän ehdotukseen on sisällyttävä vähintään

a) erityistuotteiden ja sen ajanjakson määrittely, jona niitä käytetään;

b) osoitus siitä, että standardituotteet eivät riitä käyttövarmuuden varmistamiseen eivätkä järjestelmän tasapainon tehokkaaseen ylläpitämiseen, tai osoitus siitä, että jotkin tasehallintaresurssit eivät voi osallistua tasehallintamarkkinoille standardituotteilla;

c) kuvaus toimenpiteistä, joita on ehdotettu erityistuotteiden käytön minimoimiseksi siten, että niitä käytetään ainoastaan silloin kuin se on taloudellisesti tehokasta;

d) tarvittaessa säännöt, joiden mukaisesti erityistuotteiden tasesähkötarjoukset muunnetaan standardituotteiden tasesähkötarjouksiksi;

e) tarvittaessa tiedot prosessista, jonka mukaisesti erityistuotteiden tasehallintakapasiteettitarjoukset muunnetaan standardituotteiden tasehallintakapasiteettitarjouksiksi, ja tiedot siitä, missä tarjousluettelossa muuntaminen tehdään;

f) osoitus siitä, että erityistuotteet eivät luo merkittävää tehottomuutta ja vääristymiä tasahallintamarkkinoilla suunnittelualueella ja sen ulkopuolella.

2. Kunkin erityistuotteita käyttävän siirtoverkonhaltijan on vähintään kahden vuoden välein arvioitava uudelleen erityistuotteiden käyttötarvetta 1 kohdassa vahvistettujen kriteerien mukaisesti.

3. Erityistuotteet on otettava käyttöön rinnakkain standardituotteiden kanssa. Liittävä siirtoverkonhaltija voi erityistuotteiden käytön jälkeen vaihtoehtoisesti

a) muuntaa erityistuotteiden tasesähkötarjoukset standardituotteiden tasesähkötarjouksiksi;

b) aktivoida erityistuotteiden tasesähkötarjoukset paikallisesti vaihtamatta niitä.

4. Tämän artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisten sääntöjen, joiden mukaisesti erityistuotteiden tasesähkötarjoukset muunnetaan standardituotteiden tasesähkötarjouksiksi, on täytettävä seuraavat vaatimukset:

a) niiden on oltava tasapuolisia, läpinäkyviä ja syrjimättömiä;

b) ne eivät saa luoda esteitä tasepalvelujen vaihdolle;

c) niiden on taattava siirtoverkonhaltijoiden taloudellinen neutraalius.

27 artikla

Tarjousten muuntaminen keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallissa

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan, joka soveltaa keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallia, on käytettävä yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjouksia tasepalvelujen vaihtoon tai reservien jakamiseen.

2. Kunkin siirtoverkonhaltijan, joka soveltaa keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallia, on käytettävä järjestelmän reaaliaikaiseen hallintaan käytettävissä olevia yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjouksia tasepalvelujen tarjontaan muille siirtoverkonhaltijoille käyttövarmuusrajoituksia noudattaen.

3. Kunkin siirtoverkonhaltijan, joka soveltaa keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallia, on niin pitkälle kuin mahdollista muunnettava 2 kohdan mukaiset yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjoukset standardituotteiksi käyttövarmuus huomioon ottaen. Sääntöjen, joiden mukaisesti yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjoukset muunnetaan standardituotteiksi, on täytettävä seuraavat vaatimukset:

a) niiden on oltava tasapuolisia, läpinäkyviä ja syrjimättömiä;

b) ne eivät saa luoda esteitä tasepalvelujen vaihdolle;

c) niiden on taattava siirtoverkonhaltijoiden taloudellinen neutraalius.

28 artikla

Varamenettelyt

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on varmistettava, että käytössä on vararatkaisuja siltä varalta, että 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut menettelyt eivät onnistu.

2. Jos tasepalvelujen hankinta epäonnistuu, kyseessä olevien siirtoverkonhaltijoiden on toistettava hankintaprosessi. Siirtoverkonhaltijoiden on ilmoitettava varamenettelyjen käytöstä markkinaosapuolille mahdollisimman pian.

3. Jos tasesähkön koordinoitu aktivointi epäonnistuu, kukin siirtoverkonhaltija voi poiketa yhteisen tarjousluettelon mukaisesta aktivoinnista, ja niiden on ilmoitettava tästä markkinaosapuolille mahdollisimman pian.

III OSASTO

TASEPALVELUJEN HANKINTA

1 LUKU

Tasesähkö

29 artikla

Tasesähkötarjousten aktivointi yhteisestä tarjousluettelosta

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on käytettävä kustannustehokkaita tasesähkötarjouksia, jotka ovat käytettävissä toimituksia varten sen vastuualueella yhteisten tarjousluetteloiden perusteella tai muun sellaisen mallin perusteella, joka on määritelty kaikkien siirtoverkonhaltijoiden 21 artiklan 5 kohdan mukaisesti esittämässä ehdotuksessa, järjestelmän tasapainon ylläpitämiseksi asetuksen (EU) 2017/1485 127, 157 ja 160 artiklan mukaisesti.

2. Siirtoverkonhaltijat eivät saa aktivoida tasesähkötarjouksia ennen vastaavaa tasesähkökaupan sulkeutumisajankohtaa, paitsi hälytystilassa tai hätätilassa, kun tällainen aktivointi auttaa lieventämään näiden järjestelmätilojen vakavuutta, ja lukuun ottamatta tapauksia, joissa tarjouksilla on jokin muu tarkoitus kuin tasehallinta 3 kohdan mukaisesti.

3. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään yhden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus tasesähkötarjousten aktivointitarkoitusten luokittelumenetelmästä. Tässä menetelmässä on

a) kuvailtava tasesähkötarjousten kaikki mahdolliset aktivointitarkoitukset;

b) määriteltävä luokitteluperusteet kullekin mahdolliselle aktivointitarkoitukselle.

4. Tarjouksen aktivoivan siirtoverkonhaltijan on määriteltävä kunkin yhteisestä tarjousluettelosta aktivoidun tasesähkötarjouksen aktivointitarkoitus 3 kohdan mukaisella menetelmällä. Aktivointitarkoitus on ilmoitettava ja sen on oltava kaikkien siirtoverkonhaltijoiden nähtävillä aktivoinnin optimointitoiminnon kautta.

5. Jos tasesähkötarjousten aktivointi poikkeaa aktivoinnin optimointitoiminnon tuloksista, siirtoverkonhaltijan on julkaistava viipymättä tiedot tällaisen poikkeaman esiintymisen syistä.

6. Tasesähkötarjouksen aktivointia aktivoinnin optimointitoiminnosta koskeva pyyntö velvoittaa pyytävää siirtoverkonhaltijaa ja liittävää siirtoverkonhaltijaa hyväksymään tasesähkön sitovan vaihdon. Kunkin siirtoverkonhaltijan on varmistettava aktivoinnin optimointitoiminnon valitseman tasesähkötarjouksen aktivointi. Tasesähkö on selvitettävä 50 artiklan mukaisesti ja liittävän siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan kesken V osaston 2 luvun mukaisesti.

7. Tasesähkötarjousten aktivoinnin on perustuttava siirtoverkonhaltijoiden väliseen malliin, jossa käytetään yhteistä tarjousluetteloa.

8. Kunkin siirtoverkonhaltijan on toimitettava kaikki 58 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun algoritmin käytössä tarvittavat tiedot aktivoinnin optimointitoimintoon 31 artiklan 1 kohdan mukaisesti vahvistettuja sääntöjä noudattaen.

9. Kunkin liittävän siirtoverkonhaltijan on toimitettava kaikki tasepalvelun tarjoajilta saadut tasesähkötarjoukset aktivoinnin optimointitoimintoon ennen siirtoverkonhaltijan tekemien energiatarjousten sulkeutumisajankohtaa, ottaen huomioon 26 ja 27 artiklan vaatimukset. Liittävä siirtoverkonhaltija ei saa muuttaa tai pidättäytyä välittämästä tasesähkötarjouksia, lukuun ottamatta

a) 26 ja 27 artiklaan liittyviä tasesähkötarjouksia;

b) tasesähkötarjouksia, jotka ovat ilmeisen virheellisiä ja joihin sisältyy mahdoton toimitusmäärä;

c) tasesähkötarjouksia, joita ei välitetä eurooppalaisiin kauppapaikkoihin 10 kohdan mukaisesti.

10. Kukin ajojärjestyksen itsemäärittelymallia soveltava siirtoverkonhaltija, joka toimii suunnittelualueella, jonka paikallinen päivänsisäisen sähkökaupan sulkeutumisajankohta on 24 artiklan mukaisen tasesähkökaupan sulkeutumisajankohdan jälkeen, voi laatia ehdotuksen sen tarjousten määrän rajoittamiseksi, joka välitetään 19–21 artiklan mukaisiin eurooppalaisiin kauppapaikkoihin. Eurooppalaisiin kauppapaikkoihin on aina välitettävä halvimmat tarjoukset. Tähän ehdotukseen on sisällyttävä

a) sen vähimmäismäärän määrittely, joka on välitettävä eurooppalaisiin kauppapaikkoihin. Siirtoverkonhaltijan esittämien tarjousten vähimmäismäärän on oltava vähintään yhtä suuri kuin sen asetuksen (EU) 2017/1485 157 ja 160 artiklan mukaisten taajuudensäätöblokin reservikapasiteettivaatimusten ja tasehallintakapasiteetin vaihdosta tai reservien jakamisesta aiheutuvien velvollisuuksien summa;

b) niiden tarjousten vapauttamista koskevat säännöt, joita ei esitetä eurooppalaisiin kauppapaikkoihin, ja sen ajankohdan määrittely, jolloin asianomaisille tasepalvelun tarjoajille on ilmoitettava niiden tarjousten vapauttamisesta.

11. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on vähintään kahden vuoden välein sen jälkeen, kun asianomainen sääntelyviranomainen on hyväksynyt 10 kohdan mukaisen ehdotuksen, arvioitava eurooppalaisiin kauppapaikkoihin välitettyjen tarjousten määrän rajoittamisen vaikutusta ja päivänsisäisten markkinoiden toimintaa. Tähän arviointiin on sisällyttävä

a) asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden tekemä arviointi 10 kohdan a alakohdan mukaisesta tasesähkötarjousten vähimmäismäärästä, joka on välitettävä eurooppalaisiin kauppapaikkoihin;

b) asianomaisille siirtoverkonhaltijoille osoitettu suositus tasesähkötarjousten rajoittamisesta.

Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on tämän arvioinnin perusteella esitettävä kaikille sääntelyviranomaisille ehdotus sen 10 kohdan a alakohdan mukaisen tasesähkötarjousten vähimmäismäärän tarkistamisesta, joka on välitettävä eurooppalaisiin kauppapaikkoihin.

12. Kukin pyytävä siirtoverkonhaltija voi pyytää tasesähkötarjousten aktivointia yhteisistä tarjousluetteloista tasesähkön kokonaismäärään saakka. Tasesähkön kokonaismäärä, jonka pyytävä siirtoverkonhaltija voi aktivoida yhteisten tarjousluettelojen tasesähkötarjouksista, lasketaan seuraavien määrien summana:

a) pyytävän siirtoverkonhaltijan esittämät tasesähkötarjoukset, jotka eivät ole seurausta reservien jakamisesta tai tasehallintakapasiteetin vaihdosta;

b) tasesähkötarjoukset, joita muut siirtoverkonhaltijat esittävät pyytävän siirtoverkonhaltijan puolesta hankitun tasehallintakapasiteetin seurauksena;

c) reservien jakamisesta seuraavat tasesähkötarjoukset sillä edellytyksellä, etteivät muut reservien jakamiseen osallistuvat siirtoverkonhaltijat ole jo pyytäneet kyseisten jaettujen määrien aktivointia.

13. Kaikki siirtoverkonhaltijat voivat määritellä 19, 20 ja 21 artiklan mukaisesti laadittavissa eurooppalaisten kauppapaikkojen täytäntöönpanopuitteita koskevissa ehdotuksissa olosuhteita tai tilanteita, joissa 12 kohdassa tarkoitettua rajaa ei noudateta. Kun siirtoverkonhaltija pyytää tasesähkötarjouksia yli 12 kohdassa tarkoitetun rajan, asiasta on ilmoitettava kaikille muille siirtoverkonhaltijoille.

14. Kukin siirtoverkonhaltija voi ilmoittaa, että aktivoinnin optimointitoimintoon esitetyt tasesähkötarjoukset eivät ole käytettävissä muiden siirtoverkonhaltijoiden tekemää aktivointia varten, koska niitä rajoitetaan liittävän siirtoverkonhaltijan suunnittelualueella esiintyvien sisäisen ylikuormituksen tai käyttövarmuusrajoitusten vuoksi,

30 artikla

Tasesähkön vaihdossa tai epätasapainon netotusprosessin toteuttamisessa käytetyn tasesähkön ja alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelu

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään yhden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus menetelmästä sellaisen tasesähkön hintojen määrittämiseksi, joka on seurausta tasesähkötarjousten aktivoinnista asetuksen (EU) 2017/1485 143 ja 147 artiklan mukaista taajuuden palautusprosessia ja asetuksen (EU) 2017/1485 144 ja 148 artiklan mukaista reservien korvausprosessia varten. Menetelmän on täytettävä seuraavat vaatimukset:

a) sen on perustuttava marginaalihinnoitteluun (maksetaan selvitettynä);

b) siinä on määriteltävä, kuinka muussa tarkoituksessa kuin tasehallintaa varten tehty tasesähkötarjousten aktivointi vaikuttaa tasesähkön hintaan, ja samalla myös varmistettava, etteivät ainakaan sisäisen ylikuormituksen hallintaa varten aktivoidut tasesähkötarjoukset määrää tasesähkön marginaalihintaa;

c) siinä on vahvistettava vähintään yksi tasesähkön hinta kullekin taseselvitysjaksolle;

d) sen on annettava oikeita hintasignaaleja ja kannustimia markkinaosapuolille;

e) siinä on otettava huomioon vuorokautisen ja päivänsisäisen aikavälin hinnoittelumenetelmä.

2. Jos siirtoverkonhaltijat katsovat, että markkinoiden tehokas toiminta edellyttää teknisiä hintarajoja, ne voivat yhdessä laatia osana 1 kohdan mukaista ehdotusta ehdotuksen tasesähkön yhdenmukaistetuista enimmäis- ja vähimmäishinnoista, mukaan lukien tarjous- ja selvityshinnat, joita sovelletaan kaikilla suunnittelualueilla. Tällaisessa tapauksessa tasesähkön yhdenmukaistetuissa enimmäis- ja vähimmäishinnoissa on otettava huomioon asetuksen (EU) 2015/1222 mukaiset vuorokautisen ja päivänsisäisen aikavälin enimmäis- ja vähimmäisselvityshinnat.

3. Tämän artiklan 1 kohdan mukaisessa ehdotuksessa on määriteltävä myös tasesähkön vaihdossa tai epätasapainon netotusprosessissa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelumenetelmä. Tällaisen menetelmän on oltava yhdenmukainen asetuksessa (EU) 2015/1222 vahvistettujen vaatimusten kanssa ja

a) siinä on otettava huomioon markkinarajoitukset;

b) sen on perustuttava aktivoitujen tasesähkötarjousten tasesähkön hintoihin, jotka on määritetty joko 1 kohdan a alakohdan mukaisella hinnoittelumenetelmällä tai tarvittaessa 5 kohdan mukaisella hinnoittelumenetelmällä;

c) siinä ei saa soveltaa mitään tasesähkön vaihtoon tai epätasapainon netotusprosessin käyttöön liittyviä lisämaksuja, lukuun ottamatta maksua, jolla korvataan häviöt, jos tämä maksu otetaan huomioon myös muilla aikaväleillä.

4. Edellä 1 kohdassa määriteltyä yhdenmukaistettua hinnoittelumenetelmää on sovellettava kaikkiin tasesähkön standardi- ja erityistuotteisiin 26 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti. Tämän asetuksen 26 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisten erityistuotteiden osalta asianomainen siirtoverkonhaltija voi ehdottaa erilaista hinnoittelumenetelmää 26 artiklan mukaisessa erityistuotteita koskevassa ehdotuksessa.

5. Jos kaikki siirtoverkonhaltijat toteavat, että 1 kohdan a alakohdan mukaisesti ehdotetun menetelmän soveltaminen on tehotonta, ne voivat pyytää sen muuttamista ja ehdottaa 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetulle hinnoittelumenetelmälle vaihtoehtoista hinnoittelumenetelmää. Tällaisessa tapauksessa kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on tehtävä yksityiskohtainen analyysi, joka osoittaa, että vaihtoehtoinen hinnoittelumenetelmä on tehokkaampi.

31 artikla

Aktivoinnin optimointitoiminto

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on perustettava 29 artiklan ja tämän artiklan mukainen aktivoinnin optimointitoiminto eri yhteisiltä tarjousluetteloilta tehtävän tasesähkötarjousten aktivoinnin optimoimiseksi. Tässä toiminnossa on otettava huomioon vähintään

a) eri tasesähkötuotteiden aktivointiprosessit ja tekniset rajoitukset;

b) käyttövarmuus;

c) kaikki yhteensopiviin yhteisiin tarjousluetteloihin sisältyvät tasesähkötarjoukset;

d) mahdollisuus netottaa siirtoverkonhaltijoiden toisensa kumoavat aktivointipyynnöt:

e) kaikkien siirtoverkonhaltijoiden esittämät aktivointipyynnöt;

f) alueiden välinen käytettävissä oleva kapasiteetti.

2. Yhteisten tarjousluetteloiden on sisällettävä standardituotteiden tasesähkötarjoukset. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on luotava tarvittavat standardituotteiden yhteiset tarjousluettelot. Ylös- ja alassäädön tasesähkötarjoukset on erotettava erillisiin yhteisiin tarjousluetteloihin.

3. Kunkin aktivoinnin optimointitoiminnon on käytettävä vähintään yhtä yhteistä tarjousluetteloa ylössäädön tasesähkötarjouksille ja yhtä yhteistä tarjousluetteloa alassäädön tasesähkötarjouksille.

4. Siirtoverkonhaltijoiden on varmistettava, että yhteisiin tarjousluetteloihin toimitetut tasesähkötarjoukset on ilmaistu euroina ja niissä viitataan markkina-aikayksikköön.

5. Siirtoverkonhaltijat voivat luoda useampia yhteisiä tarjousluetteloita tasesähkön standardituotteiden tarpeesta riippuen.

6. Kunkin siirtoverkonhaltijan on esitettävä tasesähkötarjousten aktivointipyyntönsä aktivoinnin optimointitoiminnolle.

7. Aktivoinnin optimointitoiminto valitsee tasesähkötarjoukset ja pyytää valittujen tasesähkötarjousten aktivointia niiltä liittäviltä siirtoverkonhaltijoilta, joihin valittuun tasesähkötarjoukseen liittyvä tasepalvelun tarjoaja on liitetty.

8. Aktivoinnin optimointitoiminnon on annettava vahvistus aktivoiduista tasesähkötarjouksista tasesähkötarjousten aktivointi pyytäneelle siirtoverkonhaltijalle. Aktivoidut tasepalvelun tarjoajat vastaavat pyydetyn määrän toimittamisesta toimitusjakson loppuun saakka.

9. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden, jotka käyttävät taajuuden palautusprosessia ja reservien korvausprosessia taajuudensäätöalueensa tasapainottamiseen, on pyrittävä käyttämään kaikki kyseessä olevien tarjousluetteloiden tasesähkötarjoukset järjestelmän tasapainottamiseen mahdollisimman tehokkaalla tavalla käyttövarmuus huomioon ottaen.

10. Siirtoverkonhaltijoiden, jotka eivät käytä reservien korvausprosessia taajuudensäätöalueensa tasapainottamiseen, on pyrittävä käyttämään kaikki kyseessä olevien tarjousluetteloiden taajuuden palautusreservien tasesähkötarjoukset järjestelmän tasapainottamiseen mahdollisimman tehokkaalla tavalla käyttövarmuus huomioon ottaen.

11. Siirtoverkonhaltija voi muussa kuin normaalitilassa päättää käyttää järjestelmän tasapainottamiseen ainoastaan sen omalla vastuualueella sijaitsevien tasepalvelun tarjoajien tasesähkötarjouksia, jos tällainen päätös auttaa lieventämään vallitsevan järjestelmätilan vakavuutta. Siirtoverkonhaltijan on viipymättä julkaistava perustelut tällaiselle päätökselle.

2 LUKU

Tasehallintakapasiteetti

32 artikla

Hankintasäännöt

1. Taajuudensäätöblokin kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on säännöllisesti ja vähintään kerran vuodessa arvioitava uudelleen ja määriteltävä taajuudensäätöblokin tai taajuudensäätöblokin suunnittelualueiden reservikapasiteettivaatimukset asetuksen (EU) 2017/1485 127, 157 ja 160 artiklassa tarkoitettujen mitoitussääntöjen mukaisesti. Kunkin siirtoverkonhaltijan on tehtävä analyysi reservikapasiteetin optimaalisesta tarjoamisesta, jossa pyritään minimoimaan reservikapasiteetin tarjontaan liittyvät kustannukset. Analyysissa on otettava huomioon seuraavat reservikapasiteetin tarjontaan liittyvät vaihtoehdot:

a) tasehallintakapasiteetin hankinta vastuualueella ja tarvittaessa tasehallintakapasiteetin vaihto viereisten siirtoverkonhaltijoiden kanssa;

b) tarvittaessa reservien jakaminen;

c) niiden sopimukseen perustumattomien tasesähkötarjousten määrä, joiden odotetaan olevan käytettävissä sekä niiden vastuualueella että eurooppalaisilla kauppapaikoilla ottaen huomioon käytettävissä oleva alueiden välinen kapasiteetti.

2. Kunkin tasehallintakapasiteettia hankkivan siirtoverkonhaltijan on määriteltävä tasehallintakapasiteetin hankintaa koskevat säännöt 18 artiklan mukaisesti laadittavassa ehdotuksessa tasepalvelun tarjoajiin sovellettavista ehdoista ja edellytyksistä. Tasehallintakapasiteetin hankintaa koskevissa säännöissä on noudatettava seuraavia periaatteita:

a) hankintamenetelmän on oltava markkinapohjainen ainakin taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien osalta;

b) hankintaprosessi on toteutettava lyhyellä aikavälillä aina kuin mahdollista ja taloudellisesti tehokasta;

c) sopimusperusteinen määrä voidaan jakaa useisiin sopimuskausiin.

3. Ylös- ja alassäädön tasehallintakapasiteetin hankinta on tehtävä erikseen ainakin taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien osalta. Kukin siirtoverkonhaltija voi esittää direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaiselle asianomaiselle sääntelyviranomaiselle ehdotuksen, jossa pyydetään poikkeusta tästä vaatimuksesta. Poikkeusehdotukseen on sisällyttävä

a) sen ajanjakson määrittely, jona poikkeusta sovelletaan;

b) sen tasehallintakapasiteetin määrän määrittely, johon poikkeusta sovelletaan;

c) analyysi poikkeuksen vaikutuksesta 25 artiklan 6 kohdan b alakohdan mukaiseen tasehallintaresurssien osallistumiseen;

d) poikkeuksen perustelut, joissa osoitetaan, että poikkeus johtaisi parempaan taloudelliseen tehokkuuteen.

33 artikla

Tasehallintakapasiteetin vaihto

1. Kahden tai useamman siirtoverkonhaltijan, jotka vaihtavat tai haluavat vastavuoroisesti vaihtaa tasehallintakapasiteettia, on laadittava ehdotus yhteisten ja yhdenmukaisten sääntöjen ja prosessien vahvistamisesta tasehallintakapasiteetin vaihtoa ja hankintaa varten 32 artiklassa asettuja vaatimuksia noudattaen.

2. Lukuun ottamatta tapausta, jossa sovelletaan 35 artiklan mukaista siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välistä mallia, tasehallintakapasiteetin vaihto on aina toteutettava siirtoverkonhaltijoiden välisen mallin perusteella, jolloin kaksi tai useampi siirtoverkonhaltija vahvistaa menetelmän tasahallintakapasiteetin yhteistä hankintaa varten ottaen huomioon käytettävissä olevan alueiden välisen kapasiteetin ja asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan 8 osaston 1 ja 2 luvussa määritellyt käyttörajat.

3. Kaikkien tasehallintakapasiteettia vaihtavien siirtoverkonhaltijoiden on esitettävä kaikki standardituotteiden tasehallintakapasiteettitarjoukset kapasiteetin hankinnan optimointitoimintoon. Siirtoverkonhaltijat eivät saa muuttaa tai pidättäytyä välittämästä tasehallintakapasiteettitarjouksia, ja niiden on otettava ne huomioon hankintaprosessissa, lukuun ottamatta 26 ja 27 artiklassa esitettyjä olosuhteita.

4. Kaikkien tasahallintakapasiteettia vaihtavien siirtoverkonhaltijoiden on varmistettava alueiden välisen kapasiteetin käytettävyys sekä se, että asetuksessa (EU) 2017/1485 vahvistettuja käyttövarmuusvaatimuksia noudatetaan, käyttäen jompaakumpaa seuraavista menetelmistä:

a) 6 kohdan mukainen menetelmä käytettävissä olevan alueiden välisen kapasiteetin todennäköisyyden laskemiseksi päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan jälkeen;

b) IV osaston 2 luvun mukaiset menetelmät alueiden välisen kapasiteetin jakamiseksi tasahallinnan aikavälillä.

5. Kunkin siirtoverkonhaltijan, joka käyttää menetelmää käytettävissä olevan alueiden välisen kapasiteetin todennäköisyyden laskemiseksi päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan jälkeen, on ilmoitettava taajuudensäätöblokkinsa muille siirtoverkonhaltijoille sellaisesta reservikapasiteetin epäkäytettävyyden riskistä suunnittelualueella tai sen vastuualueella olevilla alueilla, joka voi vaikuttaa asetuksen (EU) 2017/1485 157 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisten vaatimusten noudattamiseen.

6. Taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien tasehallintakapasiteettia vaihtavat siirtoverkonhaltijat voivat laatia ehdotuksen menetelmästä käytettävissä olevan alueiden välisen kapasiteetin todennäköisyyden laskemiseksi päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan jälkeen. Menetelmään on sisällyttävä vähintään seuraavat osatekijät:

a) menettelyt taajuudensäätöblokin muille siirtoverkonhaltijoille ilmoittamista varten;

b) kuvaus prosessista, jonka mukaisesti tehdään arviointi tasehallintakapasiteetin vaihdosta kyseessä olevana ajanjaksona;

c) menetelmä, jonka mukaisesti arvioidaan suunnitelluista ja suunnittelemattomista käyttökeskeytyksistä ja siirtorajoituksista johtuvaa alueiden välisen kapasiteetin epäkäytettävyyden riskiä;

d) menetelmä, jonka mukaisesti arvioidaan alueiden välisen kapasiteetin epäkäytettävyydestä johtuvaa reservikapasiteetin riittämättömyyden riskiä;

e) vararatkaisua koskevat vaatimukset, jos alueiden välistä kapasiteettia ei ole käytettävissä tai reservikapasiteetti on riittämätön;

f) riskien jälkiarviointia ja seurantaa koskevat vaatimukset;

g) säännöt V osaston mukaisen selvityksen varmistamiseksi.

7. Siirtoverkonhaltijat eivät saa kasvattaa asetuksen (EU) 2015/1222 mukaisesti laskettua luotettavuusmarginaalia taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien tasehallintakapasiteetin vaihdon vuoksi.

34 artikla

Tasehallintakapasiteetin siirto

1. Siirtoverkonhaltijoiden on sallittava tasepalvelun tarjoajien siirtää tasehallintakapasiteetin tarjoamista koskevat velvoitteensa sillä maantieteellisellä alueella, jolla tasehallintakapasiteetin hankinta on tapahtunut. Yksi tai useampi asianomainen siirtoverkonhaltija voi pyytää poikkeusta, kun 32 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisten tasehallintakapasiteettia koskevien sopimusten kesto on alle yksi viikko.

2. Tasehallintakapasiteetin siirto on sallittava vähintään yhteen tuntiin saakka ennen toimituspäivän alkua.

3. Tasehallintakapasiteetin siirto on sallittava, jos seuraavat ehdot täyttyvät:

a) vastaanottava tasepalvelun tarjoaja on läpäissyt hyväksymisprosessin sen tasehallintakapasiteetin osalta, jota varten siirto toteutetaan;

b) tasehallintakapasiteetin siirron ei odoteta vaarantavan käyttövarmuutta;

c) tasehallintakapasiteetin siirto ei ylitä asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan 8 osaston 1 ja 2 luvussa määriteltyjä käyttörajoja.

4. Jos tasehallintakapasiteetin siirto edellyttää alueiden välisen kapasiteetin käyttöä, siirto on sallittava ainoastaan siinä tapauksessa, että

a) siirron toteuttamiseksi tarvittava alueiden välinen kapasiteetti on jo käytettävissä edellisen IV osaston 2 luvun mukaisen jakamisprosessin perusteella;

b) alueiden välinen kapasiteetti on käytettävissä 33 artiklan 6 kohdan mukaisen menetelmän perusteella, jota sovelletaan käytettävissä olevan alueiden välisen kapasiteetin todennäköisyyden laskemiseksi päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan jälkeen.

5. Jos siirtoverkonhaltija ei salli tasehallintakapasiteetin siirtoa, asianomaisen siirtoverkonhaltijan on selitettävä epäämisen syyt kyseiselle tasepalvelun tarjoajalle.

3 LUKU

Siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välinen malli

35 artikla

Tasepalvelujen vaihto

1. Kaksi tai useampi siirtoverkonhaltija voi omasta aloitteestaan tai direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisten asianomaisten sääntelyviranomaistensa pyynnöstä laatia ehdotuksen siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisen mallin soveltamisesta.

2. Siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisen mallin soveltamista koskevaan ehdotukseen on sisällyttävä

a) 61 artiklan mukaisesti tehty kustannus-hyötyanalyysi, jossa määritellään siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisen mallin soveltamisesta saatavat tehokkuushyödyt ainakin asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden suunnittelualueella tai -alueilla;

b) pyydetty soveltamisaika;

c) kuvaus 33 artiklan 6 kohdan mukaisesta menetelmästä, jolla varmistetaan riittävä alueiden välinen kapasiteetti.

3. Kun sovelletaan siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välistä mallia, asianomaiset siirtoverkonhaltijat ja tasepalvelun tarjoajat voidaan vapauttaa 16 artiklan 2, 4 ja 5 kohdan ja 29 artiklan 9 kohdan soveltamisesta kyseessä olevien prosessien osalta.

4. Kun sovelletaan siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välistä mallia, siihen osallistuvien siirtoverkonhaltijoiden on sovittava tasesähkötarjousten aktivointiin liittyvistä teknisistä ja sopimusvaatimuksista ja tietojenvaihdosta. Sopimuksen tehneen siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan on vahvistettava siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan väliseen malliin perustuvat sopimusjärjestelyt.

5. Siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välistä mallia voidaan soveltaa taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihtoon ainoastaan, jos siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välistä mallia sovelletaan myös taajuuden palautusreservien tasehallintakapasiteetin vaihtoon.

6. Siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välistä mallia voidaan soveltaa korvaavien reservien tasesähkön vaihtoon, jos siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välistä mallia sovelletaan korvaavien reservien tasehallintakapasiteetin vaihtoon tai jos jompikumpi mallia soveltavista siirtoverkonhaltijoista ei toteuta reservien korvausprosessia osana asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan mukaista taajuudensäätörakennetta.

7. Kaikkien tasehallintakapasiteetin vaihtojen on perustuttava siirtoverkonhaltijoiden väliseen malliin viimeistään neljän vuoden kuluttua tämän asetuksen voimantulosta. Tätä vaatimusta ei sovelleta siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan väliseen malliin korvaavien reservien osalta, jos jompikumpi mallia soveltavista siirtoverkonhaltijoista ei toteuta reservien korvausprosessia osana asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan mukaista taajuudensäätörakennetta.

IV OSASTO

ALUEIDEN VÄLINEN KAPASITEETTI TASEPALVELUJA VARTEN

1 LUKU

Tasesähkön vaihto tai epätasapainon netotusprosessi

36 artikla

Alueiden välisen kapasiteetin käyttö

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on käytettävä 37 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti laskettu käytettävissä oleva alueiden välinen kapasiteetti tasesähkön vaihtoon tai epätasapainon netotusprosessin toteuttamiseen.

2. Kaksi tai useampi tasehallintakapasiteettia vaihtava siirtoverkonhaltija voi käyttää alueiden välistä kapasiteettia tasesähkön vaihtoon, kun alueiden välistä kapasiteettia

a) on käytettävissä 33 artiklan 6 kohdan mukaisesti;

b) vapautetaan 38 artiklan 8 ja 9 kohdan mukaisesti;

c) jaetaan 40, 41 ja 42 artiklan mukaisesti.

37 artikla

Alueiden välisen kapasiteetin laskeminen

1. Siirtoverkonhaltijoiden on päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan jälkeen jatkuvasti päivitettävä alueiden välistä kapasiteettia, joka on käytettävissä tasesähkön vaihtoon tai epätasapainon netotusprosessin toteuttamiseen. Alueiden välistä kapasiteettia on päivitettävä aina kun alueiden välistä kapasiteettia on käytetty tai kun alueiden välinen kapasiteetti on laskettu uudelleen.

2. Siirtoverkonhaltijoiden on ennen 3 kohdan mukaisen kapasiteetin laskentamenetelmän toteuttamista käytettävä alueiden välistä kapasiteettia, joka on jäänyt jäljelle päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan jälkeen.

3. Kapasiteetin laskenta-alueen kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään viiden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava menetelmä alueiden välisen kapasiteetin laskemiseksi tasehallinnan aikavälillä tasesähkön vaihtoa tai epätasapainon netotusprosessin toteuttamista varten. Menetelmässä on vältettävä markkinavääristymiä ja sen on oltava yhdenmukainen asetuksen (EU) 2015/1222 mukaisesti vahvistetun päivänsisäisellä aikavälillä sovellettavan alueiden välisen kapasiteetin laskentamenetelmän kanssa.

2 LUKU

Tasehallintakapasiteetin vaihto tai reservien jakaminen

38 artikla

Yleiset vaatimukset

1. Kaksi tai useampi siirtoverkonhaltija voi omasta aloitteestaan tai direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisten asianomaisten sääntelyviranomaistensa pyynnöstä laatia ehdotuksen jonkin seuraavista prosesseista soveltamisesta:

a) 40 artiklan mukainen yhteisesti optimoitu jakamisprosessi;

b) 41 artiklan mukainen markkinapohjainen jakamisprosessi;

c) 42 artiklan mukainen taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuva jakamisprosessi.

Alueiden välistä kapasiteettia, joka on jaettu tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten ennen tämän asetuksen voimaantuloa, voidaan edelleen käyttää tähän tarkoitukseen sopimuskauden loppuun saakka.

2. Jakamisprosessin soveltamista koskevaan ehdotukseen on sisällyttävä

a) tarjousalueen rajat, markkina-aikaväli, soveltamisen kesto ja sovellettava menetelmä;

b) taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuvan jakamisprosessin tapauksessa jaettavan alueiden välisen kapasiteetin määrä ja tosiasiallinen taloudellinen tehokkuusanalyysi, joka osoittaa tällaisen jakamisen olevan tehokasta.

3. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään viiden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten toteutettavaa alueiden välisen kapasiteetin jakamisprosessia koskevan menetelmän yhdenmukaistamisesta aikaväleittäin 40 artiklan ja tarvittaessa 41 ja 42 artiklan mukaisesti.

4. Alueiden välistä kapasiteettia, joka on jaettu tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten, on käytettävä ainoastaan manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien, automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien vaihtoon tai jakamiseen. Taajuuden vakautusreservien käyttöön ja vaihtoon on käytettävä asetuksen (EU) 2015/1222 mukaisesti laskettua luotettavuusmarginaalia, lukuun ottamatta tasasähköyhdysjohtoja, joille alueiden välistä kapasiteettia voidaan jakaa taajuuden vakautusreservien käyttöä ja vaihtoa varten myös 1 kohdan mukaisesti.

5. Siirtoverkonhaltijat voivat jakaa alueiden välistä kapasiteettia tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten ainoastaan, jos alueiden välinen kapasiteetti on laskettu asetusten (EU) 2015/1222 ja (EU) 2016/1719 mukaisesti laadittuja kapasiteetin laskentamenetelmiä käyttäen.

6. Siirtoverkonhaltijoiden on otettava tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten jaettu alueiden välinen kapasiteetti huomioon jo jaettuna alueiden välisenä kapasiteettina alueiden välistä kapasiteettia koskevissa laskelmissa.

7. Jos fyysisten siirto-oikeuksien haltijat käyttävät alueiden välistä kapasiteettia tasehallintakapasiteetin vaihtoon, kapasiteetin on katsottava olevan nimetty ainoastaan sitä varten, että se voidaan vapauttaa ”käytä tai myy” -periaatteen soveltamisesta.

8. Kaikkien tasehallintakapasiteettia vaihtavien tai reservejä jakavien siirtoverkonhaltijoiden on säännöllisesti arvioitava, vieläkö tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten jaettua alueiden välistä kapasiteettia tarvitaan tähän tarkoitukseen. Jos sovelletaan taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuvaa jakamisprosessia, tämä arviointi on tehtävä vähintään kerran vuodessa. Kun tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten jaettua alueiden välistä kapasiteettia ei enää tarvita, se on vapautettava mahdollisimman pian ja palautettava seuraaville kapasiteetin jakamisen ajanjaksoille. Tällaista alueiden välistä kapasiteettia ei saa enää ottaa huomioon jo jaettuna alueiden välisenä kapasiteettina alueiden välistä kapasiteettia koskevissa laskelmissa.

9. Kun tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten jaettua alueiden välistä kapasiteettia ei ole käytetty tähän vaihtoon tai jakamiseen liittyvään tasesähkön vaihtoon, se on vapautettava tasesähkön vaihtoon lyhyemmällä aktivointiajalla tai epätasapainon netotusprosessin toteuttamista varten.

39 artikla

Alueiden välisen kapasiteetin markkina-arvon laskeminen

1. Energian vaihdossa ja tasehallintakapasiteetin vaihdossa tai reservien jakamisessa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin markkina-arvon, jota käytetään yhteisesti optimoidussa tai markkinapohjaisessa jakamisprosessissa, on perustuttava alueiden välisen kapasiteetin todellisiin tai ennustettuihin markkina-arvoihin.

2. Energian vaihdossa käytettävän alueiden välisen kapasiteetin todellinen markkina-arvo on laskettava markkina-osapuolten vuorokausimarkkinoilla esittämien tarjousten pohjalta, ja siinä on otettava tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan huomioon markkinaosapuolten odotetut tarjoukset päivänsisäisillä markkinoilla.

3. Tasehallintakapasiteetin vaihdossa käytettävän alueiden välisen kapasiteetin todellinen markkina-arvo, jota käytetään yhteisesti optimoidussa tai markkinapohjaisessa jakamisprosessissa, on laskettava 33 artiklan 3 kohdan mukaisesti kapasiteetin hankinnan optimointitoimintoon esitettyjen tasehallintakapasiteettitarjousten perusteella.

4. Reservien jakamisessa käytettävän alueiden välisen kapasiteetin todellinen markkina-arvo, jota käytetään yhteisesti optimoidussa tai markkinapohjaisessa jakamisprosessissa, on laskettava tasehallintakapasiteetin hankinnan vältettyjen kustannusten perusteella.

5. Alueiden välisen kapasiteetin ennustetun markkina-arvon on perustuttava jompaankumpaan seuraavista vaihtoehtoisista periaatteista:

a) sellaisten läpinäkyvien markkinaindikaattoreiden käyttö, jotka osoittavat alueiden välisen kapasiteetin markkina-arvon; tai

b) sellaisen ennustemenetelmän käyttö, joka mahdollistaa alueiden välisen kapasiteetin markkina-arvon tarkan ja luotettavan arvioinnin.

Tarjousalueiden välisessä energian vaihdossa käytettävän alueiden välisen kapasiteetin ennustettu markkina-arvo on laskettava sillä perusteella, mitkä ovat vuorokausimarkkinoiden markkinahintojen ja tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan päivänsisäisten markkinoiden markkinahintojen odotetut erot tarjousalueiden välillä. Ennustettua markkina-arvoa laskettaessa on otettava asianmukaisesti huomioon eri tarjousalueiden kulutus- ja tuotantorakenteisiin vaikuttavat merkitykselliset lisätekijät.

6. Asianomaiset sääntelyviranomaiset voivat arvioida 5 kohdan b alakohdan mukaisen ennustemenetelmän toimivuutta, mukaan lukien alueiden välisen kapasiteetin ennustettujen ja todellisten markkinahintojen vertailu. Kun sopimus tehdään viimeistään kaksi päivää ennen tasehallintakapasiteetin tarjoamista, asianomaiset sääntelyviranomaiset voivat tämän arvioinnin perusteella asettaa muun kuin 41 artiklan 2 kohdassa määritellyn rajan.

40 artikla

Yhteisesti optimoitu jakamisprosessi

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään kahden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus menetelmästä yhteisesti optimoidulle jakamisprosessille, jota käytetään alueiden välisen kapasiteetin jakamiseen tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten. Menetelmää on sovellettava tasehallintakapasiteetin vaihtoon tai reservien jakamiseen, kun sopimuskauden kesto on enintään yksi päivä ja sopimus tehdään viimeistään yksi päivä ennen tasehallintakapasiteetin tarjoamista. Menetelmään on sisällyttävä

a) yhteisesti optimoidun jakamisprosessin käytön ilmoitusprosessi;

b) yksityiskohtainen kuvaus siitä, kuinka alueiden välinen kapasiteetti on jaettava energian vaihtoa koskeville tarjouksille ja tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista koskeville tarjouksille yhdessä optimointiprosessissa, joka toteutetaan sekä implisiittisille että eksplisiittisille huutokaupoille;

c) yksityiskohtainen kuvaus sen alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelumenetelmästä, sitovuusperiaatteista ja pullonkaulatulojen jakamisesta, joka on jaettu tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista koskeville tarjouksille yhteisesti optimoidun jakamisprosessin kautta;

d) prosessi, jonka mukaisesti määritellään tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten jaetun alueiden välisen kapasiteetin enimmäismäärä.

2. Menetelmän on perustuttava tasehallintakapasiteetin vaihdossa tai reservien jakamisessa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin todellisen markkina-arvon ja energian vaihdossa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin todellisen markkina-arvon vertailuun.

3. Sen alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelumenetelmän, sitovuusperiaatteiden ja pullonkaulatulojen jakamisen, joka on jaettu tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista koskeville tarjouksille yhteisesti optimoidun jakamisprosessin kautta, on varmistettava tasapuolinen kohtelu energian vaihtoa koskeville tarjouksille jaetun alueiden välisen kapasiteetin kanssa.

4. Alueiden välistä kapasiteettia, joka on jaettu tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista koskeville tarjouksille yhteisesti optimoidun jakamisprosessin kautta, on käytettävä ainoastaan tasehallintakapasiteetin vaihtoon tai reservien jakamiseen ja niihin liittyvään tasesähkön vaihtoon.

41 artikla

Markkinapohjainen jakamisprosessi

1. Kapasiteetin laskenta-alueen kaikki siirtoverkonhaltijat voivat viimeistään kahden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laatia ehdotuksen menetelmästä markkinapohjaiselle jakamisprosessille, jota käytetään alueiden välisen kapasiteetin jakamiseen tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten. Menetelmää on sovellettava tasehallintakapasiteetin vaihtoon tai reservien jakamiseen, kun sopimuskauden kesto on enintään yksi päivä ja sopimus tehdään viimeistään yksi viikko ennen tasehallintakapasiteetin tarjoamista. Menetelmään on sisällyttävä

a) markkinapohjaisen jakamisprosessin käytön ilmoitusprosessi;

b) yksityiskohtainen kuvaus siitä, kuinka määritetään tasehallintakapasiteetin vaihdossa tai reservien jakamisessa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin todellinen markkina-arvo ja energian vaihdossa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin ennustettu markkina-arvo sekä tarvittaessa energian vaihdossa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin todellinen markkina-arvo ja tasehallintakapasiteetin vaihdossa tai reservien jakamisessa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin ennustettu markkina-arvo;

c) yksityiskohtainen kuvaus sen alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelumenetelmästä, sitovuusperiaatteista ja pullonkaulatulojen jakamisesta, joka on jaettu tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista koskeville tarjouksille markkinapohjaisen jakamisprosessin kautta;

d) prosessi, jonka mukaisesti määritellään 2 kohdan mukainen tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten jaetun alueiden välisen kapasiteetin enimmäismäärä.

2. Markkinapohjaisella prosessilla jaettu alueiden välinen kapasiteetti on rajoitettava 10 prosenttiin kapasiteetista, joka oli käytettävissä energian vaihtoon kyseessä olevien tarjousalueiden välillä edellisen merkityksellisen kalenterivuoden aikana, tai uusien yhdysjohtojen tapauksessa 10 prosenttiin näiden uusien yhdysjohtojen asennetusta teknisestä kokonaiskapasiteetista.

Tätä määrärajoitusta voidaan olla soveltamatta, kun sopimus tehdään viimeistään kaksi päivää ennen tasehallintakapasiteetin tarjoamista, tai tasasähköyhdysjohdoilla yhteenliitetyillä tarjousalueen rajoilla siihen saakka kunnes yhteisesti optimoitu jakamisprosessi harmonisoidaan unionin tasolla 38 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

3. Menetelmän on perustuttava tasehallintakapasiteetin vaihdossa tai reservien jakamisessa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin todellisen markkina-arvon ja energian vaihdossa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin ennustetun markkina-arvon vertailuun tai tasehallintakapasiteetin vaihdossa tai reservien jakamisessa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin ennustetun markkina-arvon ja energian vaihdossa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin todellisen markkina-arvon vertailuun.

4. Sen alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelumenetelmän, sitovuusperiaatteiden ja pullonkaulatulojen jakamisen, joka on jaettu tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten markkinapohjaisen jakamisprosessin kautta, on varmistettava tasapuolinen kohtelu energian vaihtoa varten jaetun alueiden välisen kapasiteetin kanssa.

5. Alueiden välistä kapasiteettia, joka on jaettu tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten markkinapohjaisen jakamisprosessin kautta, on käytettävä ainoastaan tasehallintakapasiteetin vaihtoon tai reservien jakamiseen ja niihin liittyvään tasesähkön vaihtoon.

42 artikla

Taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuva jakamisprosessi

1. Kapasiteetin laskenta-alueen kaikki siirtoverkonhaltijat voivat viimeistään kahden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laatia ehdotuksen menetelmästä taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuvalle alueiden välisen kapasiteetin jakamiselle. Menetelmää on sovellettava tasehallintakapasiteetin vaihtoon tai reservien jakamiseen, kun sopimuskauden kesto on enemmän kuin yksi päivä ja sopimus tehdään enemmän kuin yksi viikko ennen tasehallintakapasiteetin tarjoamista. Menetelmään on sisällyttävä

a) taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuvaa alueiden välisen kapasiteetin jakamista koskevat säännöt ja periaatteet;

b) yksityiskohtainen kuvaus siitä, kuinka määritetään tasehallintakapasiteetin vaihdossa tai reservien jakamisessa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin ennustettu markkina-arvo, ja arviointi energian vaihdossa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin markkina-arvosta;

c) yksityiskohtainen kuvaus sen alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelumenetelmästä, sitovuusperiaatteista ja pullonkaulatulojen jakamisesta, joka on jaettu taloudellisen tehokkuusanalyysin perusteella;

d) 2 kohdan mukainen tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten jaetun alueiden välisen kapasiteetin enimmäismäärä.

2. Taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuva alueiden välisen kapasiteetin jakaminen on rajoitettava viiteen prosenttiin kapasiteetista, joka oli käytettävissä energian vaihtoon kyseessä olevien tarjousalueiden välillä edellisen merkityksellisen kalenterivuoden aikana, tai uusien yhdysjohtojen tapauksessa 10 prosenttiin näiden uusien yhdysjohtojen asennetusta teknisestä kokonaiskapasiteetista. Tätä määrärajoitusta voidaan olla soveltamatta tasasähköyhdysjohdoilla yhteenliitetyillä tarjousalueen rajoilla siihen saakka kunnes yhteisesti optimoitu jakamisprosessi tai markkinapohjainen jakamisprosessi harmonisoidaan unionin tasolla 38 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

3. Taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuvaa alueiden välisen kapasiteetin jakamista koskevan menetelmän on perustuttava tasehallintakapasiteetin vaihdossa tai reservien jakamisessa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin ennustetun markkina-arvon ja energian vaihdossa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin ennustetun markkina-arvon vertailuun.

4. Sen alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelumenetelmän, sitovuusperiaatteiden ja pullonkaulatulojen jakamisen, joka on jaettu tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten taloudellisen tehokkuusanalyysin perusteella, on varmistettava tasapuolinen kohtelu energian vaihtoa varten jaetun alueiden välisen kapasiteetin kanssa.

5. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen siirtoverkonhaltijoiden on laadittava ehdotus luettelosta jokaisesta yksittäisestä taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuvasta alueellisen kapasiteetin jakamisesta. Luetteloon on sisällyttävä seuraavat tiedot:

a) tarjousalueen rajan määrittely;

b) alueiden välisen jaetun kapasiteetin määrä;

c) ajanjakso, jona alueiden välistä kapasiteettia jaetaan tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten;

d) taloudellinen analyysi, joka osoittaa tällaisen jakamisen olevan tehokasta.

6. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen siirtoverkonhaltijoiden on arvioitava uudelleen tasehallintakapasiteetin hankintaprosessissa jaetun alueiden välisen kapasiteetin arvo ja vapautettava alueiden välinen jaettu kapasiteetti, josta ei enää ole hyötyä tasehallintakapasiteetin vaihdossa tai reservien jakamisessa.

43 artikla

Tasepalvelun tarjoajan alueiden välisen kapasiteetin käyttö

1. Tasepalvelujen tarjoajilla, joilla on 35 artiklan mukaiseen siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan väliseen malliin perustuva tasehallintakapasiteettia koskeva sopimus siirtoverkonhaltijan kanssa, on oikeus käyttää alueiden välistä kapasiteettia tasehallintakapasiteetin vaihtoon, jos ne ovat fyysisten siirto-oikeuksien haltijoita.

2. Tasepalvelun tarjoajien, jotka käyttävät alueiden välistä kapasiteettia tasehallintakapasiteetin vaihtoon 35 artiklan mukaisen siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisen mallin perusteella, on nimettävä fyysiset siirto-oikeutensa tasehallintakapasiteetin vaihtoon asianomaisille siirtoverkonhaltijoille. Tällaiset fyysiset siirto-oikeudet antavat haltijoilleen oikeuden nimetä tasesähkön vaihto asianomaisille siirtoverkonhaltijoille, ja ne on siksi vapautettava ”käytä tai myy” -periaatteen soveltamisesta.

3. Tämän artiklan 2 kohdan mukaisesti tasehallintakapasiteetin vaihtoa varten jaettu alueiden välinen kapasiteetti on otettava huomioon jo jaettuna alueiden välisenä kapasiteettina alueiden välistä kapasiteettia koskevissa laskelmissa.

V OSASTO

SELVITYS

1 LUKU

Selvitysperiaatteet

44 artikla

Yleiset periaatteet

1. Selvitysprosesseissa on

a) annettava riittäviä taloudellisia signaaleja, jotka vastaavat tasepoikkeamatilannetta;

b) varmistettava, että tasepoikkeamat selvitetään hinnalla, joka vastaa sähkön reaaliaikaista arvoa;

c) tarjottava tasevastaaville kannustimia pysyä tasapainossa tai auttaa järjestelmää palauttamaan tasapainonsa;

d) helpotettava taseselvitysmekanismien harmonisointia;

e) tarjottava siirtoverkonhaltijoille kannustimia täyttää asetuksen (EU) 2017/1485 127, 153, 157 ja 160 artiklan mukaiset velvollisuutensa;

f) vältettävä vääristyneitä kannustimia tasavastaaville, tasepalvelujen tarjoajille ja siirtoverkonhaltijoille;

g) tuettava markkinaosapuolten välistä kilpailua;

h) tarjottava tasepalvelun tarjoajille kannustimia tarjota ja toimittaa tasepalveluja liittävälle siirtoverkonhaltijalle;

i) taattava kaikkien siirtoverkonhaltijoiden taloudellinen neutraalius.

2. Kunkin direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisen asianomaisen sääntelyviranomaisen on varmistettava, ettei millekään sen toimivaltaan kuuluvalle siirtoverkonhaltijalle koidu taloudellista hyötyä tai tappiota tämän osaston 2, 3 ja 4 luvun mukaisen selvityksen taloudellisesta lopputuloksesta asianomaisen sääntelyviranomaisen määrittelemällä valvontajaksolla, sekä varmistettava, että tämän osaston 2, 3 ja 4 luvun mukaisesta selvityksestä mahdollisesti aiheutuva positiivinen tai negatiivinen taloudellinen lopputulos välitetään verkon käyttäjille sovellettavien kansallisten sääntöjen mukaisesti.

3. Kukin siirtoverkonhaltija voi laatia ehdotuksen taseselvityksestä erillisestä lisäselvitysmekanismista, jolla selvitetään tämän osaston 5 luvun mukaiset tasehallintakapasiteetin hankintakustannukset, hallintokustannukset ja muut tasehallintaan liittyvät kustannukset. Lisäselvitysmekanismia on sovellettava tasevastaaviin. Tämä olisi mieluiten toteutettava ottamalla käyttöön niukkuuteen perustuvaa hinnoittelua koskeva toiminto. Jos siirtoverkonhaltijat valitsevat jonkin muun mekanismin, niiden on perusteltava tämä ehdotuksessaan. Ehdotukselle on saatava asianomaisen sääntelyviranomaisen hyväksyntä.

4. Jokainen syöttö siirtoverkonhaltijan suunnittelualueelle tai otto tältä alueelta on selvitettävä joko V osaston 3 tai 4 luvun mukaisesti.

2 LUKU

Tasesähkön selvitys

45 artikla

Tasesähkölaskelma

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on määriteltävä tasesähkön selvitystä varten vähintään taajuuden palautusprosessin ja reservien korvausprosessin osalta menettely, jonka mukaisesti

a) lasketaan aktivoidun tasesähkön määrä pyydetyn tai mitatun aktivoinnin perusteella;

b) pyydetään aktivoidun tasesähkön määrän laskemista uudelleen.

2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on laskettava aktivoidun tasesähkön määrä 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen menettelyjen mukaisesti vähintään

a) kullekin taseselvitysjaksolle;

b) sen tasepoikkeama-alueille;

c) kumpaankin suuntaan siten, että miinusmerkki osoittaa tasepalvelun tarjoajan tekemää suhteellista ottoa ja plusmerkki tasepalvelun tarjoajan tekemää suhteellista syöttöä.

3. Kunkin liittävän siirtoverkonhaltijan on selvitettävä kaikki 2 kohdan mukaisesti lasketut aktivoidun tasesähkön määrät asianomaisten tasepalvelun tarjoajien kanssa.

46 artikla

Taajuuden vakautusprosessin tasesähkö

1. Kukin siirtoverkonhaltija voi laskea ja selvittää taajuuden vakautusprosessissa aktivoidun tasesähkön määrän tasepalvelun tarjoajien kanssa 45 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti.

2. Taajuuden vakautusprosessissa aktivoidun tasesähkön määrän hinta, joka voi olla positiivinen, nolla tai negatiivinen, on määriteltävä kumpaankin suuntaan taulukossa 1 esitetyllä tavalla:

Taulukko 1

Tasesähkön maksaminen

	Tasesähkön hinta positiivinen	Tasesähkön hinta negatiivinen
Positiivinen tasesähkö	Siirtoverkonhaltija maksaa tasepalvelun tarjoajalle	Tasepalvelun tarjoaja maksaa siirtoverkon haltijalle
Negatiivinen tasesähkö	Tasepalvelun tarjoaja maksaa siirtoverkon haltijalle	Siirtoverkonhaltija maksaa tasepalvelun tarjoajalle

47 artikla

Taajuuden palautusprosessin tasesähkö

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on laskettava ja selvitettävä taajuuden palautusprosessissa aktivoidun tasesähkön määrä tasepalvelun tarjoajien kanssa 45 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti.

2. Taajuuden palautusprosessissa aktivoidun tasesähkön määrän hinta, joka voi olla positiivinen, nolla tai negatiivinen, on määriteltävä kumpaankin suuntaan 30 artiklan mukaisesti taulukossa 1 esitetyllä tavalla.

48 artikla

Reservien korvausprosessin tasesähkö

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on laskettava ja selvitettävä reservien korvausprosessissa aktivoidun tasesähkön määrä tasepalvelun tarjoajien kanssa 45 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti.

2. Reservien korvausprosessissa aktivoidun tasesähkön määrän hinta, joka voi olla positiivinen, nolla tai negatiivinen, on määriteltävä kumpaankin suuntaan 30 artiklan mukaisesti taulukossa 1 esitetyllä tavalla.

49 artikla

Tasevastaavan tasepoikkeamakorjaus

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on laskettava asianomaisiin tasevastaaviin sovellettava tasepoikkeamakorjaus kullekin aktivoidulle tasesähkötarjoukselle.

2. Tasepoikkeama-alueilla, joilla yhdelle tasevastaavalle lasketaan useita 54 artiklan 3 kohdan mukaisia lopputilanteita, tasepoikkeamakorjaus voidaan laskea kullekin tilanteelle.

3. Kunkin siirtoverkonhaltijan on määritettävä kunkin tasepoikkeamakorjauksen osalta 45 artiklan mukaisesti laskettu aktivoidun tasesähkön määrä sekä mahdollinen muista syistä kuin tasehallintaa varten aktivoitu määrä.

3 LUKU

Energian vaihtojen selvitys siirtoverkonhaltijoiden kesken

50 artikla

Suunnitellut energian vaihdot

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään yhden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus yhteisistä selvityssäännöistä, joita sovelletaan kaikkiin suunniteltuihin energian vaihtoihin, jotka ovat seurausta yhdestä tai useammasta seuraavista asetuksen (EU) 2017/1485 146, 147 ja 148 artiklan mukaisista prosesseista, kuhunkin seuraavista:

a) reservien korvausprosessi;

b) manuaalisesti aktivoitava taajuuden palautusprosessi;

c) automaattisesti aktivoitava taajuuden palautusprosessi;

d) epätasapainon netotusprosessi.

2. Kunkin siirtoverkonhaltijoiden välisen selvitystoiminnon on toteutettava selvitys 1 kohdassa tarkoitettujen selvityssääntöjen mukaisesti.

3. Kaikkien synkronialueella suunnitellusti energiaa vaihtavien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään 18 kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus yhteisistä selvityssäännöistä, joita sovelletaan suunniteltuihin energian vaihtoihin, jotka ovat seurausta jommastakummasta tai molemmista seuraavista:

a) asetuksen (EU) 2017/1485 142 artiklan mukainen taajuuden vakautusprosessi;

b) asetuksen (EU) 2017/1485 136 artiklan mukainen muutosaika.

4. Kaikkien eri synkronialueiden yhteenliitettyjen siirtoverkonhaltijoiden, jotka vaihtavat suunnitellusti energiaa synkronialueiden välillä, on viimeistään 18 kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus yhteisistä selvityssäännöistä, joita sovelletaan suunniteltuihin energian vaihtoihin, jotka ovat seurausta jommastakummasta tai molemmista seuraavista:

a) asetuksen (EU) 2017/1485 172 ja 173 artiklan mukainen taajuuden vakautusprosessi pätötehon syöttöä varten synkronialueen tasolla;

b) asetuksen (EU) 2017/1485 137 artiklan mukaiset muutosnopeusrajoitukset pätötehon syöttöä varten synkronialueen tasolla.

5. Tämän artiklan 1 kohdan mukaisiin yhteisiin selvityssääntöihin on sisällyttävä vähintään säännöt siitä, että suunniteltu energian vaihto lasketaan seuraavien kriteerien perusteella:

a) asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden sopimilta ajanjaksoilta;

b) kumpaankin suuntaan;

c) lasketun tehonvaihdon integraalina 5 kohdan a alakohdan mukaisilta ajanjaksoilta.

6. Tämän artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitetuissa suunniteltujen energian vaihtojen yhteisissä selvityssäännöissä on otettava huomioon

a) kaikki 30 artiklan 1 kohdan mukaisesti vahvistetut tasesähkön hinnat;

b) 30 artiklan 3 kohdan mukainen menetelmä tasesähkön vaihdossa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelua varten.

7. Tämän artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisissa suunniteltujen energian vaihtojen yhteisissä selvityssäännöissä on otettava huomioon 30 artiklan 3 kohdan mukainen menetelmä epätasapainon netotusprosessin toteuttamisessa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelua varten.

8. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on luotava koordinoitu mekanismi kaikkien siirtoverkonhaltijoiden välisten selvitysten korjauksia varten.

51 artikla

Suunnittelemattomat energian vaihdot

1. Synkronialueen kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään 18 kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus yhteisistä selvityssäännöistä, joita sovelletaan kaikkiin suunnittelemattomiin energian vaihtoihin. Ehdotukseen on sisällyttävä seuraavat vaatimukset:

a) synkronialueelta otettujen suunnittelemattomien energian vaihtojen hinnan on vastattava taajuuden palautusprosessissa tai reservien korvausprosessissa aktivoidun ylössäädön tasesähkön hintoja kyseisellä synkronialueella;

b) synkronialueelle syötettyjen suunnittelemattomien energian vaihtojen hinnan on vastattava taajuuden palautusprosessissa tai reservien korvausprosessissa aktivoidun alassäädön tasesähkön hintoja kyseisellä synkronialueella.

2. Kaikkien eri synkronialueiden yhteenliitettyjen siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään 18 kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus yhteisistä selvityssäännöistä, joita sovelletaan kaikkiin suunnittelemattomiin energian vaihtoihin eri synkronialueiden yhteenliitettyjen siirtoverkonhaltijoiden välillä.

3. Siirtoverkonhaltijoiden välisten suunnittelemattomiin energian vaihtojen yhteisiä selvityssääntöjä koskevilla ehdotuksilla on varmistettava kustannusten ja hyötyjen oikeudenmukainen ja tasapuolinen jakautuminen siirtoverkonhaltijoiden kesken.

4. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on luotava koordinoitu mekanismi siirtoverkonhaltijoiden välisten selvitysten korjauksia varten.

4 LUKU

Taseselvitys

52 artikla

Taseselvitys

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan tai tarvittaessa kolmannen osapuolen on selvitettävä suunnittelualueellaan tai -alueillaan tarvittaessa kunkin tasevastaavan kanssa kunakin 53 artiklan mukaisena taseselvitysjaksona kaikki 49 ja 54 artiklan mukaisesti lasketut tasepoikkeamat 55 artiklan mukaisesti laskettuun asianmukaiseen tasepoikkeamahintaan.

2. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään yhden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus, jossa määritellään tarkemmin ja yhdenmukaistetaan vähintään

a) 49 artiklan mukainen tasepoikkeamakorjauksen laskenta sekä tilanteen, tasepoikkeaman ja jaetun määrän laskenta jollain 54 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla;

b) keskeiset osatekijät, joita käytetään 55 artiklan mukaisessa tasepoikkeamahinnan laskennassa kaikille tasepoikkeamille, mukaan lukien tarvittaessa taajuuden palautusreservien tai korvaavien reservien tasesähkön vältetyn aktivoinnin arvon määrittely;

c) yhden tasepoikkeamahinnan käyttö kaikille tasepoikkeamille 55 artiklan mukaisesti siten, että kunkin tasepoikkeamahinta-alueen positiivisille ja negatiivisille tasepoikkeamille määritellään yksi hinta taseselvitysjakson aikana; ja

d) ehtojen ja menetelmän määrittely tasepoikkeamien kaksoishinnoittelun soveltamiselle kaikille tasepoikkeamille 55 artiklan mukaisesti siten, että kunkin tasepoikkeamahinta-alueen positiivisille tasepoikkeamille määritellään yksi hinta ja negatiivisille tasepoikkeamille toinen hinta taseselvitysjakson aikana, sisältäen

   i) ehdot sille, milloin siirtoverkonhaltija voi ehdottaa direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaiselle asianomaiselle sääntelyviranomaiselleen kaksoishinnoittelun soveltamista ja minkälaiset perustelut tälle on esitettävä;

   ii) kaksoishinnoittelun soveltamismenetelmän.

3. Tämän artiklan 2 kohdan mukaisessa ehdotuksessa voidaan erotella ajojärjestyksen itsemäärittelymallit ja keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallit.

4. Tämän artiklan 2 kohdan mukaisessa ehdotuksessa on esitettävä täytäntöönpanoajankohta, jonka on oltava viimeistään 18 kuukauden kuluttua siitä, kun kaikki asianomaiset sääntelyviranomaiset ovat antaneet hyväksyntänsä 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

53 artikla

Taseselvitysjakso

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään kolmen vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta sovellettava 15 minuutin taseselvitysjaksoa kaikilla suunnittelualueilla ja varmistettava, että kaikki markkina-aikayksikön rajat osuvat päällekkäin taseselvitysjakson rajojen kanssa.

2. Synkronialueen siirtoverkonhaltijat voivat yhdessä pyytää poikkeusta 1 kohdassa esitetystä vaatimuksesta.

3. Kun synkronialueen asianomaiset sääntelyviranomaiset myöntävät poikkeuksen 1 kohdassa esitetystä vaatimuksesta kyseessä olevan synkronialueen siirtoverkonhaltijoiden yhteisestä pyynnöstä tai omasta aloitteestaan, niiden on tehtävä vähintään kolmen vuoden välein yhteistyössä viraston kanssa kustannus-hyötyanalyysi taseselvitysjakson yhdenmukaistamisesta synkronialueiden sisällä ja niiden välillä.

54 artikla

Tasepoikkeaman laskenta

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on laskettava suunnittelualueellaan tai -alueillaan, tapauksen mukaan, lopputilanne, jaettu määrä, tasepoikkeamakorjaus ja tasepoikkeama

a) kullekin tasevastaavalle;

b) kullekin taseselvitysjaksolle;

c) kullakin tasepoikkeama-alueella.

2. Tasepoikkeama-alueen on oltava sama kuin suunnittelualue, paitsi keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallin tapauksessa, jossa tasepoikkeama-alue voi muodostaa osan suunnittelualueesta.

3. Kunkin siirtoverkonhaltijan on 52 artiklan 2 kohdan mukaisen ehdotuksen täytäntöönpanoon saakka laskettava tasevastaavan lopputilanne jollain seuraavista tavoista:

a) tasevastaavalla on yksi lopputilanne, joka on yhtä suuri kuin sen ulkoisten kaupankäyntisuunnitelmien ja sisäisten kaupankäyntisuunnitelmien summa;

b) tasevastaavalla on kaksi lopputilannetta: ensimmäinen on yhtä suuri kuin sen tuotannon ulkoisten kaupankäyntisuunnitelmien ja sisäisten kaupankäyntisuunnitelmien summa ja toinen sen kulutuksen ulkoisten kaupankäyntisuunnitelmien ja sisäisten kaupankäyntisuunnitelmien summa;

c) keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallissa tasevastaavalla voi olla tasepoikkeama-aluetta kohti useita lopputilanteita, jotka ovat yhtä suuria kuin voimalaitosten tuotantosuunnitelmat tai kulutuslaitosten kulutussuunnitelmat.

4. Kunkin siirtoverkonhaltijan on laadittava säännöt seuraaville:

a) lopputilanteen laskenta;

b) jaetun määrän määrittäminen;

c) 49 artiklan mukaisen tasepoikkeamakorjauksen määrittäminen;

d) tasepoikkeaman laskenta;

e) tasepoikkeaman uudelleenlaskennan pyytäminen tasevastaavan toimesta.

5. Jaettua määrää ei lasketa tasevastaavalle, joka ei kata syöttöjä tai ottoja.

6. Tasepoikkeama ilmaisee tasevastaavan ja siirtoverkonhaltijan välisen selvitystapahtuman suuruuden ja suunnan; tasepoikkeamalla voi olla

a) negatiivinen etumerkki, mikä ilmaisee tasevastaavan vajeen;

b) positiivinen etumerkki, mikä ilmaisee tasevastaavan ylijäämän.

55 artikla

Tasepoikkeamahinta

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on laadittava säännöt tasepoikkeamahinnan, joka voi olla positiivinen, nolla tai negatiivinen, laskemiseksi taulukossa 2 määritellyllä tavalla:

Taulukko 2

Tasepoikkeaman maksaminen

	Tasepoikkeamahinta positiivinen	Tasepoikkeamahinta negatiivinen
Positiivinen tasepoikkeama	Siirtoverkonhaltija maksaa tasevastaavalle	Tasevastaava maksaa siirtoverkonhaltijalle
Negatiivinen tasepoikkeama	Tasevastaava maksaa siirtoverkonhaltijalle	Siirtoverkonhaltija maksaa tasevastaavalle

2. Tämän artiklan 1 kohdan mukaisiin sääntöihin on sisällyttävä taajuuden palautusreservien tai korvaavien reservien tasesähkön vältetyn aktivoinnin arvon määrittely.

3. Kunkin siirtoverkonhaltijan on määritettävä tasepoikkeamahinta

a) kullekin taseselvitysjaksolle;

b) omalle tasepoikkeamahinta-alueelleen;

c) kumpaankin tasepoikkeaman suuntaan.

4. Negatiivisen tasepoikkeaman hinta ei saa olla pienempi kuin jompikumpi seuraavista:

a) taajuuden palautusreserveistä ja korvaavista reserveistä aktivoidun positiivisen tasesähkön painotettu keskihinta;

b) jos taseselvitysjakson aikana ei ole tapahtunut tasesähkön aktivointia kumpaankaan suuntaan, taajuuden palautusreservien tai korvaavien reservien tasesähkön vältetyn aktivoinnin arvo.

5. Positiivisen tasepoikkeaman hinta ei saa olla suurempi kuin jompikumpi seuraavista:

a) taajuuden palautusreserveistä ja korvaavista reserveistä aktivoidun negatiivisen tasesähkön painotettu keskihinta;

b) jos taseselvitysjakson aikana ei ole tapahtunut tasesähkön aktivointia kumpaankaan suuntaan, taajuuden palautusreservien tai korvaavien reservien tasesähkön vältetyn aktivoinnin arvo.

6. Jos taajuuden palautusreserveistä tai korvaavista reserveistä on aktivoitu sekä positiivista että negatiivista tasesähköä saman taseselvitysjakson aikana, taseselvityshinta on määritettävä positiiviselle ja negatiiviselle tasepoikkeamalle ainakin yhden 4 ja 5 kohdassa tarkoitetun periaatteen mukaisesti.

5 LUKU

Tasehallintakapasiteetin selvitys

56 artikla

Hankinta suunnittelualueen sisältä

1. Suunnittelualueen kunkin tasehallintakapasiteettitarjouksia käyttävän siirtoverkonhaltijan on vahvistettava säännöt ainakin 32 artiklassa esitettyjen vaatimusten mukaista taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien selvitystä varten.

2. Suunnittelualueen kunkin tasehallintakapasiteettitarjouksia käyttävän siirtoverkonhaltijan on selvitettävä vähintään kaikki 32 artiklassa esitettyjen vaatimusten mukaisesti hankitut taajuuden palautusreservit ja korvaavat reservit.

57 artikla

Hankinta suunnittelualueen ulkopuolelta

1. Kaikkien tasehallintakapasiteettia vaihtavien siirtoverkonhaltijoiden on vahvistettava säännöt 33 ja 35 artiklan mukaisesti hankitun tasehallintakapasiteetin selvitystä varten.

2. Kaikkien tasehallintakapasiteettia vaihtavien siirtoverkonhaltijoiden on yhdessä selvitettävä hankittu tasehallintakapasiteetti 33 artiklan mukaista siirtoverkonhaltijoiden välistä selvitystoimintoa käyttäen. Siirtoverkonhaltijoiden, jotka vaihtavat tasehallintakapasiteettia siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisen mallin pohjalta, on selvitettävä 35 artiklan mukaisesti hankittu tasehallintakapasiteetti.

3. Kaikkien tasehallintakapasiteettia vaihtavien siirtoverkonhaltijoiden on vahvistettava säännöt IV osaston 2 luvun mukaisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen selvitystä varten.

4. Kaikkien tasehallintakapasiteettia vaihtavien siirtoverkonhaltijoiden on selvitettävä IV osaston 2 luvun mukaisesti jaettu alueiden välinen kapasiteetti.

VI OSASTO

ALGORITMI

58 artikla

Tasehallinta-algoritmit

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on laadittava 19, 20 ja 21 artiklan mukaisissa ehdotuksissa algoritmit, joita käytetään tasesähkötarjousten aktivointiin aktivoinnin optimointitoiminnoissa. Algoritmeissa on

a) noudatettava 29 artiklan mukaista tasesähkötarjousten aktivointimenetelmää;

b) noudatettava 30 artiklan mukaista tasesähkön hinnoittelumenetelmää;

c) otettava huomioon asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan III osaston mukaiset epätasapainon netotusprosessin ja rajat ylittävän aktivointiprosessin kuvaukset.

2. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on laadittava 22 artiklan mukaisessa ehdotuksessa epätasapainon netotusprosessitoiminnossa käytettävä algoritmi. Algoritmissa on minimoitava tasehallintakapasiteettien toisensa kumoava aktivointi toteuttamalla epätasapainon netotusprosessi asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan mukaisesti.

3. Kahden tai useamman tasehallintakapasiteettia vaihtavan siirtoverkonhaltijan on laadittava 33 artiklan mukaisessa ehdotuksessa algoritmit, joita käytetään tasehallintakapasiteettitarjousten hankintaan kapasiteetin hankinnan optimointitoiminnoissa. Algoritmeissa on

a) minimoitava kaiken yhteisesti hankitun tasehallintakapasiteetin kokonaishankintakustannukset;

b) otettava tarvittaessa huomioon alueiden välisen kapasiteetin käytettävyys, mukaan lukien sen tarjonnan mahdolliset kustannukset.

4. Kaikissa tämän artiklan mukaisesti laadituissa algoritmeissa on

a) noudatettava käyttövarmuusrajoituksia;

b) otettava huomioon tekniset ja verkkoon liittyvät rajoitukset;

c) tarvittaessa otettava huomioon alueiden välinen käytettävissä oleva kapasiteetti.

VII OSASTO

RAPORTOINTI

59 artikla

Tasehallintamarkkinoiden yhdistämistä koskeva eurooppalainen raportti

1. Sähkö-ENTSOn on julkaistava eurooppalainen raportti, jossa keskitytään tämän asetuksen täytäntöönpanon seurantaan, kuvailemiseen ja analysointiin sekä tasehallintamarkkinoiden yhdistämisessä Euroopassa saavutetun edistymisen kuvailemiseen, kunnioittaen tietojen luottamuksellisuutta 11 artiklan mukaisesti.

2. Raportti on annettava seuraavassa muodossa:

a) kahden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta ja sen jälkeen joka toinen vuosi on julkaistava yksityiskohtainen raportti;

b) kolmen vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta ja sen jälkeen joka toinen vuosi on julkaistava raportin lyhyempi versio, jossa arvioidaan saavutettua edistystä ja päivitetään suorituskykyindikaattorit.

3. Tämän artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisessa raportissa on

a) kuvailtava ja analysoitava harmonisointi- ja yhdistämisprosessia sekä tasehallintamarkkinoiden harmonisoinnissa ja yhdistämisessä tämän asetuksen soveltamisen avulla saavutettua edistystä;

b) kuvailtava tämän asetuksen mukaisten täytäntöönpanohankkeiden tilannetta;

c) arvioitava täytäntöönpanohankkeiden yhteensopivuutta ja tarkasteltava mahdollisia kehityssuuntia, jotka aiheuttavat riskin tulevalle yhdistämiselle;

d) analysoitava tasehallintakapasiteetin vaihdon ja reservien jakamisen kehitystä ja kuvailtava tasehallintakapasiteetin vaihdon ja reservien jakamisen edelleen parantamiseen mahdollisesti liittyviä esteitä, ennakkoedellytyksiä ja toimia;

e) kuvailtava olemassa olevia ja analysoitava potentiaalisia tasepalvelujen vaihtoja;

f) analysoitava standardituotteiden sopivuutta suhteessa erilaisten tasehallintaresurssien viimeisimpään kehitykseen ja ehdotettava mahdollisia parannuksia standardituotteisiin;

g) arvioitava tarvetta standardituotteiden pidemmälle menevään harmonisointiin ja harmonisoimatta jättämisen mahdollisia vaikutuksia tasehallintamarkkinoiden yhdistämiseen;

h) arvioitava siirtoverkonhaltijoiden käyttämien erityistuotteiden olemassaoloa ja perusteluja ja niiden vaikutusta tasehallintamarkkinoiden yhdistämiseen;

i) arvioitava edistymistä taseselvityksen pääpiirteiden harmonisoinnissa sekä harmonisoimatta jättämisestä aiheutuvia seurauksia ja mahdollisia vääristymiä;

j) raportoitava 61 artiklan mukaisten kustannus-hyötyanalyysien tuloksista.

4. Sähkö-ENTSOn on määriteltävä raporteissa käytettävät tasehallintamarkkinoiden suorituskykyindikaattorit. Suorituskykyindikaattoreissa on otettava huomioon

a) tasesähkötarjousten käytettävyys, mukaan lukien tasehallintakapasiteettitarjoukset;

b) epätasapainon netotuksen, tasepalvelujen vaihdon ja reservien jakamisen rahalliset hyödyt ja säästöt;

c) standardituotteiden käytöstä saatavat hyödyt;

d) tasehallinnan kokonaiskustannukset;

e) tasehallintamarkkinoiden taloudellinen tehokkuus ja luotettavuus;

f) tasehallintamarkkinoiden mahdolliset tehottomuudet ja vääristymät;

g) erityistuotteiden käytöstä johtuvat tehokkuusmenetykset;

h) tasehallintatarkoituksiin käytetyn tasesähkön, sekä käytettävissä olevan että aktivoidun, määrä ja hinta standardituotteille ja erityistuotteille;

i) tasepoikkeamahinnat ja järjestelmän tasepoikkeamat;

j) tasepalvelujen hintakehitys edellisenä vuotena;

k) kaikista tasehallintatarkoituksiin tehdyistä alueiden välisen kapasiteetin jaoista saatavien odotettujen ja toteutuneiden kustannusten ja hyötyjen vertailu.

5. Sähkö-ENTSOn on ennen lopullisen raportin esittämistä laadittava raporttiluonnosehdotus. Ehdotuksessa on määriteltävä raportin rakenne ja sisältö ja siinä käytettävät suorituskykyindikaattorit. Ehdotus on esitettävä virastolle, joka voi pyytää siihen muutoksia kahden kuukauden kuluessa ehdotuksen esittämisestä.

6. Tämän artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaiseen raporttiin on sisällyttävä myös englanninkielinen tiivistelmä kustakin 60 artiklan mukaisesta tasehallintaa koskevasta siirtoverkonhaltijan raportista.

7. Raportissa on esitettävä jaotellut tiedot ja indikaattorit kustakin suunnittelualueesta, kustakin tarjousalueiden rajasta tai kustakin taajuudensäätöblokista.

8. Sähkö-ENTSOn on julkaistava raportti verkkosivuillaan ja toimitettava se virastolle viimeistään kuuden kuukauden kuluttua sen vuoden lopusta, jota raportti koskee.

9. Niiden määräaikojen jälkeen, joihin mennessä kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on käytettävä eurooppalaisia kauppapaikkoja 19 artiklan 5 kohdan, 20 artiklan 6 kohdan, 21 artiklan 6 kohdan ja 22 artiklan 5 kohdan mukaisesti, kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on arvioitava uudelleen raporttien sisältöä ja niiden julkaisuvaatimuksia. Sähkö-ENTSOn on tämän uudelleenarvioinnin tulosten perusteella laadittava ehdotus raporttien uudesta rakenteesta ja niiden julkaisuajankohdista ja esitettävä se virastolle. Virasto voi pyytää ehdotukseen muutoksia kolmen kuukauden kuluessa sen esittämisestä.

60 artikla

Tasehallintaa koskeva siirtoverkonhaltijan raportti

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on vähintään kahden vuoden välein julkaistava tasehallintaa koskeva raportti, joka kattaa kaksi edellistä kalenterivuotta, kunnioittaen tietojen luottamuksellisuutta 11 artiklan mukaisesti.

2. Tasehallintaa koskevassa raportissa on

a) annettava tietoja käytettävissä olleista, hankituista ja käytetyistä erityistuotteiden määristä ja esitettävä erityistuotteiden perustelut 26 artiklassa asetettujen ehtojen mukaisesti;

b) esitettävä yhteenvetoanalyysi reservikapasiteetin mitoituksesta, mukaan lukien perustelut ja selitys lasketuille reservikapasiteettivaatimuksille;

c) esitettävä yhteenvetoanalyysi reservikapasiteetin optimaalisesta tarjonnasta, mukaan lukien perustelut tasehallintakapasiteetin määrälle;

d) analysoitava erityistuotteiden käytöstä aiheutuvia kustannuksia ja hyötyjä ja niihin liittyviä mahdollisia tehokkuuden menetyksiä ja vääristymiä suhteessa kilpailuun ja markkinoiden hajanaisuuteen, kysyntäjouston ja uusiutuvien energialähteiden osallistumiseen, tasehallintamarkkinoiden yhdistämiseen ja muihin sähkömarkkinoihin kohdistuviin sivuvaikutuksiin;

e) analysoitava mahdollisuuksia tasehallintakapasiteetin vaihtoon ja reservien jakamiseen;

f) annettava selitys ja perustelut tasehallintakapasiteetin hankinnalle ilman tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista;

g) analysoitava aktivoinnin optimointitoimintojen tehokkuutta taajuuden palautusreservien tasesähkön ja tarvittaessa korvaavien reservien tasesähkön osalta.

3. Tasehallintaa koskeva raportti on joko laadittava englanniksi tai siihen on vähintään sisällyttävä englanninkielinen tiivistelmä.

4. Direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukainen asianomainen sääntelyviranomainen voi aiemmin julkaistujen raporttien perusteella pyytää muutoksia seuraavan tasehallintaa koskevan siirtoverkonhaltijan raportin rakenteeseen ja sisältöön.

VIII OSASTO

KUSTANNUS-HYÖTYANALYYSI

61 artikla

Kustannus-hyötyanalyysi

1. Kun siirtoverkonhaltijoiden edellytetään tekevän kustannus-hyötyanalyysi tämän asetuksen mukaisesti, niiden on määriteltävä kustannus-hyötyanalyysia koskevat kriteerit ja menetelmä ja esitettävä ne direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisille asianomaisille sääntelyviranomaisille viimeistään kuusi kuukautta ennen kustannus-hyötyanalyysin aloittamista. Asianomaiset sääntelyviranomaiset voivat yhdessä pyytää muutoksia kriteereihin ja menetelmään.

2. Kustannus-hyötyanalyysissa on otettava huomioon vähintään seuraavat tekijät:

a) tekninen toteutettavuus;

b) taloudellinen tehokkuus;

c) vaikutus kilpailuun ja tasehallintamarkkinoiden yhdistämiseen;

d) täytäntöönpanon kustannukset ja hyödyt;

e) vaikutus eurooppalaisiin ja kansallisiin tasehallintakustannuksiin;

f) mahdollinen vaikutus Euroopan sähkömarkkinoiden hintoihin;

g) siirtoverkonhaltijoiden ja tasevastaavien valmiudet täyttää velvollisuutensa;

h) yhdessä asianomaisten sidosryhmien kanssa arvioitu vaikutus markkinaosapuoliin kasvavien teknisten ja tietotekniikkavaatimusten johdosta.

3. Kaikkien asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden on toimitettava kaikille asianomaisille sääntelyviranomaisille kustannus-hyötyanalyysin tulokset sekä perusteltu ehdotus siitä, kuinka kustannus-hyötyanalyysissa mahdollisesti havaittuihin ongelmiin puututaan.

IX OSASTO

POIKKEUKSET JA SEURANTA

62 artikla

Poikkeukset

1. Direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukainen sääntelyviranomainen voi siirtoverkonhaltijan pyynnöstä tai omasta aloitteestaan myöntää asianomaisille siirtoverkonhaltijoille poikkeuksen yhdestä tai useammasta tämän asetuksen säännöksestä 2–12 kohdan mukaisesti.

2. Siirtoverkonhaltija voi pyytää poikkeusta seuraavista vaatimuksista:

a) määräajat, joihin mennessä siirtoverkonhaltijan on käytettävä eurooppalaisia kauppapaikkoja 19 artiklan 5 kohdan, 20 artiklan 6 kohdan, 21 artiklan 6 kohdan ja 22 artiklan 5 kohdan mukaisesti;

b) 24 artiklan 5 kohdan mukainen yhdistetyn suunnitteluprosessin sulkeutumisajankohdan määrittely keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallissa ja 24 artiklan 6 kohdan mukainen mahdollisuus muuttaa yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjouksia;

c) 41 artiklan 2 kohdan mukainen markkinapohjaisella prosessilla jaetun tai 42 artiklan 2 kohdan mukainen taloudellisen tehokkuusanalyysin perustuvalla prosessilla jaetun alueiden välisen kapasiteetin enimmäismäärä;

d) 53 artiklan 1 kohdan mukainen taseselvitysjakson yhdenmukaistaminen;

e) 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 55, 56 ja 57 artiklan mukaisten vaatimusten täytäntöönpano.

3. Poikkeusprosessin on oltava läpinäkyvä, syrjimätön, puolueeton ja hyvin dokumentoitu ja sen on perustuttava perusteltuun pyyntöön.

4. Siirtoverkonhaltijoiden on esitettävä kirjallinen poikkeuspyyntö asianomaiselle sääntelyviranomaiselle viimeistään kuusi kuukautta ennen sen säännöksen soveltamisen alkamisajankohtaa, johon poikkeusta pyydetään.

5. Poikkeuspyyntöön on sisällyttävä seuraavat tiedot:

a) säännökset, joista poikkeamista pyydetään;

b) poikkeuksen pyydetty soveltamisaika;

c) yksityiskohtainen suunnitelma ja aikataulu, jossa määritellään, kuinka tämän asetuksen kyseessä olevia säännöksiä käsitellään ja niiden täytäntöönpano varmistetaan poikkeuksen soveltamisajan päättymisen jälkeen;

d) arviointi pyydetyn poikkeuksen vaikutuksista viereisiin markkinoihin;

e) arviointi pyydetyn poikkeuksen mahdollisesti aiheuttamista riskeistä tasehallintamarkkinoiden yhdistämiselle Euroopassa.

6. Asianomaisen sääntelyviranomaisen on tehtävä poikkeuspyyntöä koskeva päätös kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun se vastaanottaa pyynnön. Määräaikaa voidaan jatkaa ennen sen umpeutumista kolmella kuukaudella, jos asianomainen sääntelyviranomainen pyytää lisätietoja poikkeusta pyytäneeltä siirtoverkonhaltijalta. Lisäaika alkaa, kun täydelliset tiedot on vastaanotettu.

7. Poikkeusta pyytäneen siirtoverkonhaltijan on toimitettava asianomaisen sääntelyviranomaisen mahdollisesti pyytämät lisätiedot kahden kuukauden kuluessa pyynnöstä. Jos siirtoverkonhaltija ei toimita pyydettyjä tietoja määräajassa, poikkeuspyyntö on katsottava peruutetuksi, paitsi jos ennen määräajan umpeutumista:

a) asianomainen sääntelyviranomainen päättää jatkaa määräaikaa;

b) siirtoverkonhaltija toimittaa asianomaiselle sääntelyviranomaiselle perustelut sille, että poikkeuspyyntö on täydellinen.

8. Asianomaisen sääntelyviranomaisen on poikkeuspyyntöä arvioidessaan tai ennen kuin se myöntää poikkeuksen omasta aloitteestaan otettava huomioon seuraavat näkökohdat:

a) kyseisen säännöksen tai kyseisten säännösten täytäntöönpanoon liittyvät vaikeudet;

b) kyseisestä säännöksestä tai kyseisistä säännöksistä johtuvat riskit ja vaikutukset käyttövarmuuteen;

c) kyseisen säännöksen tai kyseisten säännösten täytäntöönpanon helpottamiseksi toteutetut toimet;

d) kyseisen säännöksen tai kyseisten säännösten täytäntöönpanemattomuudesta aiheutuvat vaikutukset suhteessa syrjimättömyyteen ja kilpailuun muiden eurooppalaisten markkinaosapuolten kanssa, erityisesti kysyntäjouston ja uusiutuvien energialähteiden osalta;

e) vaikutukset yleiseen taloudelliseen tehokkuuteen ja älykkääseen verkkoinfrastruktuuriin;

f) vaikutukset muihin suunnittelualueisiin ja yleiset seuraukset Euroopan markkinoiden yhdistämisprosessille.

9. Asianomaisen sääntelyviranomaisen on annettava poikkeuspyyntöä tai sen omasta aloitteesta annettavaa poikkeusta koskeva perusteltu päätös. Jos asianomainen sääntelyviranomainen myöntää poikkeuksen, sen on määriteltävä poikkeuksen kesto. Poikkeus voidaan myöntää ainoastaan kerran enintään kahdeksi vuodeksi, lukuun ottamatta 2 kohdan c ja d alakohdassa tarkoitettuja poikkeuksia, jotka voidaan myöntää 1 päivään tammikuuta 2025 saakka.

10. Asianomaisen sääntelyviranomaisen on ilmoitettava päätöksestään siirtoverkonhaltijalle, virastolle ja Euroopan komissiolle. Päätös on myös julkaistava sen verkkosivuilla.

11. Asianomaisten sääntelyviranomaisten on pidettävä yllä rekisteriä kaikista myöntämistään tai epäämistään poikkeuksista ja toimitettava virastolle vähintään kuuden kuukauden välein ajan tasalla oleva ja koostettu rekisteri, josta on annettava jäljennös Sähkö-ENTSOlle.

12. Rekisteriin on sisällyttävä erityisesti:

a) säännös, jota koskeva poikkeus on myönnetty tai evätty;

b) poikkeuksen sisältö;

c) poikkeuksen myöntämisen tai epäämisen syyt;

d) poikkeuksen myöntämisen seuraukset.

63 artikla

Seuranta

1. Sähkö-ENTSOn on seurattava tämän asetuksen täytäntöönpanoa asetuksen (EY) N:o 714/2009 8 artiklan 8 kohdan mukaisesti. Sähkö-ENTSOn suorittaman tämän asetuksen täytäntöönpanon seurannan on katettava vähintään seuraavat näkökohdat:

a) tasehallintamarkkinoiden yhdistämistä koskevan eurooppalainen raportin laatiminen 59 artiklan mukaisesti;

b) tämän asetuksen täytäntöönpanon seurantaa koskevan raportin laatiminen, mukaan lukien vaikutus sovellettavien sääntöjen harmonisointiin, jolla pyritään helpottamaan markkinoiden yhdistämistä.

2. Sähkö-ENTSOn on esitettävä viimeistään kuuden kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta virastolle sen lausuntoa varten seurantasuunnitelma, joka kattaa laadittavat raportit ja niiden mahdolliset päivitykset.

3. Viraston on yhteistyössä Sähkö-ENTSOn kanssa laadittava viimeistään 12 kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta luettelo merkityksellisistä tiedoista, jotka Sähkö-ENTSOn on toimitettava virastolle asetuksen (EY) N:o 714/2009 8 artiklan 9 kohdan ja 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Merkityksellisten tietojen luetteloa voidaan päivittää. Sähkö-ENTSOn on ylläpidettävä kattavaa, standardimuodossa olevaa digitaalista tietoarkistoa viraston vaatimista tiedoista.

4. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on toimitettava Sähkö-ENTSOlle tiedot, jotka sen tarvitsee tehtäviensä toteuttamiseksi 1 ja 3 kohdan mukaisesti.

5. Markkinaosapuolten ja muiden tasehallintamarkkinoiden yhdistämisen kannalta merkityksellisten organisaatioiden on annettava viraston ja Sähkö-ENTSOn yhteisestä pyynnöstä Sähkö-ENTSOlle 1 ja 3 kohdan mukaiset seurannassa tarvittavat tiedot, paitsi jos direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaiset asianomaiset sääntelyviranomaiset, virasto tai Sähkö-ENTSO on jo saanut tiedot omien täytäntöönpanon seurantaan liittyvien tehtäviensä yhteydessä.

X OSASTO

SIIRTYMÄ- JA LOPPUSÄÄNNÖKSET

64 artikla

Irlantia ja Pohjois-Irlantia koskevat siirtymäsäännökset

Tämän asetuksen vaatimuksia sovelletaan Irlannissa ja Pohjois-Irlannissa 31 päivästä joulukuuta 2019, lukuun ottamatta osallistumista ehtojen ja edellytysten tai menetelmien laatimiseen, joihin sovelletaan niitä kutakin varten vahvistettuja määräaikoja.

65 artikla

Voimaantulo

1. Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

2. Tämän asetuksen 14, 16, 17, 28, 32, 34–36, 44–49 ja 54–57 artiklaa sovelletaan vuoden kuluttua sen voimaantulosta.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 23 päivänä marraskuuta 2017.

Komission puolesta

Puheenjohtaja

Jean-Claude JUNCKER